

Nevoia de informație și crearea de cunoaștere pentru formarea comportamentului european

Autor: **Beatrice V. D. LEUȘTEAN**

Lucrare realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene - cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Contract nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

Titlurile și drepturile de proprietate intelectuală și industrială asupra rezultatelor obținute în cadrul stagiului de cercetare postdoctorală aparțin Academiei Române.

* * *

*Punctele de vedere exprimate în lucrare aparțin autorului și nu angajează
Comisia Europeană și Academia Română, beneficiara proiectului.*

DTP, complexul editorial/redacțional, traducerea și corectura aparțin autorului.

Descărcare gratuită pentru uz personal, în scopuri didactice sau științifice.

Reproducerea publică, fie și parțială și pe orice suport,
este posibilă numai cu acordul prealabil al Academiei Române.

ISBN 978-973-167-326-4

Cuprins

1. Prolegomene la conștiința europeană.....	9
1.1 Modelul European.....	9
1.2 Valorile europenilor.....	14
1.3 Nevoia de informație și crearea de cunoaștere în context european.....	18
1.4 Bibliometrie și stadiul cunoașterii domeniului de studiu.....	19
2. Comportamentul european și păstrarea moștenirii comune în contextul integrării.....	30
2.1 Sinergia valorilor și comportamentelor spre conturarea conștiinței europene.....	31
2.2 Factorul politic și sincronizarea.....	38
3. Căi de implementare a modelului european.....	44
3.1 Modelarea comportamentului european.....	44
3.1.1 Gradul de cunoaștere și percepția românilor referitoare la Uniunea Europeană.....	48
3.1.2 Poziționarea în raport cu procesul integrării.....	62
3.1.3 Nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar, soluții de combatere a problemelor și sprijin pentru proiectul comun.....	68
3.2 Cadrul instituțional pentru promovarea egalității de șanse.....	73
3.2.1 Cultura muncii femeilor.....	74
3.2.2 Efectele uitate ale culturii muncii femeilor asupra adoptării comportamentului european corespunzător.....	81
4. Concluzii.....	85
Bibliografie.....	89
Anexa 1.....	97
Anexa 2.....	101
Anexa 3.....	104
Anexa 4.....	111
Anexa 5.....	114
Anexa 6.....	117
Anexa 7.....	120

Table of Contents

1. An Introduction to the European Conscience.....	9
1.1 The European Model.....	9
1.2 The European Values.....	14
1.3 The Need for Information and the Creation of Awareness in the European Context.....	18
1.4 A bibliometric study and the state of the art.....	19
2. The European Behavior and Common Heritage Preservation in the Context of Integration....	30
2.1 The Synergy of Values and Behaviors towards Shaping the European Consciousness.....	31
2.2 The political factor and the synchronization.....	38
3. Ways of Implementing the European Model.....	44
3.1 The Shaping of the European Behavior.....	44
3.1.1 The Romanians' Awareness and the Perception regarding the European Union.....	48
3.1.2 The positioning in relation to the integration process.....	62
3.1.3 The felt needs in relation to the community space, solutions to tackle common problems and support for the Common Project.....	68
3.2 Institutional frame for promoting equality.....	73
3.2.1 Women's work culture.....	74
3.2.2 The forgotten effects of women's work culture on the adoption of proper European behavior.....	81
4. Conclusions.....	85
References.....	89
Annex 1.....	97
Annex 2.....	101
Annex 3.....	104
Annex 4.....	111
Annex 5.....	114
Annex 6.....	117
Annex 7.....	120

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOS DRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Cuvânt de mulțumire: Pe această cale doresc să transmit profunda mea recunoștință, respectul și încrederea în cei care au clădit, în fapt, egalitatea de șanse pe tărâmul cercetării și al culturii. Domnului Profesor dr. dr. H.C. Valeriu Ioan-Franc, într-un al cărui spirit, inspirație și zbatere s-a făurit acest proiect. Domnului Profesor dr. Napoleon Pop care mi-a înțelept călăuzit cercetarea. Doamnei Profesor dr. Anna-Maria Gil-Lafuente care a întărit încrederea în cultura muncii femeilor și Domnului Profesor dr. Virgil Tănase, cavalerul celor însetați de cultură, cunoaștere și dreptate. Întregii echipe de proiect fără de care nu ar fi fost posibilă atâta ordine, claritate și libertate pentru ca ideile să se înfăptuiască. Și, într-un cadru mai extins, familiei mele, prietenilor, colegilor și studenților care m-au inspirat, iubit și sprijinit în tot acest timp.

Rezumat: Lucrarea de față s-a conturat în urma sesizării nevoii existenței și dezvoltării unor comportamente economice sinergice în spațiul Uniunii Europene. De la nivel național și instituțional modelarea, în sensul de educare a comportamentelor individuale, poate susține proiectul comun. Cercetătorul își propune studierea aspectelor care determină adaptarea alegerilor personale spre un sens determinat apriori, precum și adoptarea comportamentelor individuale corespunzătoare unui scop comun, demonstrând rolul principal al informației și al creării de cunoaștere în ceea ce privește problema dată. Este cunoscut faptul că Europa se confruntă, în prezent, cu trei probleme majore: o reglementare instituțională necorespunzătoare susținerii proiectului unic, presiunea concurenței comerciale exercitate, la nivel global, de Statele Unite, Japonia, China și India și gestionarea efectelor crizei economice și a datoriilor statelor membre. De asemenea, lucrarea iterează faptul că proiectul european este o cale unică de îmbinare a comuniunii de interese economice, păstrând, pe cât posibil, diversitatea culturală și identitatea națională ceea ce face ca decizia economică individuală să devină o pârghie, alături de cea instituțională, în perpetuarea și proliferarea modelului comunitar.

Lucrarea este structurată în patru capitole și bibliografie, astfel: 1. Prolegomene la conștiința europeană; 2. Comportamentul european și păstrarea moștenirii comune în contextul integrării; 3. Căi de implementare a modelului european; 4. Concluzii; Bibliografie

Partea introductivă, intitulată "Prolegomene la conștiința europeană" oferă o viziune generală asupra sensului urmărit de proiectul unic. În această parte se prezintă sistemul valorilor spațiului unic, moștenirea unică a culturii și istoriei Europei. Informația și crearea de cunoaștere referitoare la proiectul unic sunt prezentate, în acest preambul, ca fiind căi de creare a sinergiei comportamentelor necesare edificării proiectului unic. Se analizează, din perspectivă bibliometrică dar și sub aspect calitativ, contribuțiile științifice relevante care anturează conceptele abordate în titlul lucrării. De asemenea, se evidențiază cadrul în care are loc discuția referitoare la abordarea comportamentelor corespunzătoare susținerii modelului european.

”Comportamentul european și păstrarea moștenirii comune în contextul integrării” reprezintă al doilea capitol al lucrării și demonstrează importanța sinergiei valorilor și comportamentelor pentru conturarea identității și a conștiinței europene precum și rolul factorului politic în susținerea procesului de convergență și sincronizare. Se prezintă și analizează o tehnică de recunoaștere a aspectelor care provoacă tensiuni într-un sistem și de armonizare a relațiilor între elemente printr-un aport calitativ sau cantitativ de la un nivel superior.

Comportamentul european poate fi realizat pe două căi, prezentate în capitolul al treilea ”Căi de implementare a Modelului european”, preferabil a fi abordate concomitent: printr-o creștere a informării și a cunoștințelor despre un anumit aspect, ceea ce conduce la toleranță și solidaritate; prin control și reglare politico-instituțională. Modelarea comportamentului european începe cu recunoașterea elementelor comune spațiului unic. Gradul de cunoaștere a modelului european, poziționarea în raport cu procesul integrării, nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar sunt prezentate sub forma unui studiu de caz realizat pe exemplul tinerilor întreprinzători, salariați și viitori antreprenori români. Acesta relevă legătura dintre cunoaștere și încrederea în finalitatea procesului integrării dar și lacunele care există la nivelul informării și cunoștințelor românilor referitoare la Uniunea Europeană. Sunt evidențiate nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar, soluțiile întrevăzute pentru combaterea problemelor generate de procesul integrării precum și căile de sprijinire a proiectului comun. Adoptarea comportamentelor care să susțină scopurile europene (sporirea natalității concomitent cu cea a creșterii economice) poate fi făcută dacă se sprijină, de la nivel instituțional, decizia individuală de a avea copii și de a susține, în același timp o viață profesională activă.

Rolul cadrului instituțional este studiat prin intermediul modelului efectelor uitate, din sfera logicii incertitudinii, în baza datelor culese din spațiul economico-cultural al Cataloniei, referitoare la cultura muncii femeilor.

Concluziile cercetării sintetizează gradul de cunoaștere a procesului integrării europene de către tinerii români, rolul instituțiilor în educarea comportamentelor europene prin pârgăia politică și cea educațională și sporirea cunoașterii pentru crearea solidarității europene.

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Acknowledgements: I would like to address my profound gratitude, respect and trust in those who built the true equality of chances on the research and cultural grounds. To Professor dr.dr. H.C. Valeriu Ioan-Franc that made this project happened by his soul, inspiration and effort. To Professor dr. Napoleon Pop who wisely lead my research. To Professor Anna-Maria Gil-Lafuente who propelled my trust in women's work culture and to Professor Virgil Tănase, the knight of those that thirst for culture, awareness and justice. To the whole project team that made all so clear and correct for the ideas to become facts in freedom. An, on a grater scale, to my dear family, my friends, my colleagues and to my students that inspired, loved and supported me all this time.

Abstract: This paper is the result of perceiving the need for creating and developing a synergy among behaviors, especially economic ones, in the European Union. The shaping of individual behaviors, from the national and the institutional level is a way for supporting the Common Project. The researcher proposes to study the personal choices that determine the adaptation to a given sense. There are also studied the ways of adopting the appropriate individual behavior for this common purpose, demonstrating the key role of information and of the awareness regarding the issue. It is known that Europe is at present facing three major problems: an inadequate institutional regulation to support the Common Project; the global pressure of competitive commerce exercised by the United States, Japan, China and India; the management of the economic crisis effects and duty service of the Member States. The paper also iterates that the European project is a unique way of combining the economic interests, preserving, where possible, cultural diversity and national identity which makes the individual economic decision to become a lever, along with the institutional ones for Community Model perpetuation and proliferation.

The paper is sectioned into five chapters and bibliography: 1. An Introduction to the European Conscience; 2. European Behavior and Common Heritage Preservation in the Context of Integration; 3. Ways of Implementing the European Model; 4. The Assimilation of the European Behavior; 5. Conclusions; References

The introductory chapter, entitled "An Introduction to the European Conscience" provides an overview of the sense pursued by the Common Project. This chapter presents the European system of values, the unique culture and the historic heritage of Europe. Information and the creation of knowledge about the Common Project are presented in this preamble as being ways in order to create the synergy of behaviors necessary for building the European social cohesion. It examines from a bibliometric perspective the relevant scientific contributions about the concepts addressed in the title and describes the state of the art of the field. Also, it highlights the framework of the research for the best approach of supporting the European model appropriate behaviors.

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOS DRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

"European Behavior and Common Heritage Preservation in the Context of Integration" is the second chapter and demonstrates the importance of synergy values and behaviors for shaping identity and European conscience and political factor in supporting the convergence and synchronization. It describes and analyzes a technique for recognizing the issues causing tensions in a system and for the harmonization of relations among the elements by an intake qualitatively or quantitatively from a higher level.

European behavior can be attained in two ways, presented in the third chapter "Ways of Implementing the European behavior", preferably to be addressed simultaneously: an increase of information and knowledge about a particular issue, which leads to tolerance and to solidarity; by the political-institutional controlling. The molding of European behavior begins with the recognition of the distinctive traits of the common space. The degree of awareness of the European model, the positioning in relation to the integration process are presented as a case study on the example of young Romanian employees, entrepreneurs and future entrepreneurs (students). This reveals the connection between knowledge and the confidence in the finality of the integration process but also the gaps that exist in the information and knowledge Romanians have on the European Union matter. There are highlighted the felt needs in relation to the Common Space, the foreseen solutions to combat problems arising from the integration process and the ways to support the Common Project. If the individual decision to have children while having an active professional life had institutional support it would be easier to adopt the proper behaviors to support European goals (increasing the birth rate while sustaining the economic growth).

The role of the institutional framework is studied through forgotten effects model, uncertainty in the field of logic, based on data collected from cultural and economic space of Catalonia concerning women's work culture.

The Research findings synthesize the young Romanians' degree of awareness concerning the European integration process, the role of the institutions in educating European behaviors through political leverage and through the educational system and the need for information in order to create a de facto European solidarity.

Cuprins

1. Prolegomene la conștiința europeană.....	9
1.1 Modelul European.....	9
1.2 Valorile europenilor.....	14
1.3 Nevoia de informație și crearea de cunoaștere în context european.....	18
1.4 Bibliometrie și stadiul cunoașterii domeniului de studiu.....	19
2. Comportamentul european și păstrarea moștenirii comune în contextul integrării.....	30
2.1 Sinergia valorilor și comportamentelor spre conturarea conștiinței europene.....	31
2.2 Factorul politic și sincronizarea.....	38
3. Căi de implementare a modelului european.....	44
3.1 Modelarea comportamentului european.....	44
3.1.1 Gradul de cunoaștere și percepția românilor referitoare la Uniunea Europeană.....	48
3.1.2 Poziționarea în raport cu procesul integrării.....	62
3.1.3 Nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar, soluții de combatere a problemelor și sprijin pentru proiectul comun.....	68
3.2 Cadrul instituțional pentru promovarea egalității de șanse.....	73
3.2.1 Cultura muncii femeilor.....	74
3.2.2 Efectele uitate ale culturii muncii femeilor asupra adoptării comportamentului european corespunzător.....	81
4. Concluzii.....	85
Bibliografie.....	89
Anexa 1.....	97
Anexa 2.....	101
Anexa 3.....	104
Anexa 4.....	111
Anexa 5.....	114
Anexa 6.....	117
Anexa 7.....	120

Table of Contents

1. An Introduction to the European Conscience.....	9
1.1 The European Model.....	9
1.2 The European Values.....	14
1.3 The Need for Information and the Creation of Awareness in the European Context.....	18
1.4 A bibliometric study and the state of the art.....	19
2. The European Behavior and Common Heritage Preservation in the Context of Integration....	30
2.1 The Synergy of Values and Behaviors towards Shaping the European Consciousness.....	31
2.2 The political factor and the synchronization.....	38
3. Ways of Implementing the European Model.....	44
3.1 The Shaping of the European Behavior.....	44
3.1.1 The Romanians' Awareness and the Perception regarding the European Union.....	48
3.1.2 The positioning in relation to the integration process.....	62
3.1.3 The felt needs in relation to the community space, solutions to tackle common problems and support for the Common Project.....	68
3.2 Institutional frame for promoting equality.....	73
3.2.1 Women's work culture.....	74
3.2.2 The forgotten effects of women's work culture on the adoption of proper European behavior.....	81
4. Conclusions.....	85
References.....	89
Annex 1.....	97
Annex 2.....	101
Annex 3.....	104
Annex 4.....	111
Annex 5.....	114
Annex 6.....	117
Annex 7.....	120

Cuvânt de mulțumire: Pe această cale doresc să transmit profunda mea recunoștință, respectul și încrederea în cei care au clădit, în fapt, egalitatea de șanse pe tărâmul cercetării și al culturii. Domnului Profesor dr. dr. H.C. Valeriu Ioan-Franc, întru al cărui spirit, inspirație și zbatere s-a făurit acest proiect. Domnului Profesor dr. Napoleon Pop care mi-a înțelept călăuzit cercetarea. Doamnei Profesor dr. Anna-Maria Gil-Lafuente care a întărit încrederea în cultura muncii femeilor și Domnului Profesor dr. Virgil Tănase, cavalerul celor însetați de cultură, cunoaștere și dreptate. Întregii echipe de proiect fără de care nu ar fi fost posibilă atâta ordine, claritate și libertate pentru ca ideile să se înfăptuiască. Și, într-un cadru mai extins, familiei mele, prietenilor, colegilor și studenților care m-au inspirat, iubit și sprijinit în tot acest timp.

Rezumat: Lucrarea de față s-a conturat în urma sesizării nevoii existenței și dezvoltării unor comportamente economice sinergice în spațiul Uniunii Europene. De la nivel național și instituțional modelarea, în sensul de educare a comportamentelor individuale, poate susține proiectul comun. Cercetătorul își propune studierea aspectelor care determină adaptarea alegerilor personale spre un sens determinat apriori, precum și adoptarea comportamentelor individuale corespunzătoare unui scop comun, demonstrând rolul principal al informației și al creării de cunoaștere în ceea ce privește problema dată. Este cunoscut faptul că Europa se confruntă, în prezent, cu trei probleme majore: o reglementare instituțională necorespunzătoare susținerii proiectului unic, presiunea concurenței comerciale exercitate, la nivel global, de Statele Unite, Japonia, China și India și gestionarea efectelor crizei economice și a datoriilor statelor membre. De asemenea, lucrarea iterează faptul că proiectul european este o cale unică de îmbinare a comuniunii de interese economice, păstrând, pe cât posibil, diversitatea culturală și identitatea națională ceea ce face ca decizia economică individuală să devină o pârghie, alături de cea instituțională, în perpetuarea și proliferarea modelului comunitar.

Lucrarea este structurată în patru capitole și bibliografie, astfel: 1. Prolegomene la conștiința europeană; 2. Comportamentul european și păstrarea moștenirii comune în contextul integrării; 3. Căi de implementare a modelului european; 4. Concluzii; Bibliografie

Partea introductivă, intitulată "Prolegomene la conștiința europeană" oferă o viziune generală asupra sensului urmărit de proiectul unic. În această parte se prezintă sistemul valorilor spațiului unic, moștenirea unică a culturii și istoriei Europei. Informația și crearea de cunoaștere referitoare la proiectul unic sunt prezentate, în acest preambul, ca fiind căi de creare a sinergiei comportamentelor necesare edificării proiectului unic. Se analizează, din perspectivă bibliometrică dar și sub aspect calitativ, contribuțiile științifice relevante care anturează conceptele abordate în titlul lucrării. De asemenea, se evidențiază cadrul în care are loc discuția referitoare la abordarea comportamentelor corespunzătoare susținerii modelului european.

”Comportamentul european și păstrarea moștenirii comune în contextul integrării” reprezintă al doilea capitol al lucrării și demonstrează importanța sinergiei valorilor și comportamentelor pentru conturarea identității și a conștiinței europene precum și rolul factorului politic în susținerea procesului de convergență și sincronizare. Se prezintă și analizează o tehnică de recunoaștere a aspectelor care provoacă tensiuni într-un sistem și de armonizare a relațiilor între elemente printr-un aport calitativ sau cantitativ de la un nivel superior.

Comportamentul european poate fi realizat pe două căi, prezentate în capitolul al treilea ”Căi de implementare a Modelului european”, preferabil a fi abordate concomitent: printr-o creștere a informării și a cunoștințelor despre un anumit aspect, ceea ce conduce la toleranță și solidaritate; prin control și reglare politico-instituțională. Modelarea comportamentului european începe cu recunoașterea elementelor comune spațiului unic. Gradul de cunoaștere a modelului european, poziționarea în raport cu procesul integrării, nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar sunt prezentate sub forma unui studiu de caz realizat pe exemplul tinerilor întreprinzători, salariați și viitori antreprenori români. Acesta relevă legătura dintre cunoaștere și încrederea în finalitatea procesului integrării dar și lacunele care există la nivelul informării și cunoștințelor românilor referitoare la Uniunea Europeană. Sunt evidențiate nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar, soluțiile întrevăzute pentru combaterea problemelor generate de procesul integrării precum și căile de sprijinire a proiectului comun. Adoptarea comportamentelor care să susțină scopurile europene (sporirea natalității concomitent cu cea a creșterii economice) poate fi făcută dacă se sprijină, de la nivel instituțional, decizia individuală de a avea copii și de a susține, în același timp o viață profesională activă.

Rolul cadrului instituțional este studiat prin intermediul modelului efectelor uitate, din sfera logicii incertitudinii, în baza datelor culese din spațiul economico-cultural al Cataloniei, referitoare la cultura muncii femeilor.

Concluziile cercetării sintetizează gradul de cunoaștere a procesului integrării europene de către tinerii români, rolul instituțiilor în educarea comportamentelor europene prin pârgăia politică și cea educațională și sporirea cunoașterii pentru crearea solidarității europene.

Aknowledgements: I would like to address my profound gratitude, respect and trust in those who built the true equality of chances on the research and cultural grounds. To Professor dr.dr. H.C. Valeriu Ioan-Franc that made this project happened by his soul, inspiration and effort. To Professor dr. Napoleon Pop who wisely lead my research. To Professor Anna-Maria Gil-Lafuente who propelled my trust in women's work culture and to Professor Virgil Tănase, the knight of those that thirst for culture, awareness and justice. To the whole project team that made all so clear and correct for the ideas to become facts in freedom. An, on a grater scale, to my dear family, my friends, my colleagues and to my students that inspired, loved and supported me all this time.

Abstract: This paper is the result of perceiving the need for creating and developing a synergy among behaviors, especially economic ones, in the European Union. The shaping of individual behaviors, from the national and the institutional level is a way for supporting the Common Project. The researcher proposes to study the personal choices that determine the adaptation to a given sense. There are also studied the ways of adopting the appropriate individual behavior for this common purpose, demonstrating the key role of information and of the awareness regarding the issue. It is known that Europe is at present facing three major problems: an inadequate institutional regulation to support the Common Project; the global pressure of competitive commerce exercised by the United States, Japan, China and India; the management of the economic crisis effects and duty service of the Member States. The paper also iterates that the European project is a unique way of combining the economic interests, preserving, where possible, cultural diversity and national identity which makes the individual economic decision to become a lever, along with the institutional ones for Community Model perpetuation and proliferation.

The paper is sectioned into five chapters and bibliography: 1. An Introduction to the European Conscience; 2. European Behavior and Common Heritage Preservation in the Context of Integration; 3. Ways of Implementing the European Model; 4. The Assimilation of the European Behavior; 5. Conclusions; References

The introductory chapter, entitled "An Introduction to the European Conscience" provides an overview of the sense pursued by the Common Project. This chapter presents the European system of values, the unique culture and the historic heritage of Europe. Information and the creation of knowledge about the Common Project are presented in this preamble as being ways in order to create the synergy of behaviors necessary for building the European social cohesion. It examines from a bibliometric perspective the relevant scientific contributions about the concepts addressed in the title and describes the state of the art of the field. Also, it highlights the

framework of the research for the best approach of supporting the European model appropriate behaviors.

"European Behavior and Common Heritage Preservation in the Context of Integration" is the second chapter and demonstrates the importance of synergy values and behaviors for shaping identity and European conscience and political factor in supporting the convergence and synchronization. It describes and analyzes a technique for recognizing the issues causing tensions in a system and for the harmonization of relations among the elements by an intake qualitatively or quantitatively from a higher level.

European behavior can be attained in two ways, presented in the third chapter "Ways of Implementing the European behavior", preferably to be addressed simultaneously: an increase of information and knowledge about a particular issue, which leads to tolerance and to solidarity; by the political-institutional controlling. The molding of European behavior begins with the recognition of the distinctive traits of the common space. The degree of awareness of the European model, the positioning in relation to the integration process are presented as a case study on the example of young Romanian employees, entrepreneurs and future entrepreneurs (students). This reveals the connection between knowledge and the confidence in the finality of the integration process but also the gaps that exist in the information and knowledge Romanians have on the European Union matter. There are highlighted the felt needs in relation to the Common Space, the foreseen solutions to combat problems arising from the integration process and the ways to support the Common Project. If the individual decision to have children while having an active professional life had institutional support it would be easier to adopt the proper behaviors to support European goals (increasing the birth rate while sustaining the economic growth).

The role of the institutional framework is studied through forgotten effects model, uncertainty in the field of logic, based on data collected from cultural and economic space of Catalonia concerning women's work culture.

The Research findings synthesize the young Romanians' degree of awareness concerning the European integration process, the role of the institutions in educating European behaviors through political leverage and through the educational system and the need for information in order to create a de facto European solidarity.

1. PROLEGOMENE LA CONȘTIINȚA EUROPEANĂ

În urma extinderii Uniunii Europene, statele membre, printre care și România, nu mai pot amâna gestionarea inegalităților și nesincronizărilor. Aceste diferențe în ceea ce privește dezvoltarea, structurile instituționale și alte aspecte legate de specificul național sunt în creștere și influențează, pe termen mediu și lung, proiectul unic. Eforturile statelor și ale structurilor instituționale de la Bruxelles sunt îndreptate pentru sprijinirea potențialului pe termen lung al Uniunii Europene, pentru competitivitatea economiilor spațiului comun la nivel global și pentru susținerea rezilienței la șocurile externe și la cele interne. Se consideră că, pentru a obține sincronizarea și durabilitatea în spațiul comun, economiile și indivizii trebuie să-și adapteze comportamentele la modelul european. Educarea comportamentelor și adoptarea valorilor promovate de acest cadru poate reprezenta o cale necesară și corespunzătoare pentru susținerea proiectului unic. Cunoașterea este considerată așadar a fi un factor care sprijină sincronizarea și sustenabilitatea prin recunoașterea scopului comun. Acest capitol este destinat descrierii cadrului conceptual al cercetării: semnificația comportamentului european din punct de vedere istoric, al principiilor și valorilor comune, importanța asumării modelului european, informația și crearea de cunoaștere ca pârgă pentru susținerea edificiului comun.

1.1 Modelul European

Pentru a putea tălmăci semnificația proiectului european în context social, economic și cultural, se consideră de folos utilizarea reperului cultural din inima Barcelonei, capitala Cataloniei. Marea lucrare de construire a catedralei Sagrada Familia a început pe 19 martie 1882, după proiectul aparținând arhitectului Francisco de Paula del Villar. După cum apare prezentat în ghidul oficial al acestei instituții de cult, la sfârșitul anului 1883, Gaudi a fost însărcinat să continue lucrarea, sarcină pe care nu a abandonat-o până la moarte, în 1926. De atunci, diferiți arhitecți au continuat lucrarea care este vizitată anual de milioane de oameni și al cărei conținut arhitectural și religios este studiat și admirat de peste un secol.

Sagrada Familia este structurată în patru părți, integrată organic și comunicând pe deplin, atât din punct de vedere simbolic, cât și ca structură arhitecturală. Fațada Nașterii celebrează nașterea lui Mesia, Fiul lui Dumnezeu. Aceasta poartă denumirea de fațada Vieții, a Bucuriei sau a Crăciunului. Ea se inspiră din cântecele despre copilăria lui Iisus. A doua, este Fațada Patimilor care reprezintă durerea, sacrificiul și moartea lui Hristos în cele douăsprezece momente exprimate în grupuri sculpturale transmițând un puternic mesaj emoțional. Această fațadă a fost în mod intenționat lăsată neterminată de către Gaudi spre a fi decorată conform gusturilor estetice ale generațiilor viitoare. Absida este consacrată Fecioarei, pentru care Gaudi a simțit o venerație deosebită. Viața însăși este reprezentată de frontoanele acesteia, stilizate și alungite care se termină cu vârfuri purtând inițialele Mariei, ale Sfântului Iosif și ale lui Iisus Hristos,

acestea din urmă fiind însoțite de simbolurile Alpha și Omega care reamintesc de începutul și sfârșitul existenței umane. În partea superioară, sunt reprezentate diferite elemente naturale cum ar fi: frunze de palmier, spice de grâu sau iarbă sălbatică, reprezentări ale acelor care creșteau pe terenul unde a fost construită catedrala. Fațada principală reprezintă exuberanța și puterea vieții și a spiritului omului, care să întâmpine vizitatorii la intrarea principală, atunci când edificiul va fi finalizat. Ca element important, Gaudi a integrat în proiect construcția unor trepte care să permită accesul solemn și fastuos în catedrală atunci când aceasta va fi terminată. Numele de Fațadă a Gloriei a fost dat deoarece reprezintă situația omului în ordinea generală a creației: originile sale, problemele, drumurile pe care trebuie să le străbată și sensul vieții sale. La fel ca și celelalte fațade, aceasta va avea trei intrări (o poartă principală dedicată milosteniei și două uși laterale dedicate speranței și credinței) și un pridvor cu șapte coloane care va simboliza cele șapte daruri ale Sfântului Duh și prezintă virtuțile care se opun păcatelor.

Un termen important pentru această lucrare este cel de ”ispășitor” sau ”expiator” așa cum a fost, dintotdeauna, această biserică. Biserica ispășitoare sau expiatoare înseamnă că, încă de la temelie, aceasta a fost construită din donații și că această clădire este în construcție și va fi terminată, la un moment dat, în viitor. După cum însuși Gaudi se exprima: ”Biserica ispășitoare La Sagrada Familia este făcută de oameni și se oglindește în aceștia. Este o lucrare care se află în mâinile lui Dumnezeu și în voința oamenilor.” De-a lungul anilor, aceasta a devenit un simbol universal al identității orașului și al țării.

Putem asemăna clădirea care continuă să se înalțe în centrul Barcelonei cu ceea ce numim proiectul Uniunii Europene, edificiul continuu al conștiinței comune a europenilor. Scopul inițial al edificării Uniunii a fost asigurarea păcii și a prosperității pe un continent fragmentat și sărăcit după cel de-al Doilea Război Mondial. Misiunea prezentă, stabilită pentru secolul XXI, este să mențină și să extindă pacea între statele membre, să creeze un cadru pentru cooperarea economică, socială și politică, să ofere securitate cetățenilor Europei. De asemenea se urmărește să fie promovate solidaritatea economică și socială, să se mențină ceea ce este considerat a fi identitatea Europeană și diversitatea culturală într-un cadru global unde, totodată, Europa să își poată promova valorile comune.

Principal, modelul european apare ca o construcție metafizică a voinței națiunilor membre. Se pleacă de la interesele comune și se bazează pe tratate, adică acorduri orientate spre egalitatea de șanse a fiecărui stat membru. Urmărind reperele umaniste și valorile progresiste, Uniunea Europeană urmărește ca statele membre să beneficieze de pe urma cooperării și totodată, prin aceasta, să fie micșorate efectele negative ale schimbărilor contextului global. Trebuie subliniat, de asemenea, principiul solidarității care derivă din observarea faptului că, de-a lungul istoriei, națiunile stat nu sunt capabile să satisfacă toate nevoile cetățenilor lor în mod independent. Modelul european reprezintă o viziune a celor mai importante aspecte pentru

majoritatea cetățenilor, cum ar fi: patrimoniul cultural, drepturile omului, solidaritatea socială, libertatea întreprinderii, distribuirea echitabilă a creșterii economice, mediu curat, respect pentru diversitatea culturală, lingvistică și religioasă, îmbinarea tradiției cu progresul. Modelul european este înțeles având două accepțiuni: un flux continuu ce trebuie urmat și totodată o schemă conținând esențialul. Adică ce se transformă, aparentul, și ce durează, însemnând esențialul.

Indiferent de punctul de pornire al demersului aflării modelului după care se înfățișează Europa astăzi, economic, social, politic, trebuie clarificat conceptul în sine. Chiar din perspectivă culturală, modelul european este un sistem complex de credințe, cunoștințe care dau senzația individului că aparține unui întreg. Modelul nu oferă sensul existenței însă dă sens celor care trăiesc după anumite principii. În prezent se schimbă raportul dintre esențial și neesențial, dintre cauză și efect. Europeanii consideră că este corect și că există posibilitatea de a schimba natura, regulile, modelul, pentru binele comun (Tănase, 2014). Însă trebuie menționat faptul că există dezbateri referitoare la existența unui singur model european sau la două modele diferite. De altfel, E. Simion (Simion, 2014) afirmă existența a două Europe: cea occidentală, care îl raționalizează pe Dumnezeu și evoluează spre eliminarea misterului existenței și cea orientală, care susține misterul existenței printr-o așteptare vegetativă. Referitor la acest aspect al dualității conceptuale rațiune – conștiință în spațiul comun, e posibil ca modelele să nu mai funcționeze. În aceste condiții, posibilitățile de acțiune ar fi să trecem de la modele la conștientizare și acțiune în baza unor reguli comune. Serge Fauchereau (Fauchereau, 2014) consideră că, de fiecare dată, câștigătorul își impune modelul asupra învinșilor. De asemenea, că diferențele culturale sunt la fel de indispensabile ca diferențele de limbaj sau de peisaj. Uniformizarea și nivelarea sunt considerate a fi forme mortale atât la nivel național cât și în cadrul Uniunii. Naționalismul nu poate să fie benefic decât dacă este tolerant și primitiv cu existența altora căci, în opinia lui Eugen Simion (Simion, 2014), ”Naționalismul e ocolit ca diavolul. E straniu, pentru că acesta pornește de la națiune. Totuși, naționalismul e benefic atunci când se manifestă ca localism. Brâncuși reprezintă acest localism, spiritul cobilițat. E bine oare că suntem puși la colțul mesei? Ideea Europei națiunilor, a identităților, a culturilor naționale, acesta e modelul la care visăm!” De aici, necesitatea regândirii statutului cetățenilor europeni în general, a românilor și a indivizilor în cadrul modelului european, în mod particular. Pentru că, în prezent, condiția de libertate este satisfăcută, cea de fraternitate, posibil să fie într-un cadru al toleranței însă, atunci când apare nevoia de egalitate, discuția rămâne pentru un viitor incert (Ioan-Franc, 2014). Această neglijare, aparentă, a principiului echității (postulat de altfel de economia socială a Uniunii Europene), scuzată de cauza competitivității, a condus la creșterea numărului euroscepticilor. În viziunea Prof. V. Ioan-Franc (Ioan-Franc, 2014): ”din păcate, modelul politic stăpânește Europa și ne conduce destinul. Suntem Vinerii Europei, care este mai bogată, la fel ca Robinson Crusoe, că ne-a adoptat și mai puternică, tot din același motiv”.

Modelul european, al drepturilor omului, este susținut de M. Metzeltin (Metzeltin, 2014) ca fiind un factor civilizator și integrator. Drepturile omului reprezintă, de fapt o afirmare a autodeterminării, a libertății, a egalității cetățenilor, Europa fiind rezultatul mai multor vectori: civilizația elenă, dreptul roman, creștinismul, experimentalismul, statele naționale și economia socială. Identitatea europeană reprezintă, așadar, moștenirea europeană comună a realizărilor referitoare la pace, libertate și egalitate. Acestea au nevoie de timp de dezvoltare și de o conviețuire socială într-un cadru statal. Pornind de la bazele antropologice ale organizării statale: un teritoriu comun pentru supraviețuire, în care oamenii au nevoie unii de ceilalți, asemănarea construiește solidaritatea. Autodeterminarea, înțeleasă ca identitate proprie alăturată solidarității conduce la identitatea individului înțeleasă ca demnitate umană: străduința de a aduce pentru sine și pentru ceilalți o viață bună și prielnică. În aceste condiții, respectarea valorilor (normelor) comune crează încredere și solidaritate. Valorile comune reprezintă drepturi umane inalienabile care pot fi garantate doar în cadrul unui stat de drept cu democrație participativă (Metzeltin, 2014). Demnitatea cetățeanului european este conceptul cel mai abstract care derivă din sentimentul de siguranță, de integritate a propriei persoane și a existenței acesteia, alăturat libertății individuale, proprietății, utilității și binelui comun.

În ceea ce privește cadrul instituțional, Uniunea Europeană operează prin intermediul Consiliului European, Parlamentului și Comisiei și este implicată în numeroase politici considerate utile pentru statele membre. Această afirmație poate fi exemplificată prin politicile de inovare, solidaritate și coeziune finanțate din bugetul anual al Uniunii. Piața unică este, la rândul său, un aspect important și o realizare majoră a Uniunii Europene. Barierele în calea comerțului și a liberei concurențe au fost reduse treptat, având un impact direct asupra standardelor de viață. Piața unică este orientată spre o economie comună care nu a fost încă realizată deoarece anumite sectoare de interes general rămân în continuare sub legislația națională. Se consideră că libertatea serviciilor stimulează activitatea economică. De-a lungul anilor, Uniunea Europeană a introdus politici comune referitoare la transporturi și concurență pentru a oferi un acces îmbunătățit al consumatorilor și al întreprinderilor la piața comună. Cu toate acestea criza globală și efectele acesteia în plan economic și politic pan-european au determinat reluarea dezbaterilor referitoare la regulile financiare și fiscale ale Uniunii Europene.

Euro este moneda comună pentru cele 17 state Europene și va deveni moneda unică pentru toate statele membre, de îndată ce acestea sunt pregătite să o adopte. Aceasta a devenit principala monedă de rezervă a lumii. Se presupune că Euro oferă, în primul rând, avantajul siguranței împotriva cursului de schimb fluctuant iar activitatea Băncii Central Europene este să mențină prețurile constante. În timpul crizei financiare din 2008 această instituție a protejat statele din zona Euro împotriva devalorizărilor și speculațiilor. O cooperare viitoare mai puternică și o solidaritate economică între statele membre în scopul de a gestiona finanțele

publice și pentru a reduce deficitele fiscale este totuși de dorit, ținând cont de evoluțiile actuale referitoare la statele îndatorate către FMI și alte instituții financiare.

O planificare strategică pentru Europa în viitorul apropiat urmărește progresul prin cunoaștere și inovare: o creștere economică inteligentă care implică cunoaștere, inovare, educație și o societate digitală, sustenabilitate și incluziune socială. Pentru a sprijini edificarea identității europene, sunt finanțate diferite programe educaționale și culturale, recunoscând faptul că sentimentul apartenenței va evolua treptat și doar în condițiile în care există și vor continua să fie realizări reale și beneficii perceptibile în mod direct de către populația Europei.

În ceea ce privește perseverența edificării cadrului unic cât și a urmăririi sensului comun Robert Schumman spunea, pe 9 mai 1950 că ” Europa nu va fi realizată dintr-o dată sau conform unui singur plan. Va fi clădită prin realizări concrete care vor crea, în primul rând o solidaritate de facto.” (Schumman, 1950)

„Tratatul Lisabona” este doar o etapă către integrare și nu reprezintă punctul final al proiectului comun. Cunoscut anterior sub denumirea de ”Constituția Europei”, Tratatul implică o poziționare totală în ceea ce privește crearea Uniunii Politice bazată pe identitatea și pe valorile Europei. În același fel cum Uniunea Europeană se bazează pe sinergia părților sale distincte, și identitatea trebuie înțeleasă ca o structură cu cel puțin trei niveluri: local, național și european. Ceea ce o transformă într-un concept care iscă controverse atunci când se intenționează a fi definit, având sensuri volatile și devine dificil în momentul în care se dorește operarea în baza acestuia. Apar, în aceste condiții, numeroase dileme: Este suficient să fie ocupată o anumită suprafață geografică pentru a avea o identitate europeană? Această perspectivă asupra identității tinde să se manifeste, deși greu de identificat cu precizie, în recente negocieri de aderare. Sau poate că, a fi european înseamnă un anumit mod de gândire, anumite valori, credințe și tradiții și, mai intim dar la fel de valoros, existența unor sentimente comune?

”Dacă ar fi să reîncep, aș începe prin cultură” exprima Jean Monnet alături de faptul că, a aparține culturii Europene este un ciment indispensabil pentru emergența unei identități europene reale. Emergența unei conștiințe comune, un sentiment al apartenenței și al mândriei, în fiecare cetățean, de a deveni o parte fundamentală a viitorului Europei, ar putea fi o cale pentru a promova identitatea europeană. Și, de asemenea, o schimbare a punctului de vedere dinspre procesul politic către semnificația simbolului integrării: o construcție intuitivă cu o dimensiune spirituală care intenționează să-și afirme scopurile prin educarea și prin promovarea acestei identități europene.

Însă ce înseamnă, mai exact, conștiința europeană căci termenul în sine este conceptualizat cu dificultate de către cunoașterea științifică actuală? Prezenta lucrare se va axa pe conștiință ca un răspuns comportamental la un sistem de valori propriu individului care are efecte, prin însumarea acțiunilor individuale, la nivelul grupului, statului, regiunii sau uniunii.

Conștiința europeană se poate suprapune sensului de conștiință cu scop: interes, grijă pentru ceva sau pentru cineva” (Merriam-Webster, 2015). Sau, după cum, într-un mod foarte specific s-a exprimat Paul Valery, a fi european înseamnă: ”A gândi grecește, a avea o atitudine romană asupra legilor, a trăi într-o cultură romanizată, a fi creștin și a avea o viziune creștină asupra iubirii.” (Reijers, 2014). Astfel, putem defini conștiința europeană ca un fel de a fi (identitate) manifestată în atitudini (comportamente) în acord cu un sistem de valori și credințe.

1.2 Valorile europenilor

Pornind demersul cercetării în acest cadru de lucru, având ca ipoteză că există un sistem de valori și credințe comune la nivel european și unde comportamentul este o manifestare exterioară a unor principii interioare, credințe și valori, primul pas de a răspunde la întrebarea: ”ce reprezintă conștiința europeană?” este identificarea și definirea acestor valori comune. De asemenea, cunoașterea valorilor și impactul acestora asupra scepticismului sau încrederii în proiectul integrării, fac obiectul capitolului al treilea al prezentei cercetări.

Importanța studierii sistemului de valori europene pleacă de la premisa că percepția asupra lumii, cea a spațiului cultural și religios, cea referitoare la cadrul științific și tehnologic, politic și economic sunt determinate de valorile după care trăiesc membrii societății. Societatea și sistemul economic evoluează în strânsă legătură cu schimbările de la nivelul sistemului de valori, care reprezintă suportul oricăror manifestări în plan comportamental. Odată definit setul valorilor europene și odată exprimat la nivel cultural și instituțional, acesta va deveni cadrul percepțiilor, gândirii și alegerii în ceea ce privește aspectele economice, politice și sociale, ale inovației și tehnologiei create și adoptate. Concomitent cu schimbarea sistemului de valori, integrarea prin sincronicitate și durabilitate se va produce mai lesne în condițiile existenței cadrului care să cuprindă schimbările de comportament. De asemenea, va trebui să aibă loc o reexaminare a cadrului economic și politic pentru a putea cuprinde contextul cultural, care să fie în acord cu sistemul de valori care îl susține. În altă ordine de idei, o întrebare care se ridică din prezentul mod de funcționare și operare a Uniunii Europene este: sistemul de valori europene provine dinspre cetățenii spațiului comun sau este generat la nivel instituțional și implementat în acord cu scopurile politice?

Valorile fundamentale ale Uniunii Europene, stipulate încă de la începutul a Tratatului de la Lisabona și în Carta Drepturilor Fundamentale sunt: demnitatea umană, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept și respectarea drepturilor omului. Tratatul de la Lisabona, intrat în vigoare din decembrie 2009 este baza legală pentru promovarea valorilor europene. Carta Drepturilor Fundamentale enumeră toate drepturile care le sunt recunoscute în prezent europenilor. Modelul european se bazează pe drepturile și valorile comune ale cetățenilor care sunt considerate a crea un sentiment de identitate în familia europeană. Direcțiile principale sunt îmbogățite cu criterii specifice cum ar fi justiția socială și protecția, lupta împotriva excluderii

sociale și a discriminării de gen, apartenență etnică, etc. Un alt aspect care merită menționat în această introducere este că Uniunea Europeană se erijează în a promova valorile umaniste și progresiste și de a garanta că indivizii vor fi beneficiarii, nu victimele contextului global. De asemenea recunoaște faptul că nevoile indivizilor nu pot fi satisfăcute doar prin intermediul mecanismelor de piață sau doar prin acțiunea solitară a statelor naționale. Modelul Uniunii Europene apare a fi o aserțiune la valorile majorității cetățenilor: un bogat patrimoniu cultural, drepturile omului, solidaritate socială, libertatea întreprinderii, distribuirea echitabilă a veniturilor, un mediu curat, respect pentru diversitatea culturală, lingvistică și religioasă și o îmbinare armonioasă a tradiționalului cu modernitatea. Această promovare și implementare a valorilor, însoțită de pacea și bunăstarea membrilor Uniunii Europene sunt considerate a fi principalele scopuri pentru politicile economice și sociale implementate la nivel european.

Pentru a studia sistemul și evoluția valorilor europene, precum și percepția și opinia individuală a cetățenilor europeni asupra acestuia, începând din 1973 s-a aplicat, în toate statele Uniunii, un chestionar statistic: European Barometer. Anchetele statistice European Barometer 69 (2008) și 79 (2013) și The European Atlas (2011) oferă o introspecție asupra valorilor și atitudinilor a 500 de milioane de europeni.

Urmărind asemănarea statelor membre în ceea ce privește valorile comune se poate spune că majoritatea cetățenilor europeni consideră că valorile europenilor sunt asemănătoare. Această opinie a împărtășirii valorilor comune a scăzut oarecum de la ancheta din 2008 (European Barometer 69, 2008). Sentimentul de a împărtăși valori comune este cel mai pronunțat în Estul Europei și mult mai puțin răspândit în Portugalia, Franța sau Spania. Privind asemănarea culturală și a valorilor, în comparație cu alte continente, europenii consideră că este mult mai simplu să observe elementele comune la nivelul valorilor europene. În legătură cu valorile cele mai importante și care sunt cel mai bine reprezentate de către Uniunea Europeană, europenii menționează, în primul rând, drepturile omului (43%) și respect pentru viață (43%), valori care sunt urmate de pace (40%), democrație (28%), libertatea individului (23%) și respectarea legii (21%). Aceste valori sunt însoțite de egalitate (20%), solidaritate (15%) și toleranță (15%), autodeterminare (11%), respect pentru alte culturi (9%) și religie (5%). Un alt aspect important este că valorile personale sunt în general în acord cu cele considerate de către indivizi că reprezintă cel mai bine Uniunea Europeană: pace, drepturile omului și democrație. În ceea ce privește ideea europenilor despre fericire, pe locul întâi se situează sănătatea (75%), dragostea (41%) și munca (40%), urmate de bani (32%), prietenie (28%) și pace.

Dintre aspectele existenței umane, cele care au prezentat cel mai mare interes pentru a fi studiate au fost perspectivele europenilor asupra familiei, muncii, societății și economiei, asupra politicii și religiei.

Conceptul de **familie** s-a schimbat de-a lungul generațiilor, dinspre familia tradițională de tip mono-nucleu, constând dintr-o mamă căsătorită cu un tată, având unul sau mai mulți copii spre o largă varietate de alegeri care să reprezinte celula socială denumită familie: indivizi cu sau fără copii, cupluri căsătorite sau necăsătorite, de diferite genuri sau de același sex, cu sau fără copii. Rata căsătoriilor a scăzut, în timp ce numărul divorțurilor a crescut, coabitarea ca opțiune pentru a nu avea copii a fost larg acceptată, căsătoriile de același gen și ratele fertilității au scăzut ducând la un menaj mediu la nivelul Uniunii Europene de 2.4 indivizi pe familie. Forța motrică din spatele acestor schimbări pare a fi cadrul cultural al individualizării. După cum apare în Atlasul European al Valorilor (European Values Atlas, 2011, p.35): ” Valorile orientate spre autonomie, singurătate, dezvoltare personală și fericire individuală au devenit mai importante și elimină valorile care susțin scopurile colective ”. Familia de tip patriarhal s-a mutat spre cea în care rolurile sunt mai echilibrate, în baza nivelului egal de educație al femeilor și a oportunităților de angajare. Această schimbare în structura familiei și a rolurilor poate fi considerată o schimbare revoluționară în valorile europene însă datele culese oferă informații doar despre faptul că, indiferent de forma pe care o îmbracă conceptul de familie, ea este de primă importanță pentru 84% dintre europeni. Indiferent de nuanțe, familia în sine rămâne o valoare mai importantă decât prietenii, munca, timpul liber, politica și religia. Iar acest fapt este un argument important pentru a reconsidera orientarea culturală individualistă a societății de consum, care apare a fi în contradicție directă cu valorile personale.

Munca rămâne o valoare importantă pentru mai mult de 58% dintre europeni, principala trăsătură fiind corelarea sa inversă cu averea. Cu cât o persoană este mai bogată cu atât munca pare a avea o importanță mai mică. Conform Eurostat (Eurostat, 2015), est-europenii valorizează cel mai mult munca și banii în timp ce Islanda, Marea Britanie, Suedia și Olanda situează munca pe un nivel scăzut în sistemul lor de valori. Criza economică europeană a schimbat totuși atitudinile și valorizarea muncii, în special în ceea ce privește statele bogate. Conform anchetei European Barometer 79 (European Barometer, 2013), ” Munca a câștigat teren semnificativ în Danemarca în comparație cu EB69 (35%, +20 puncte procentuale), Cipru (44%, +13), Irlanda (39%, +11), România (37%, +11), Slovenia (33%, +11) iar Marea Britanie (23%, +10). Invers, clasamentul pentru muncă și venitul din muncă a scăzut dramatic în Luxembourg (32%, -9), Malta (36%, -7) și Germania (36%, -6)”. Munca devine mai importantă decât timpul liber pentru o majoritate absolută și în creștere a europenilor (54%).

Valorile sociale ale europenilor refuză moral în masă aspecte precum: a minți în interes propriu, evaziunea fiscală sau evitarea plății transportului în comun. În ceea ce privește încrederea în alți oameni, Statele Nordice arată cel mai mare nivel al încrederii mutuale în timp ce, cei mai puțin încrezători, sunt ciprioții și turcii. În ciuda nivelului ridicat al veniturilor, austriecii, locuitorii Luxemburgului și ai Belgiei au, de asemenea, un nivel mai scăzut de

încredere decât ar sugera performanțele economice. Nivelul avuției oamenilor încrezători poate fi motivul credinței empirice că nivelul de încredere influențează direct dezvoltarea economică și performanța guvernării (Guiso, 2006).

Un alt aspect social, demn de a fi menționat și care este de extremă actualitate ținând cont de evenimentele din ultimele săptămâni referitoare la refugiații din Siria, este atitudinea în fața emigranților, care variază la nivel european. Se estimează că în Europa există peste 70 de milioane de emigranți, atât provenind din statele membre ale Uniunii Europene cât și din exterior. Mulți europeni obișnuiau să considere că emigranții ocupau locurile de muncă ale băștinașilor. Euro barometrul din 2012 înfățișează o schimbare în această privință, peste 49% dintre europeni considerând că emigranții contribuie, într-un mod pozitiv, la progresul societății. Această viziune este majoritară în UE15 și mai puțin răspândită în Europa de Est. Un alt aspect legat de imigrație este toleranța culturală față de păstrarea obiceiurilor și tradițiilor imigranților, care este mai scăzută în Europa de Vest și Peninsula Scandinavică comparativ cu cea a statelor balcanice.

În ceea ce privește problemele de mediu, mai mult de o jumătate dintre europeni sunt convinși că viitorul arată sumbru și că dezastrul ecologic nu poate fi prevenit. Conform datelor culese, atunci când se dezbate creșterea economică versus protecția mediului înconjurător după regulile statistice, rezultatele apar a fi divergente, în funcție de expresia utilizată. O mare majoritate, de 71%, afirmă că protejarea mediului trebuie să reprezinte o prioritate pentru state, chiar dacă acest lucru afectează creșterea economică, în timp ce 15% se opun acestei idei. În același timp, o majoritate de doar 53% dintre europeni sunt de acord că aspectele referitoare la creșterea economică trebuie să fie o prioritate, chiar dacă afectează mediul înconjurător, în comparație cu 42% dintre europenii care nu sunt de acord cu acest fapt.

În ceea ce privește alegerea între echitate și libertate personală, 66% dintre Europeni consideră că egalitatea și justiția trebuie să fie sprijinite chiar dacă acest lucru înseamnă o libertate individuală mai redusă și, de asemenea, 84% dintre europeni consideră că legile și sistemul judiciar sunt insuficient de severe. Referitor intervenția statului în economie și libera concurență, 64% din populație consideră că statul intervine prea mult în activitatea individuală, iar 65% sprijină viziunea că libera concurență este cea mai bună garanție pentru prosperitate.

Democrația este considerată a fi cea mai bună formă de guvernare, în special în statele UE15, într-o ușoară descreștere către Estul Europei unde se întâlnește un sprijin semnificativ pentru dictatori sau tehnocrați. Acest fapt pare a fi influențat de credințele istorice moștenite cum că liderii trebuie să fie dominanți sau autoritari. O majoritate semnificativă a cetățenilor Europeni sprijină ideea stabilirii unui regim tehnocratic.

Religia este un aspect important pentru Europeni, în special pentru cei din Estul Europei dar, de asemenea, din state occidentale precum Olanda sau Danemarca, unde oamenii se declară

a fi religioși. Ateismul este puțin răspândit în Europa, deși Franța are un procent de 18% din populație care neagă orice convingere în viața spirituală. Principala trăsătură a individualizării în societatea europeană pare a se manifesta prin comportamentul religios. Aceasta poate fi sintetizată prin expresia ”a crede fără a aparține” (Davie, 2000), multe persoane declarând că ”sunt religioase dar că nu practică credința în nici un fel tradițional”, în special în Cehia, Olanda și Estonia. Sensul de încredere și solidaritate, foarte bine dezvoltat în Elveția, Suedia și Norvegia generează poate reversul care este ”a aparține fără a crede” unde identitatea este legată la apartenența de o comunitate religioasă.

1.3 Nevoia de informație și crearea de cunoaștere în context european

Prezenta cercetare pornește de la premiza că informația și crearea de cunoaștere au un rol important în formarea comportamentului european, sprijinind și sprijinindu-se de pilonul instituțional. Prin formarea unui comportament corespunzător sensului proiectului unic, cunoașterea și învățarea modelului european pot fi factori pentru sincronizare și durabilitate. Acesta este rezultatul recunoașterii în ceilalți a unui sistem de valori care se suprapun celor mai importante valori ale Uniunii Europene spre un sens comun. Cunoașterea și procesul de învățare este o metodă de a percepe aceste asemănări la nivelul convingerilor și valorilor, în ciuda deosebirilor exterioare. Acest nivel, al valorilor comune recunoscute, este cheia pentru uniune în diversitate, a sentimentului de a aparține Europei indiferent de limba vorbită, de obiceiurile alimentare, de culoarea și textura îmbrăcăminții, varietatea dansurilor și a muzicii. Programul de educație Erasmus (Mutlu, 2011) poate fi oferit ca un bun exemplu pentru a ilustra un asemenea tip de recunoaștere a identității comune care se realizează prin cunoaștere și prin învățarea prin experiență directă. Acesta este un program orientat spre a promova conștiința europeană, de a spori conștientizarea aspectelor socio-politice comune și de a spori cunoașterea istoriei europene și a culturii continentului. De asemenea, este un instrument important căci ”educația și pregătirea continuă vor deveni principalele vehicule pentru conștiința de sine, sentimentul de apartenență, progres și auto-determinare ca fundamente ale conștiinței și ale cetățeniei europene” (Papatsiba, 2005). În timpul celor maximum nouă luni de schimb, studenții experimentează direct diversitatea culturală și educațională și, așa cum atestă participanții la program, simt spiritul de a fi european. Programul intenționează și realizează crearea de relații între cetățenii Europei, adaptarea la statele gazdă, managementul identității, dezvoltarea competențelor interculturale. Programul Erasmus reprezintă un succes pentru programele de educație și de stimulare a cunoașterii, cel mai important efect fiind dialogul între și cunoașterea diferitelor culturi (Devrin, 2012). Este de asemenea posibil să se facă afirmația că, studenții implicați în program și-au dezvoltat o nouă identitate, anume o identitate europeană. Se poate susține și faptul că unul din scopurile cheie ale programului de schimb este de a înlătura prejudecățile și de a menține mobilitatea studenților și dialogul inter-cultural. De asemenea, de a uni națiunile prin concepte

precum cel de "conștiință europeană" sau "a fi european" prin întărirea interacțiunilor între cetățenii Uniunii Europene. Cunoașterea și informația devin, din această perspectivă, factori ai sincronizării. Însă, pentru a menține conștiința europeană și pentru perpetuarea identității europene, se consideră că factorul instituțional și sistemul de educație reprezintă pilonii principali, care vor fi discutați în următoarele capitole ale lucrării.

Așadar, modelul Uniunii Europene apare ca fiind afirmarea valorilor majorității europenilor: un bogat patrimoniu cultural, drepturile omului, solidaritate socială, libertatea întreprinderii, distribuirea echitabilă a veniturilor, mediu înconjurător curat, diversitate culturală, lingvistică și religioasă, o îmbinare armonioasă a tradițiilor cu modernitatea. Dacă se pornește de la premiza suprapunerii comportamentelor membrilor cu sistemul de valori ale Uniunii Europene, atunci cunoașterea acestora și recunoașterea importanței urmăririi acestor valori pentru satisfacerea nevoilor individuale precum și acționarea în acord cu acestea crează un comportament adecvat și, la un nivel mai profund, crează identitatea Europeană. Mai mult, acest tip de recunoaștere și de mândrie de apartenență la o comunitate extinsă crează terenul propice pentru sincronizarea și durabilitatea structurilor europene. De asemenea este posibilă afirmația care va fi demonstrată în capitolele care urmează că, prin cunoaștere și schimb direct cultural precum și prin cooperare, ca factori pentru dezvoltarea individuală, cetățenii Europei câștigă conștiința europeană. Durabilitatea poate fi obținută prin instituții corespunzătoare și printr-un sistem de educație care să mențină și să perpetueze moștenirea europeană.

1.4 Bibliometrie și stadiul cunoașterii domeniului de studiu

Pentru a circumscrie nevoia de informație și crearea de cunoaștere referitoare la formarea comportamentului european în sfera realizărilor academice precum și impactul cercetărilor din domeniu asupra cunoașterii se va utiliza, ca principal instrument de investigație științifică, studiul bibliometric. S-a considerat că Web of Science este cea mai relevantă bază de date pentru scopul propus al studiului. Baza de date își propune să ofere cercetătorilor abilitatea de a analiza informații, de a percepe tendințele prezente și modelele în cercetare din întreaga lume, posibilitatea de a construi o viziune de ansamblu asupra fenomenului cercetat, într-un mod facil. Această bază de date cuprinde elemente de natură bibliografică și bibliometrică în format electronic, cuprinzând reviste științifice, fiind pusă la dispoziția cercetătorilor pe platforma online Web of Knowledge. Conform informațiilor preluate de pe site-ul de prezentare a Web of Science, platforma permite, în prezent, accesul la rezumatele articolelor a peste 12,200 reviste științifice și 160,000 de conferințe științifice din 256 de discipline. Lucrările prezentate în the Web of Science sunt indexate internațional, în SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, CCR-EXPANDED, IC etc. În cele ce urmează se vor analiza, în baza datelor oferite de Web of Science, rezultatele redactate după căutarea, în limba engleză, a termenilor cheie:

”comportament european”, ”nevoia de informație” și ”crearea de cunoaștere”. Acești termeni se consideră a însuma scopul final precum și cele mai importante aspecte ale cercetării.

Căutarea după ”comportament european” (”european behavior”), filtrată după domeniile economie și/sau sociologie, pe o perioadă de timp cuprinsă între 1900 și 2015, cu referire la indecșii: SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, CCR-EXPANDED, IC, a redat un număr de 1274 articole care, per total au fost citate de 10250 de ori, având un număr de 8.05 citări medii pe articol și cu un index-h mediu de 47. Măsurarea relevanței științifice prin indicele Hirsh este considerată cea mai adecvată metodă de prezentare a calității relative a lucrărilor (produselor) științifice, aceasta fiind o modalitate de măsurare atât a productivității și a impactului rezultatelor unui om de știință cât și a relevanței unei reviste științifice sau a unui departament de cercetare dintr-o universitate sau dintr-o țară. Cele mai importante cincizeci de contribuții științifice din cadrul disciplinelor economie și sociologie sunt prezentate în Anexa1, fiind sortate după numărul total de citări pe articol.

Autorii care au realizat articole în legătură comportamentul european cu cea mai mare pondere în cele 1274 rezultate sunt prezentați în Tabelul 1.1

Autor	Înregistrări	% din nr. total de articole	h-index pe autor(conform Google Scholar)
TORGLER B	6	0.471	43
MOLYNEUX P	5	0.392	42
VERBEKE W	4	0.314	26
NECADOVA M	4	0.314	3
LEPETIT L	4	0.314	39
SOSVILLA-RIVERO S	3	0.235	27
SKURAS D	3	0.235	23
SARANTIS N	3	0.235	10
MACHACEK L	3	0.235	10
LEITH C	3	0.235	17

Tabelul 1.1 Autorii cu cele mai multe înregistrări în totalul articolelor întoarse de Web of Science regăsite după cuvântul cheie ”comportament european”

Sursa tabelului: prelucrări proprii ale datelor preluate din Web of Science și Google Scholar

Poate fi studiat, de asemenea, clasamentul revistelor după SCImago Journal & Country Rank, în care se află aceste cele mai importante 50 de articole, dintr-un total de 22.878 reviste cotate. Anexa 2 prezintă revistele, în ordinea locului în clasamentul SCImago Journal Ranking. Se poate observa că, cele mai importante reviste care conțin contribuții științifice referitoare la ”comportamentul european” provin din Marea Britanie și din Statele Unite ale Americii dar și din Olanda, Turcia, India și China. Acest aspect este prezentat în Figura 1.1

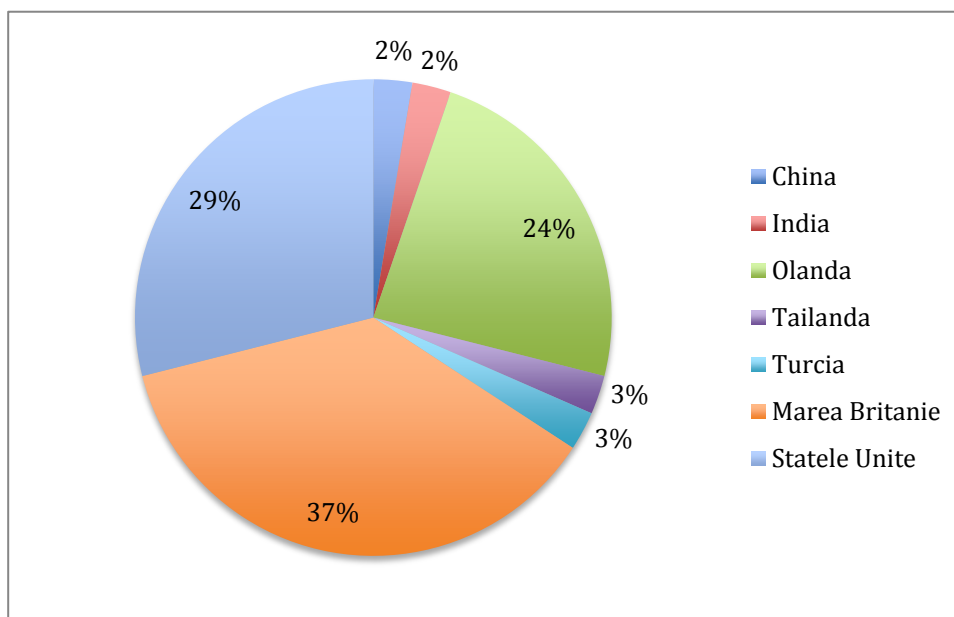

Fig 1.1 Clasificarea statelor în care apar revistele conținând articole referitoare la ”comportamentul european”

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la SCImagoJR disponibil la: <http://www.scimagojr.com/journalrank.php>

Evoluția numărului articolelor publicate în fiecare an și a citărilor pe an, conform Web of Science sunt prezentate în Fig. 1.2 și în Fig. 1.3. Se observă că interesul științific în ceea ce privește noțiunea în cauză a avut trei praguri maxime, 1997, 2003 și 2008 în perioada cuprinsă între 1990 și 2009, cu o creștere considerabilă a numărului articolelor după 2010.

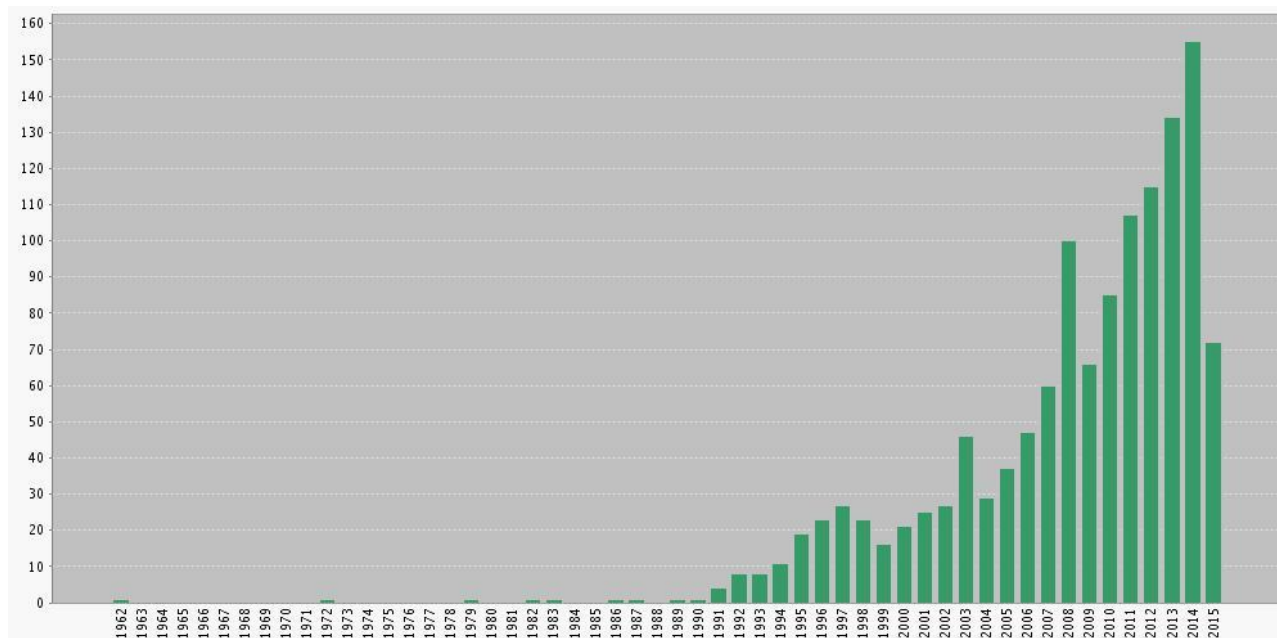

Fig. 1.2: Evoluția articolelor, ca număr de articole publicate pe an, în perioada cuprinsă între 1962 și 2015, selectate în funcție de cuvântul cheie "comportament european" indexate în Web of Science

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&Router>

URL=<http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPErr>

În ceea ce privește citările, evoluția a fost ascendentă, cu o creștere exponențială începând cu anul 2005.

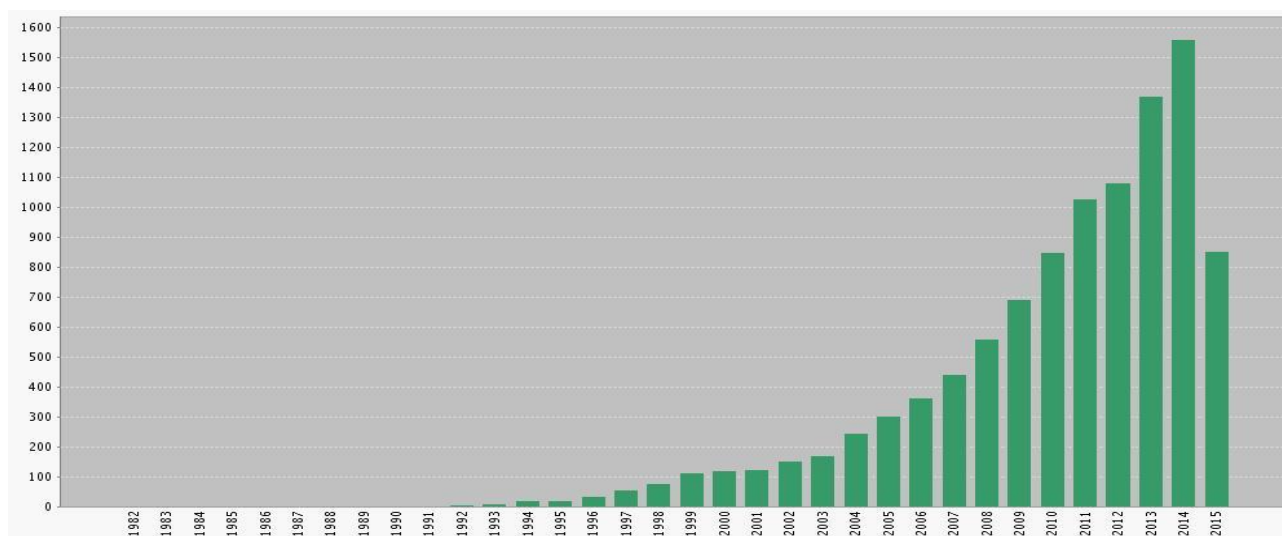

Fig. 1.3: Evoluția citărilor în perioada 1962-2015

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&Router>

URL=<http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPErr>

Căutarea realizată în funcție de "nevoia de informație" ("the need for information"), filtrată în funcție de domeniile economie, management, educație și cercetare, afaceri, științe sociale interdisciplinare a redat un număr de 8255 rezultate, indexate de: SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, CCR-EXPANDED, IC. Aceste articole au fost citate de 116228 ori, în medie cu 14.08 citări pe articol în perioada cuprinsă între 1976 și 2015 și având

un index Hirsh mediu de 134. Contribuțiile științifice referitoare la ”nevoia de informație” sunt prezentate în Anexa 3.

Evoluția numărului articolelor publicate în fiecare an indexate după cuvântul cheie ”nevoia de informație” precum și a citărilor pe an, sunt prezentate în Fig. 1.4 și în Fig. 1.5.

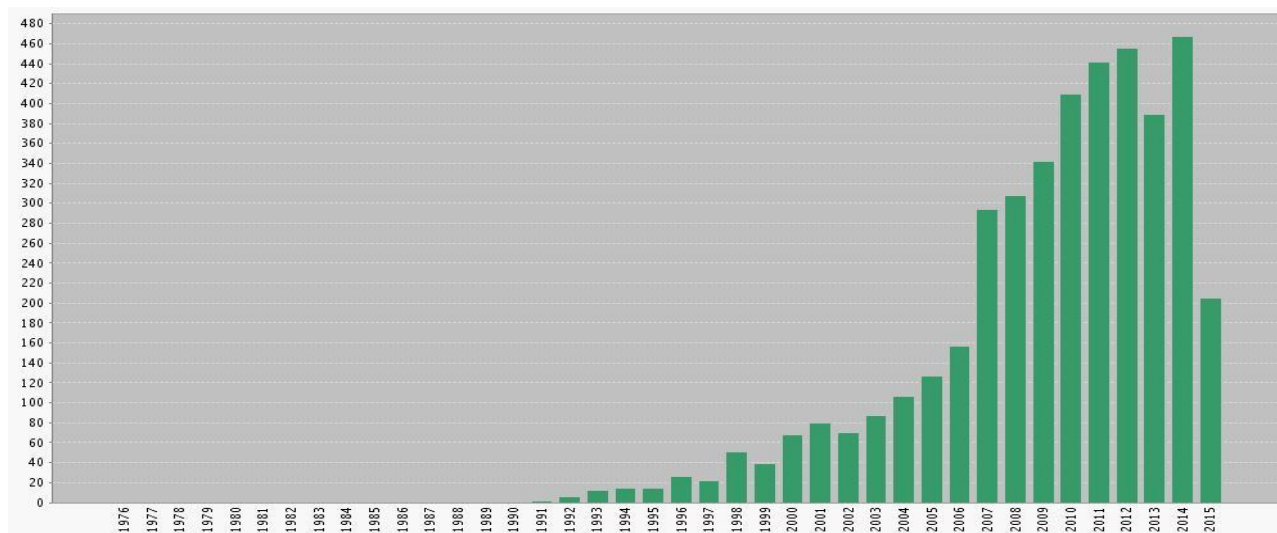

Fig. 1.4: Evoluția articolelor, ca număr de articole publicate pe an, în perioada cuprinsă între 1962 și 2015, selectate în funcție de cuvântul cheie ”nevoia de informație” indexate în Web of Science

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPError>

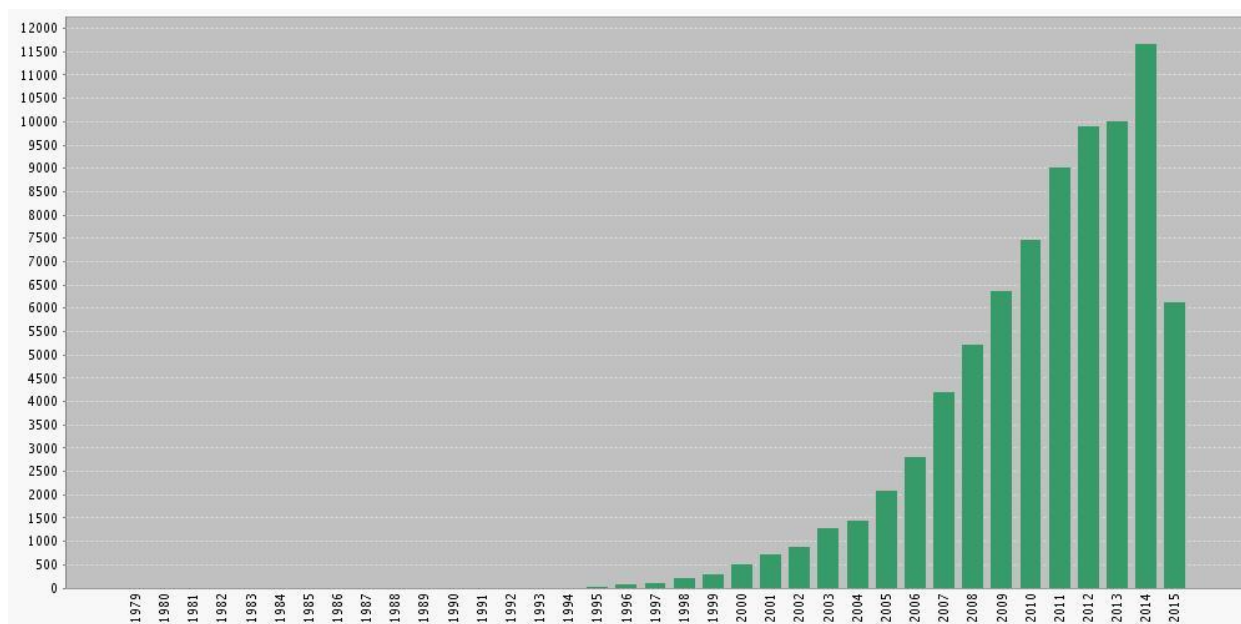

Fig. 1.5 Evoluția citărilor în perioada 1979-2015

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPError>

Analizând aceste date, se poate evidenția o creștere a interesului pentru nevoia de informație, atât în ceea ce privește numărul citărilor, începând cu anii 2007-2008. Cu excepția anului 2013, numărul articolelor a fost în creștere, la fel ca cel al citărilor care a crescut în toată perioada interogată.

Autorii care au adus cel mai numeros aport de contribuții științifice în ceea ce privește nevoia de informație sunt prezentați în Tabelul 1.2.

Autori	Articole	Pondere în 8255 articole
LEE J	14	0.170
WANG H	13	0.157
IRANI Z	12	0.145
AGARWAL R	12	0.145
MARTINS B	11	0.133
TENNYSON RD	10	0.121
GROVER V	10	0.121
GAO J	10	0.121
CHEN Y	10	0.121
NGAI EWT	9	0.10
WANG Y	7	0.085
DAVENPORT TH	9	0.109
ZHANG Y	8	0.097
WATSON RT	8	0.097
WANG J	8	0.097
RAMAMURTHY K	8	0.097
MALHOTRA A	8	0.097
LEE S	8	0.097
KUMAR A	8	0.097
GOODHUE DL	8	0.097
YANG Y	7	0.085
YANG XX	7	0.085

TAYLOR CR	7	0.085
NASTASE P	7	0.085
MAJCHRZAK A	7	0.085
LOVE PED	7	0.085
KETTINGER WJ	7	0.085
KAUFFMAN RJ	7	0.085
CHEN J	7	0.085

Tabelul 1.2 Ponderea articolelor regăsite după căutarea ”nevoia de informație” în Web of Science

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPErr>

Cele mai importante articole în funcție de numărul total de citări, redactate la căutarea ”nevoia de informație” se regăsesc în 27 de reviste, dintre care trei se află între primele 100, conform clasamentului realizat de SCImago iar opt dintre acestea sunt în primele 300 de publicații. Publicațiile care conțin aceste articole sunt din Marea Britanie, Statele Unite și Olanda. În Anexa 4 se prezintă clasamentul acestor publicații.

”Crearea de cunoaștere” (”creation of knowledge”) este cel de-al treilea concept supus cercetării din perspectivă bibliometrică. Web of Science redă, după filtrarea prin categoriile management, afaceri, economie sau sociologie, de interes pentru abordarea economică a cercetării de față, un număr de 4199 rezultate, citate de 80736 ori în total, cu 19,23 citări medii pe articol și cu un index h de 110, pe toți anii. Cele mai importante 20 articole, în ordinea citărilor, sunt prezentate în Anexa 5.

Evoluția cronologică a articolelor și a citărilor, prezentată în figurile 1.6 și 1.7 arată faptul că, începând cu anii 90, interesul pentru crearea de cunoaștere a avut un trend ascendent până în anul 2009, după care produsele științifice au început oarecum să se diminueze.

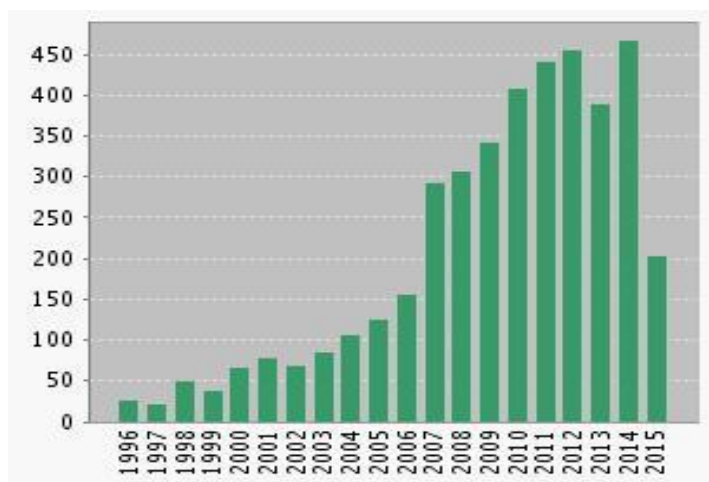

Fig. 1.6 Evoluția numărului articolelor care conțin ”crearea de cunoaștere”(creation of knowledge)

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPErr>

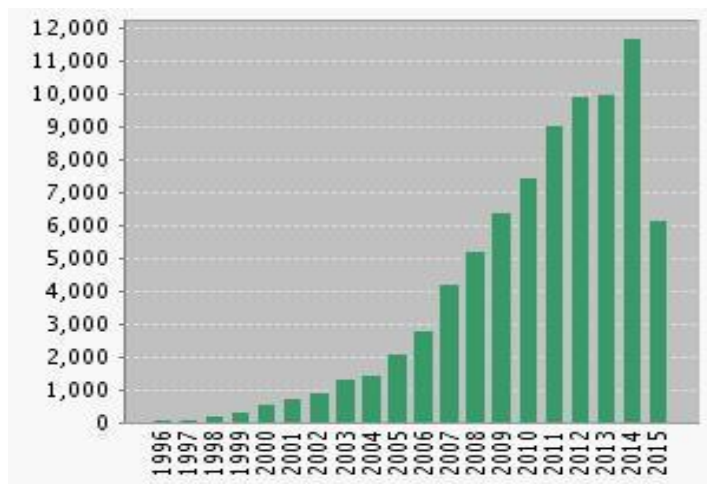

Fig. 1.7 Numărul citărilor articolelor care conțin ”crearea de cunoaștere”(creation of knowledge)

Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPErr>

Autorii cu cele mai numeroase referiri la ”crearea de cunoaștere” în articolele publicate sunt prezentați în tabelul 1.3.

Nr. crt.	Autori	Înregistrări	procent din 4199
1	MARTINS B	38	0,905
2	VON KROGH G	21	0,500
3	NONAKA I MELNIKAS B	15	0,375
4	SCHIUMA G	12	0,286
	BRATIANU C		
	AUDRETSCH DB		
5	KODAMA M	11	0,262
	COHENDET P		
6	WRIGHT M	10	0,238
	HURMELINNA-LAUKKANEN P		
	CEGARRA-NAVARRO JG		

7	ORZEA I	9	0,214
	IRELAND RD		
	CHEN J		
8	MUDAMBI R	8	0,191
	LIU CH		
	FOSS NJ		
	BLOMQVIST K		
9	ZANDER U	7	0,167
	SWART J		
	SIMON L		
	NATTI S		
	NAKAMORI Y		
	MOLLER K		
	MOLINA-MORALES FX		
	MANGEMATIN V		
	MAKELA K		
	KIANTO A		
	JUCEVICIENE P		
	CONCEICAO P		
	ACS ZJ		
10	ZAHRA SA	6	0,143
	WILLIAMS C		
	VOLBERDA HW		
	VAN DEN BOSCH FAJ		

TENYSON RD

SCHROEDER RG

MINBAEVA DB

MATOS F

LERRO A

HEITOR MV

HAEFLIGER S

GRUBER M

FANG SC

CHOO AS

CHEN Y

BATHELT H

ALVAREZ SA

Tabel 1.3 Autorii cu cele mai numeroase referiri la "crearea de cunoaștere" în Web of Science

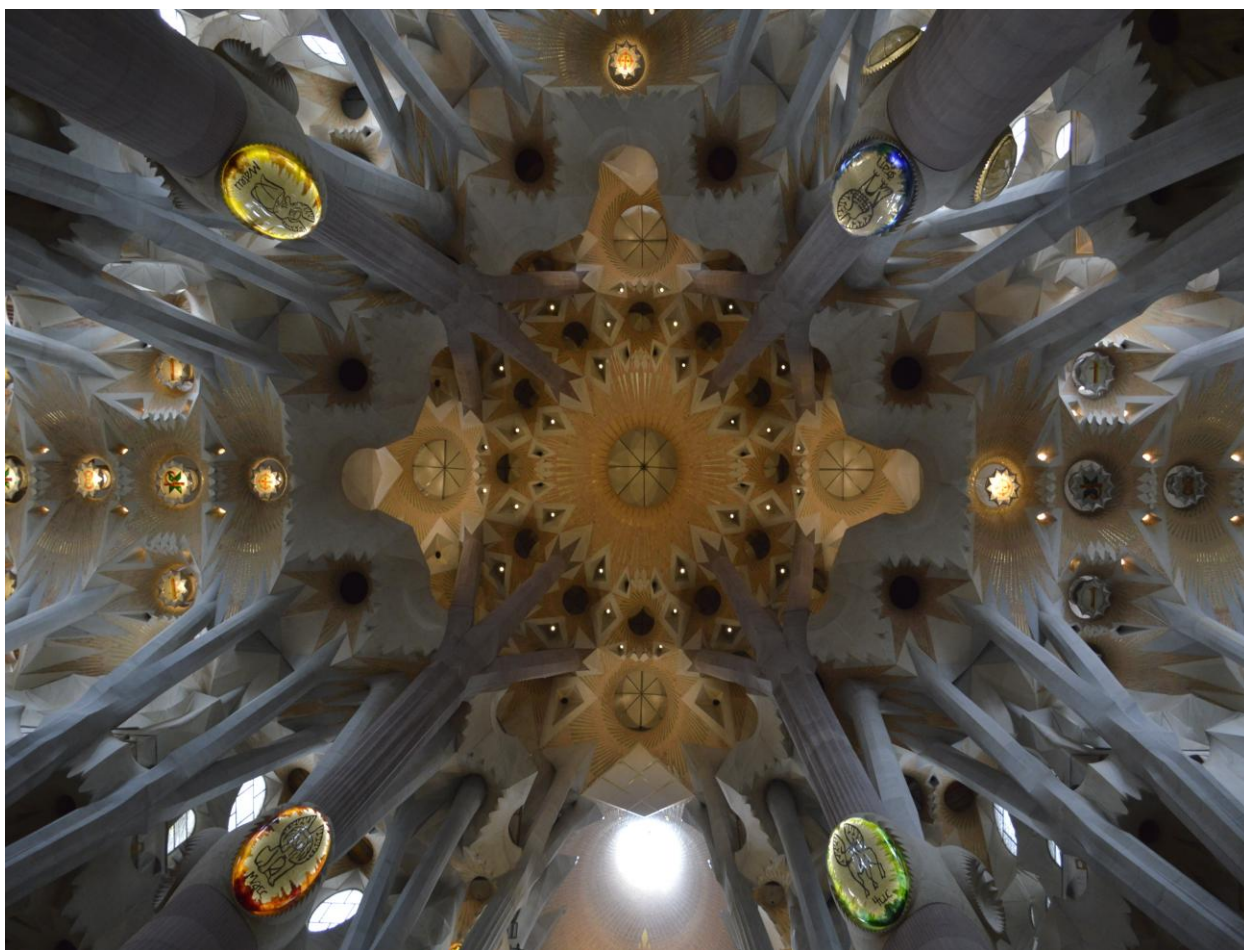
Sursa: Web of Science, disponibil la adresa:

<http://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=http%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPErr>

Cele mai citate 50 de articole conținând cuvintele cheie „crearea de cunoaștere” se regăsesc în 21 de reviste dintre care, conform clasificării SCImagoJr, patru se regăsesc între primele 100 de publicații dintr-un total cotate de 22878 iar șapte se regăsesc în primele 300, după cum reiese din Anexa 6. Statele Unite deține cea mai mare pondere în ceea ce privește publicațiile care conțin articolele de interes pentru ”crearea de cunoaștere”, urmată de Marea Britanie și Olanda.

Interpretând datele redată de Web of Science referitoare la stadiul cantitativ al cunoașterii legate de nevoia de informație și crearea de cunoaștere pentru formarea comportamentului european, se poate extrage concluzia că există numeroase referințe redată după cuvintele cheie căutate: ”comportament european”, ”nevoia de informație” și ”crearea de cunoaștere”. Totuși, în ceea ce privește căutarea după toate cele trei cuvinte cheie propuse pentru a circumscrie domeniul de interes, Web of Science a redat doar două rezultate, în toți anii, din care unul singur din domeniul socio-uman.

Publicațiile în care au apărut articolele cu cel mai mare număr de citări, aparțin preponderent Statelor Unite, Marii Britanii și Olandei și mai mult de un sfert dintre acestea sunt clasificate printre publicațiile cu cel mai mare impact. Principalele articole, ordonate în funcție de ordinea citărilor, aparținând unor autori care au un larg impact academic conform indexului h sau care au fost publicate în publicații reprezentative pentru domeniile de interes, cu un factor mare de impact, se suprapun foarte rar după două cuvinte cheie. Ceea ce înseamnă că, deși poate fi cu ușurință evidențiat un pronunțat interes academic pentru oricare dintre cele trei concepte totuși, atunci când se consideră alăturarea acestora, rezultatele redactate sunt puțin numeroase, sau nule, mai ales dacă se realizează filtrarea rezultatelor în funcție de domeniile economic și social. Din aceste considerente, demersul științific pentru regăsirea nevoii de informație și a creării de cunoaștere în vederea formării comportamentului european este necesar și oportun.

Sursa: Sagrada Familia, Barcelona, Spania, fotografie realizată de Beatrice Leuștean

2. COMPORTAMENTUL EUROPEAN ȘI PĂSTRAREA MOȘTENIRII COMUNE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII

După lărgirea Uniunii Europene, statele membre, printre care și România au trebuit să gestioneze disparitățile mari și chiar în creștere între cele 28 de state membre în ceea ce privește dezvoltarea, instituțiile, aspectele culturale, fiscale și financiare, etc. Toate acestea, pentru a sprijini creșterea potențială pe termen lung și poziția competitivă a Uniunii Europene, la nivel mondial, precum și rezistența la șocuri a acesteia.

Cercetarea prezintă, în acest capitol, și analizează, în capitolele următoare, rolul instituțiilor și al educației în ceea ce privește promovarea și implementarea modelului european: factorul politic, complementarități și divergențe în Zona Euro, principiile, valorile și identitatea europeană pentru durabilitatea procesului integrării. Învățarea și adoptarea acestui model pot reprezenta o cale corectă pentru formarea valorilor și comportamentelor europene. Se analizează două posibilități de educare în masă a comportamentelor: **sistemul educațional și cadrul legislativ și instituțional**. Se consideră că, pentru a obține sincronizarea și durabilitatea, România trebuie să-și adapteze comportamentele pentru a susține modelul European al drepturilor omului, solidarității și echității. De asemenea, celelalte state trebuie să realizeze același lucru în raport cu toate statele membre.

Nu se poate disocia sistemul valorilor, de cultura europeană, care e o alăturare de elemente locale, cu o filieră comună. Moștenirea comună, descrisă de prezenta cercetare, este o sumă a realizărilor în plan economic, social, politic și cultural, bazată pe un model comun de dezvoltare. Principiile modelului european se aseamănă și își au sorginea în principiile iluminismului care s-a clădit pe umanism, pe cultura elenă și pe creștinism. Acestea sunt: raționalitatea și toleranța, curiozitatea, încrederea sporită în observație și experiment pentru a ajunge la adevăr și exprimarea individualității. De asemenea, atunci când se utilizează conceptul de moștenire comună se are în vedere faptul că Europa are o istorie, o politică și o cultură comună. Pe de altă parte, forma de manifestare a acestora se face de la nivel național, local, individual și atunci trebuie evidențiat un model al unității în diversitate.

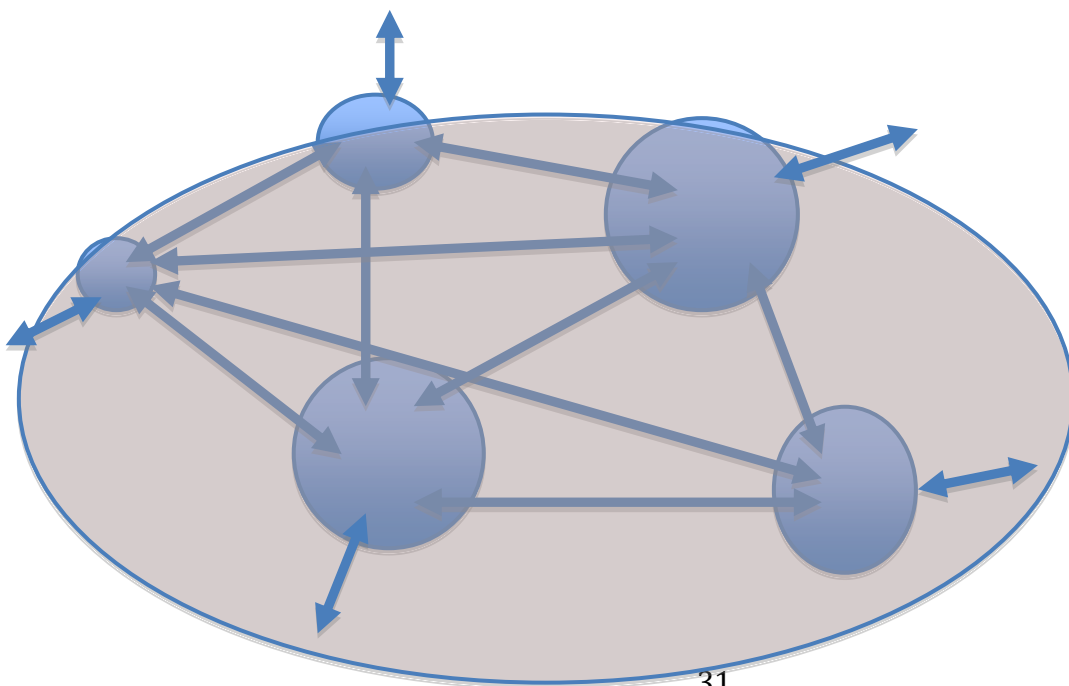
Încrederea în forțele proprii este rezultatul cunoașterii valorilor colective și a propriei dezvoltări în raport cu acestea. Totodată, aceasta determină posibilitatea de negociere pentru a ajunge, în cadrul unui sistem comun, cum este cel european, la cele mai bune rezultate dorite. O societate a egalilor nu se obține de la sine ci se negociază în funcție de un sens comun. Desigur că, în acest context, corupția este aspectul negativ care deturneză orice act politic sau democratic și este considerat a fi unul dintre principalele obstacole în calea integrării.

Cunoașterea promovată de la nivel instituțional și prin intermediul sistemului de învățământ devine un factor care sprijină sincronizarea și sustenabilitatea prin menținerea

conștiinței colective a unității europene. Aceste argumente sprijină afirmația că informația și cunoașterea conduc la un comportament european ca pilon de sprijin pentru procesul integrării.

2.1 Sinergia valorilor și comportamentelor spre conturarea conștiinței europene

În accepțiunea teoriei sistemelor, orice sistem poate fi definit de elementele și de relațiile care există între acestea. Cel mai simplu sistem din societate este familia cu care se va începe analiza sinergiei valorilor și comportamentelor individuale. Renumitul psiholog Virginia Satir afirma că: "Familia este un microcosmos. Cunoscând cum să vindec familia știu cum să vindec lumea." Aceasta și-a câștigat recunoașterea mondială în ceea ce privește terapia familiei utilizând și operând cu conceptul de familie ca fiind un sistem dinamic care are ca scop existența armonioasă și dezvoltarea elementelor care îl formează. Elementul cheie în revoluționarea metodei terapiei de familie a fost conștientizarea scopului sistemului caracterizat de crearea și menținerea relațiilor între elementele individuale pentru a oferi un nivel mai înalt de satisfacție decât este obținut prin existența individuală sau prin relații pasagere. Pentru începutul secolului XX, această schimbare a perspectivei asupra tensiunilor și problemelor, dinspre reguli și punctul de vedere instituțional, către conștientizarea și asumarea rolurilor în urmărirea unui scop intenționat, a condus la rezolvarea problemelor unui mare număr de persoane. Cele mai multe familii au menținut sistemul, cu mici schimbări, fie modificând, fie externalizând anumite relații. Succesul abordării a constat, de asemenea, din schimbarea focalizării pe probleme și tensiuni spre sănătate și posibilități, conectarea în baza asemănărilor și dezvoltarea în baza diferențelor bazând relațiile umane spre egalitatea valorii, comunicare congruentă, respectul și acceptarea celorlalți, speranța ca o componentă semnificativă pentru schimbare și educarea comportamentului, deținerea unei stime de sine crescută, o satisfacere a nevoilor tuturor membrilor, tolerarea greșelilor și reguli flexibile.

Sursa: Prelucrări proprii

Familia rămâne, de asemenea, o instituție deoarece aceasta este forma prin care pot fi menținut relațiile interumane apropiate, o lungă perioadă de timp. Însă diferența față de sistemul arhaic, al cărui legături au fost instituite pentru supraviețuirea individului într-un mediu natural ostil, familia modernă își justifică existența printr-o alegere conștientă de a pune în balanță avantajele vieții în comun cu cele ale vieții solitare. Din această perspectivă, regulile sunt create pentru a menține stabilitatea, însă sunt rezultatul unei evaluări conștiente a valorilor și scopurilor. Dacă regulile sunt nesatisfăcătoare, atunci ele pot fi modificate. Dacă acestea sunt rigide, atunci indivizii fie sunt complet de acord cu ele (și în aceste condiții nu există tensiuni), fie indivizii sunt nesatisfăcuți și, în acest caz, apar probleme. Dacă indivizii nu își mai asumă cadrul rigid, atunci asistăm la diferite forme de schimbare a sistemului față de forma inițială.

Studiind exemplul tensiunilor apărute în cadrul Uniunii Monetare, în urma crizei datoriilor suverane, și exemplificând cu negocierile între Grecia și Comisia Europeană, putem evidenția atât cauza problemelor (insuficiența instituțională) cât și o cale de rezolvare (similară rezolvării problemelor din familie) prin intermediul metodei descoperite în cadrul cercetării și prezentată în cele ce urmează.

Sistemul familial subscrie satisfacerea nevoilor individuale. Regulile sunt pentru cel mai înalt grad de satisfacere în comun a acestor nevoi. Desigur că nu orice nevoie individuală poate fi satisfăcută în familie. De asemenea, dacă majoritatea nevoilor individuale sunt satisfăcute în exterior atunci sistemul nu mai are sens pentru acesta sau individul în cauză îl părăsește. În alte sisteme disfuncționale, un individ sau grup de indivizi este mai bine satisfăcut de relațiile familiale decât alți membri. Cei din urmă dezvoltă un sentiment de alienare și de suferință psihologică până la dizolvarea sistemului sau la patologie. Aceste cazuri de tip ”sistem solar”, în care puterea de decizie este concentrată într-un singur element sunt, în cele din urmă, disfuncționale. Un alt aspect privind satisfacerea echitabilă a nevoilor și puterea de decizie în ceea ce privește direcția în care se îndreaptă sistemul este inegalitatea în dezvoltarea indivizilor. De exemplu, copiii sunt inegali în dezvoltare în raport cu adulții. Familiile funcționale își îndreaptă deciziile spre satisfacerea primordială a nevoilor copiilor și ulterior a nevoilor individuale a celorlalți membri. În caz contrar, există o mare probabilitate să apară suferință fizică sau psihologică într-un mediu exterior pentru care membrii tineri nu sunt suficient de adaptați. Pentru acești indivizi ”în dezvoltare” se pornește de la aspectul supraviețuirii înainte de orice altă analiză cost-beneficii. Sau, altfel spus, dezavantajele unui sistem disfuncțional sau dezmembrat surclasează avantajele unei familii funcționale. Conștientizarea sensului, scopului existenței și menținerii relațiilor familiale aranjează natural nevoile membrilor pe primul plan.

Regulile și comportamentele sunt congruente cu valorile și misiunea (scopul) sistemului. Fără o conștientizare a sensului, numai în baza regulilor impuse de societate sau de indivizii înșiși, este dificilă gestionarea tensiunilor între elementele individuale care au instincte, nevoi, valori, identități și desigur puteri diferite în funcție de gradul de dezvoltare. Este de asemenea adevărat faptul că, în cadrul familiei, sentimentele joacă un rol important. Totuși, fără o coordonare conștientă spre un scop, sentimentele nu sunt suficiente pentru coeziunea și dezvoltarea, pe termen lung, a sistemului.

În cadrul unui sistem funcțional, nevoile conștientizate și resimțite determină comportamente și relaționări în funcție de acestea, modelate de capacități, reglate de valori, convingeri, credințe, identitate, sancționate de apartenența la scopul grupului și la misiunea prezumată a sistemului. Din această perspectivă, instituțiile sunt o consecință, nu o ipoteză provenind din mediul extern. Acestea sunt generate de modul de funcționare al sistemului și sunt flexibile, în acord cu obiectivul urmărit.

Un alt aspect supus atenției de prezenta cercetare este rolul important al educației în ceea ce privește modelarea comportamentelor elementelor oricărui sistem social: „Abordarea mea se bazează pe presupunerea că orice comportament reprezintă ceea ce am învățat în mod conștient, implicit, celular. Comportamentul reflectă ce am învățat. Învățarea este baza comportamentului. Pentru a ne schimba este nevoie de o nouă învățare. Pentru a putea învăța, avem nevoie de un motiv, un scop, un context care să ne motiveze și încrederea că cineva din exterior ne va ajuta.” (Satir, 1991)

Creșterea conștientizării, înțelegerea căilor de comunicare eficientă, construirea unei înalte stime de sine, dezvoltarea autocunoașterii și autocontrolului, reconfigurarea relațiilor, o cercetare realistă a dinamicii relațiilor disfuncționale, accesarea resurselor interne pentru schimbarea comportamentelor exterioare și pentru dezvoltarea unor stiluri de viață congruente constituie rețeta succesului rezolvării tensiunilor sistemului familial și a conflictelor interumane de mai bine de jumătate de veac. Acest lucru se realizează pas cu pas și contează fiecare schimbare de atitudine. De obicei, este nevoie de timp pentru a permite acumularea relațiilor corecte și manifestarea comportamentelor corespunzătoare însă, o schimbare majoră la un nivel superior (identitate, convingeri) poate determina o schimbare profundă și rapidă în întreg sistemul.

Care este cauza generării tensiunilor în sistem și care sunt soluțiile de rezolvare a acestor tensiuni? Ipoteza prezentei cercetări este că, răspunsul la această întrebare, ținând cont de complexitatea sistemelor sociale trebuie căutat dintr-o perspectivă transdisciplinară. Ca metodologie de investigare se vor extrage anumite principii din Teoria Sistemelor Complexe care vor fi aplicate pe sistemul Uniunii Europene. Sistemica (Cooksey, 2001) postulează că realitatea constă în interconectivitatea oricăror structuri organizaționale și că fiecare sistem viu

sau care nu este viu poate fi definit conform relațiilor care se formează între diferite niveluri de organizare. Aceasta implică interdisciplinaritatea studierii sistemelor în general cu scopul de a descoperi principiile care pot fi aplicate la orice nivel, în orice domeniu de cercetare (Capra, 1997). O temă centrală a teoriei sistemelor este autoreglarea oricăror sisteme, de la cele naturale (sistemele corpului, ecosistemele) până la sistemele sociale și structurile instituționale (Uniunea Europeană, Națiunile Unite, etc.) (Bateson, 2002). Acesta este un principiu important pentru metodică cercetării căci va fi utilizat, împreună cu instrumentul rezolvării tensiunilor în sistem și a teoriei congruenței nivelurilor logice (Dilts, 2014) pentru analiza sistemului Uniunii Europene în scopul descoperirii unor soluții pentru obținerea unor comportamente care să păstreze și să perpetueze moștenirea comună.

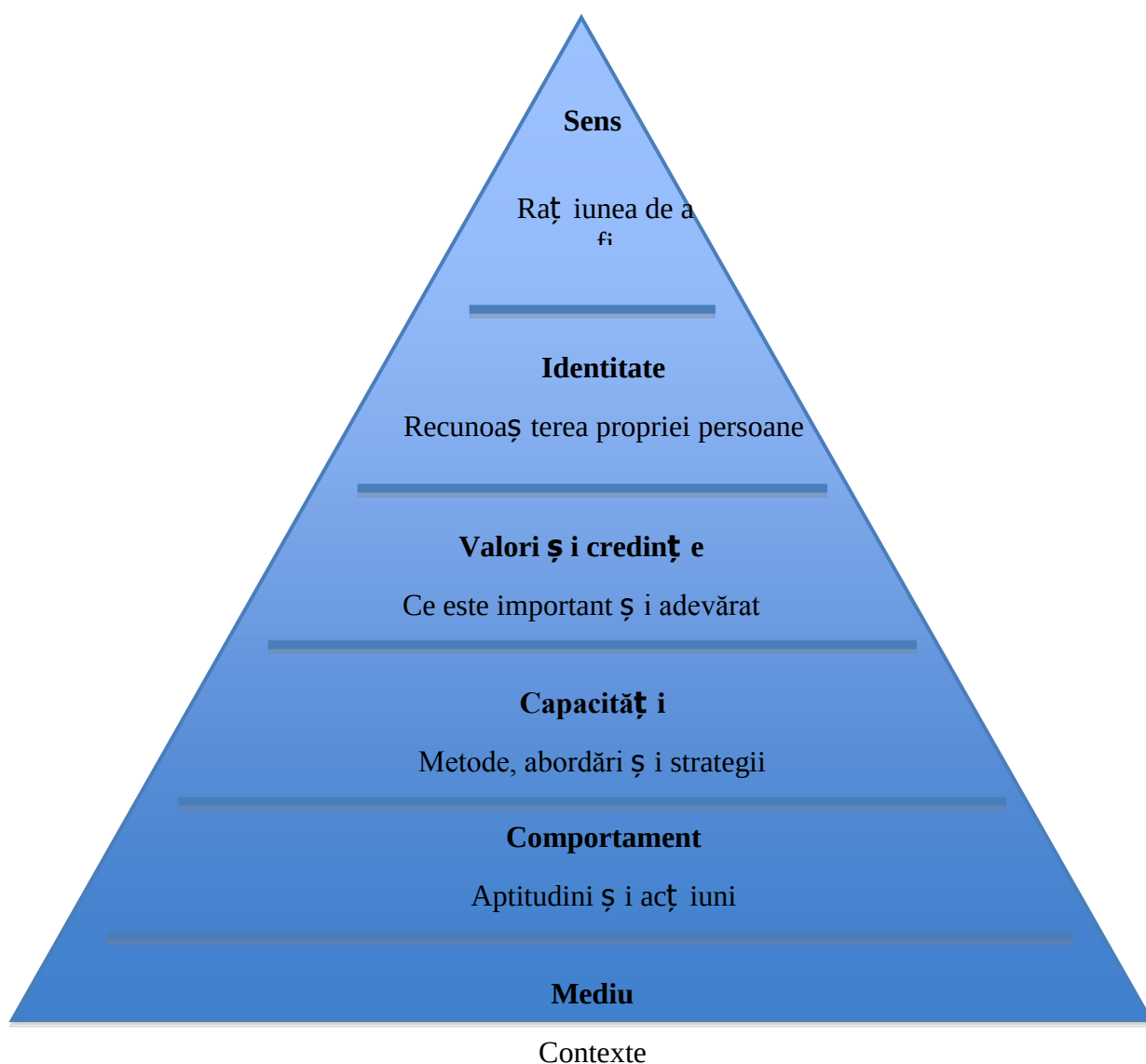

Fig. 2.2: Piramida Nivelurilor Logice

Sursa: Prelucrări proprii după teoria nivelurilor logice, disponibilă la adresa:

<http://www.gwiznlp.com/Logical%20Levels%20of%20Organisations.pdf>

Piramida nivelurilor logice a lui Robert Dilts este un instrument util pentru analiza tensiunilor și a conflictelor dintr-un sistem. Aceasta analiză se focalizează pe congruența nivelurilor neurologice. Dacă se observă diferențe între conținuturile nivelurilor analizate, aceste

conținuturi concurente sunt considerate a fi cauza conflictului care va cauza problemele în sistem. Orice schimbare făcută la un nivel va afecta nivelurile inferioare. De exemplu, o schimbare la nivelul valorilor și credințelor va schimba comportamentele și relațiile cu exteriorul sistemului. O schimbare calitativă sau cantitativă considerabilă, la un anumit nivel va putea afecta propriul nivel sau nivelul imediat superior însă schimbarea este mai profundă atunci când este propagată de sus în jos.

Din această perspectivă, cea mai eficientă metodă pentru educare pare a fi conștientizarea misiunii. Care este scopul (sensul Sistemului European)? Uneori (și acest lucru se întâmplă în cele mai multe cazuri de disfuncționalități), scopul nu este evident. Poate să apară ca un aspect vag, neclar definit, neconștientizat. Din acest motiv, fiecare nivel al analizei și al abordării graduale despre sistem este necesară și valoroasă. Abordarea pas cu pas înseamnă a obține răspunsuri realiste pentru fiecare întrebare ridicată la orice nivel. Astfel, pot fi regăsite elementele necongruente care pot produce tensiuni în sistem. De exemplu, valorile care se manifestă prin reglementări pot fi în opoziție cu capacitățile sau cu mediul care generează tensiuni. Pe același palier, al valorilor, un exemplu de conflict poate fi alegerea între creșterea economică și sustenabilitate. Ambele scopuri fac parte din misiunea Uniunii Europene însă se află, cel puțin în abordarea paradigmei actuale de creștere, într-o relație conflictuală. Sigura soluție este recunoașterea metascopului, adică a sensului care să le satisfacă sau din care să reiasă o altă abordare (cea tehnologică, minimalistă etc.)

Odată interogat fiecare nivel, sistemul poate fi influențat de sus în jos sau printr-un stimul cantitativ sau calitativ substanțial la un anumit nivel. Este important de a observa că focusul se mută dinspre cadru (instituții, organizații, model) spre congruența diferitelor niveluri, prin aceasta armonizând relațiile între elemente spre scop sau către ce se află la un nivel superior. Modelul (modul în care sistemul este organizat) este așadar un rezultat și nu o structură prealabilă la care se adaptează sistemul. Această afirmație nu intenționează minimizarea importanței unui model ca și cadru de lucru cu rolul de a menține stabilitatea sistemului și de perpetuare a sistemelor valide. Totuși, se supune atenției importanța conținutului orientat spre scop prin structuri flexibile subscrise de asemenea acestuia (reguli, cadru instituțional, etc.) Acest model trebuie de asemenea să fie înțeles, conștientizat, asumat și flexibil (adaptabil).

Conform acestor trei teorii poate fi sintetizată o metodă în cinci pași pentru a înțelege și a diminua tensiunile dintr-un sistem social dat:

1. Înțelegerea faptului că indivizii sunt diferiți în anumite privințe și asemănători în alte privințe cum ar fi: nevoile, gusturile, preferințele, percepția și nivelul cognitiv, cultura, intelectul, puterea fizică, socială, economică, etc. Cunoașterea și descrierea acestor trăsături ale sistemului, se face în scopul de a diagnostica nivelul la care apar aceste puncte de incongruență: la nivelul comportamentelor, al valorilor, etc. Ulterior se ia

decizia referitoare la ce elemente este nevoie să se introducă și la ce nivel, pentru a susține sistemul.

2. O analiză cost-beneficii pe termen lung, referitoare la modul în care nevoile sunt satisfăcute în cadrul unui grup față de satisfacerea individuală, oferă o perspectivă mai vastă asupra stării reale a sistemului. Observarea, înțelegerea și descrierea scopului comun urmărit, cu respectarea caracteristicilor fiecărui element.
3. O abordare realistă a opțiunilor, a relațiilor care conduc la un scop comun este cel de-al treilea pas. Aceasta înseamnă gestionarea calităților, capacităților fiecărui membru și sprijinirea coeziunii sistemului, indiferent de starea de dezvoltare a fiecărui membru. Ceea ce poate însemna ca elementele mai puternice să sprijine procesul educațional (respectiv de adaptare politică, economică, pentru cele mai puțin dezvoltate).
4. Asumarea regulilor și desemnarea rolurilor corespunzătoare pentru scopul urmărit. Acest proces se sprijină pe suportul democratic, luând în considerare voința fiecărui membru. În această etapă, intervine educarea relațiilor pentru a obține comportamente adecvate scopului asumat. De exemplu, informația și crearea de cunoaștere poate reprezenta un spor calitativ și calitativ la nivelul valorilor, credințelor și convingerilor.

Aceste etape descriu un proces cognitiv pentru analiza sistemului atât din perspectiva elementelor componente cât și a relațiilor dintre acestea: Ce este?----->Care este scopul?----->Ce poate fi făcut pentru a atinge scopul?-----> Asumarea rolurilor și educarea comportamentelor----->Noi relații corespunzătoare scopului asumat.

De aceea, primul pas în analiză este analiza modelului și descrierea elementelor și relațiilor acestuia. Ce este, cum este acesta, ce tensiuni apar. Ulterior, clarificarea scopului și descoperirea și educarea soluțiilor adecvate (comportamente, mijloace, valori corespunzătoare, etc.) Aceasta reprezintă o abordare holistică a oricărui sistem care are proprietatea de auto-cunoaștere și poate fi tradusă prin sintagma: Pune modelul în lumină! Într-o interpretare echivalentă: Introducerea cunoașterii în ecuația modelului european susține comportamentele adecvate scopului, prin intermediul educației și prin reglementări corespunzătoare. Concluzia acestei părți este că, pentru a obține schimbarea durabilă, trebuie să fie clarificate scopurile comune, înțelegerea nevoilor esențiale și importante care trebuie să fie rezolvate în sistem, respect pentru individualitatea fiecărui membru și educarea relațiilor spre un sens comun.

Conform acestui cadru conceptual, cercetarea dorește să ofere o metodă pentru a spori cunoașterea modelului Uniunii Europene, deoarece se consideră că este inacceptabil să se facă promovarea și implementarea acestuia fără o înțelegere corespunzătoare din partea celor care suportă povara procesului integrării. De asemenea se argumentează o cale pentru perpetuarea moștenirii comune prin cunoașterea care sprijină educarea comportamentelor spre scopul urmărit. Sincronizarea este înțeleasă ca o conștientizare sporită în sensul de a alinia

comportamentele cu capacitățile, valorile și/sau cu identitatea, subscriind scopului comun. Termenul este înțeles ca și ”congruența comportamentelor spre sens (scop)” și este diferit de ”nivelare” prin care se înțelege ”omogenizarea diversității”. Se consideră că nivelarea este dăunătoare Proiectului european și că este în continuare nevoie de etaloane de comportament economic, fiscal, de elite culturale, de modele care generează speranță și cresc coeziunea către scop pentru a atrage după ele întreaga societate.

Este importantă analiza Uniunii pe termen lung între statele membre care împărtășesc, mai mult sau mai puțin, valorile și cultura familiei europene. Și, ca orice relație pe termen lung, există și aici momente de tensiune și stress. De aceea este nevoie de o abordare și o analiză serioasă a evoluției în comun, cu analizarea atât a momentelor de stress cât și cele ale dezvoltării armonioase. Acest proces de contabilizare este un instrument util pentru decizia de a continua relația. Un alt aspect conceptual este că relațiile în cadrul Uniunii Europene se constituie și sunt justificate de satisfacerea nevoilor cetățenilor. Nu fiecare individ poate să fie satisfăcut pe deplin în sistem dar, din perspectiva prezentei cercetări, Uniunea Europeană trebuie să satisfacă cel puțin nevoile de bază pentru fiecare: pace, securitate, prosperitate sustenabilă. Acestea, în fapt, alături de bogatul patrimoniu cultural, de credință și reperele istorice, reprezintă moștenirea comună.

Ideea de pace, securitate și recuperare economică a statelor europene devastate de al Doilea Război Mondial a fost scopul intenționat de părinții fondatori ai uniunii. Aceștia au avut viziunea de a armoniza un continent divizat prin recunoașterea similarităților în sistemul de valori și prin adoptarea comportamentelor corespunzătoare într-un spațiu de cooperare economică.

Procesul integrării, înțeles ca o sporire cantitativă și calitativă a relațiilor între statele membre, unificarea piețelor, continua lărgire a Uniunii Europene și promovarea externă a Modelului european (spre exemplu, Uniunea Europeană este cel mai mare donator către statele în dezvoltare) subscriu unui scop neclar, mutant, care pare să piardă din vedere elementul de bază al sistemului: **cetățeanul european**. Desigur că există proceduri (tratate, instituții, politici) și că există o agendă care s-a modificat calitativ și cantitativ de la un tratat la altul. Nevoia de conștientizare a scopului proiectului integrării europene și a legăturii directe între scopul comun și nevoile cetățenilor este ceea ce dorește să demonstreze prezenta lucrare. Altfel formulat, întrebările care se ridică sunt: Dacă se va obține pace, securitate, creștere sustenabilă, atunci nevoile mele de cetățean european vor fi satisfăcute? De ce trebuie să-mi adaptez comportamentul la familia europeană? Care este scopul? Cum puteți să-mi demonstrați că, odată scopul obținut, îmi va fi mai bine în familia europeană decât în afara sa?

Literatura de specialitate consacră volume întregi demonstrării rezultatelor diferitelor procese. Se realizează scenarii pesimiste, realiste și optimiste pentru procesul integrării, pentru

creșterea economică a statelor membre ale Uniunii Europene în raport unele cu altele și cu exteriorul, pentru evoluția monedei comune și a Uniunii Monetare, pentru evoluția statului bunăstării în termeni de schimbări demografice, pentru unificarea proceselor politice ale Uniunii, etc.

Personalitățile culturii și științei române și majoritatea populației care are cel puțin studii medii percep faptul că viciile individuale au devenit virtuți publice. De asemenea, se resimte o lipsă de putere în ceea ce privește procesul integrării în care românii și alte națiuni europene au fost introduse pe cale politică. Indiferent de modul de generare a procesului integrării, se consideră, cel puțin din perspectiva acestei cercetări, că, pentru păstrarea moștenirii comune și pentru buna ducere la îndeplinire a Proiectului european, este nevoie de sprijinul cetățeanului european. Acest suport se realizează prin comportamente adecvate scopului care desigur că pot fi și trebuie reglate și sancționate politic și instituțional. Însă aceste comportamente sunt și vor rămâne generate la nivel individual. Tensiunile recente în relația dintre Grecia și Uniune rămân exemplul care ilustrează cel mai bine nevoia proiectului de sprijin democratic în condițiile în care, în continuare, statele naționale își mențin suveranitatea.

2.2 Factorul politic și sincronizarea

Procesul integrării e înțeles ca o complementaritate a elementelor componente, bazată pe cooperare, nicidecum pe competitivitate și accesul la putere în detrimentul scopului comun al sistemului. Merită subliniat, în acest context, conceptul de toleranță pentru că, dacă părțile sistemului nu își acceptă diversitatea, atunci vor apărea conflicte care vor trebui rezolvate pe cale politică. Donald Davidson discută despre principiul carității, conform căruia putem fi toleranți în numele adevărului universal la care nu avem acces și atunci putem accepta asemănarea dintre toți oamenii care nu au omnisciență. O altă perspectivă este cea prin care toleranța le este impusă europenilor, pe cale politică, de logica spațiului comun. În orice caz, există mai multe argumente pentru a fi un individ tolerant decât unul fanatic, însă problema care se ridică este ce grad de toleranță trebuie să existe pentru o conviețuire corespunzătoare în familia europeană și, totodată, să nu se piardă specificul național. Care sunt limitele toleranței pentru că, atunci când normele comune sunt duse la extrem, avem de a face cu uniformizare. Criza curentă la nivel european se datorează, în mare parte, violării acestor principii ale toleranței și, pentru ca europenii să-și păstreze moștenirea comună, atunci trebuie să aibă un grad mare de toleranță a diversității. Moștenirea comună este însăși această unitate în diversitate care crează bogăție și potențial creator.

Factorul politic rămâne pilonul cel mai important în ceea ce privește Proiectul comun și cercetarea recunoaște din start importanța rolului instituțional în procesul integrării. Pârghia principală a acestui proces rămâne cea legislativă. Totuși, se consideră necesar ca acest proces decizional să fie nuanțat cu componenta educării comportamentelor cetățenilor dar și prin bunele

practici la nivel instituțional în vederea prezervării moștenirii europene. Așadar, întrebările care apar sunt: Ce modele ne propun statele europene? Ce trebuie realizat la nivel instituțional? Ce lasă aceste instituții în sistemul educațional, astfel încât prin conștiința oamenilor să trăiască, ca o continuare sacerdotală, spre menținerea unității simbolice?

Se consideră că una dintre cele mai pregnante probleme care afectează încrederea cetățenilor în Uniunea Europeană și în actul politic coordonat de la Bruxelles este corupția și abuzul de putere care se resimte cel mai grav la nivel local. Kurt Kobain se exprima că ”Datoria tinerilor este de a acuza și de a lupta împotriva corupției.” Așadar, actul politic trebuie să fie manifestat și perceput ca o acțiune în favoarea binelui social ceea ce înseamnă că, în general, nevoile cetățeanului european, indiferent de zona de unde provine, sunt satisfăcute.

Instrumentul politic este considerat a fi cea mai importantă pârgă de acțiune a Uniunii Europene. Nu trebuie să se piardă din vedere însă finalitatea procesului politic care este cetățeanul.

Această lucrare intenționează să mute focalizarea analizei dinspre procese spre principii și să susțină importanța înțelegerii și cunoașterii (învățării dacă este necesar) răspunsurilor la întrebările ”ce este?”, ”în ce scop?”, ”cum?” și ”pentru cine?”. Se consideră de foarte mare importanță recunoașterea sensului modelului european la fel ca prefigurarea lui la finalizarea procesului. Există nevoia de a avea motive pentru încrederea într-un plan arhitectural și această nevoie nu este susținută suficient de ezitarea politică și de deficiențele de comunicare care lasă impresia constituirii unor forme care nu comunică unele cu altele. Sau, mai rău, așa cum povestește un mit fundamental al românilor: ”Dar orice lucra, Noaptea se surpa!” (Alecsandri, 1971). Și dacă toate aceste sentimente de insecuritate se dovedesc a fi justificate, atunci singura cale pentru menținerea proiectului comun rămâne conștientizarea scopului final, readucerea aminte a beneficiilor și a sensului cooperării europene. Aceasta este semnificația implicării și alegerii democratice a unei existențe comune care implică un sacrificiu de bunăstare prezentă pentru o stare viitoare urmărită. Și pentru că, la fel ca în orice relație sustenabilă, se cere cunoașterea și recunoașterea similarităților și diferențelor pentru a putea folosi calitățile de care avem nevoie pentru a atinge scopul comun. Analiza Modelului European trebuie începută plecând de la aceste principii și luând în considerare nevoile esențiale ale fiecărui european (cetățean, stat, regiune).

Pentru a ridica gradul de cunoaștere a modelului European prima întrebare care se ridică este cea referitoare la context, la intervalul de timp și la beneficiarii sociali. În prezent, Uniunea Europeană se confruntă cu un cadru mondial schimbat atât sub aspect cantitativ cât și sub aspect calitativ față de momentul primului Tratat. Contextele s-au schimbat atât în ceea ce privește amplitudinea fluxurilor care au amplificat problemele cu care se confruntă omenirea la începutul celui de-al treilea mileniu cât și în ceea ce privește diferențele în dezvoltare, datoria publică și

privată, poluarea, problemele sociale – în mod particular în ceea ce privește calitatea relațiilor interumane – răsturnărilor, uneori surprinzătoare a relațiilor geo-politice, economice și financiare. Paradigmele și-au schimbat focusul dinspre orientare ideologică și doctrinară către metode și argumentație tehnocratică. Însăși noțiunea de dezvoltare a îmbrățișat alte obiective, evoluând de la stricta creștere economică ca soluție de a înlocui ecarturile, către modele holistice care încearcă includerea tuturor aspectelor existenței umane care sunt determinate și deopotrivă influențează activitatea economică. Studiind contextele, prezenta paradigmă nu poate explica faptul că, după ciclezi de ani de schimbări cantitative și calitative ale relațiilor politice, economice și sociale, și ale luptei pentru depășirea ecarturilor între națiuni, doar un număr mic de economii au ajuns la stadiul de dezvoltare. De asemenea, deteriorarea mediului înconjurător este o problemă presantă și majoră iar indicatorii legați de bunăstare se deteriorează în ”cea mai bună dintre lumi posibile” (Leibnitz, 2014).

Există, de asemenea, schimbări în cunoașterea generală și conștiința individuală referitoare la disparități și la poluare. Ținând cont că lumea este interconectată, aceste dezechilibre nerezolvate impun descoperirea unor abordări alternative la dezvoltare. Literatura de specialitate oferă anumite cadre de lucru, modele, abordări teoretice și practice orientate spre diminuarea disparităților și acordarea de ajutor ca scopuri alăturate creșterii economice: Scopurile de Dezvoltare ale Mileniului, modele ecologice, modele socio-eco-economice, modele comportamentale, teoriile focalizate pe capital uman și pe educație, modele ale cooperării internaționale etc. Abordările problemelor economice și sociale au ajuns la răscruce. Dinspre rezolvarea problemelor de dezvoltare de la nivel național utilizând politici intervenționiste, trecând prin adoptarea generalizată a principiilor liberalizării spre reconsiderarea rolului și formei instituțiilor globale și a cadrului politic. Implementarea ideii de stimulare a spațiului economic și social s-a mutat dinspre abordările de sus în jos spre cele de jos în sus și spre cele interrelaționale. Luând în considerare contextul, una dintre ipotezele explorate de Modelul european este că instituțiile și organismele politice trebuie să-și schimbe acțiunea pentru a fi puternic corelate cu voința societății civile. Această schimbare a rolului și a locului în ceea ce privește luarea deciziilor este justificată de sprijinul oferit de un anumit context economic, cultural, social, democratic și instituțional, este considerată a fi o soluție naturală pentru sincronizare și durabilitate.

Deși creșterea economică la nivel european și mondial este generată de economiile naționale, puține sunt cauzele disparităților generate din interior. Trebuie ținut cont că marea majoritate a economiilor în dezvoltare au implementat seturi de politici economice (adesea impuse de instituțiile internaționale) însă nu au atins rezultatele economice scontate și doar un mic număr de state în dezvoltare au atins nivelul de dezvoltare al economiilor vestice. De asemenea, exemplul pozitiv al Chinei, în termeni de acoperire a ecarturilor, reprezintă o

alternativă la modelul politic vestic. Erorile de reglementare și strategie referitoare la funcționarea piețelor financiare internaționale a dus la șocuri economice atât în ceea ce privește economiile în dezvoltare cât și pentru economiile dezvoltate. Creșterea economică din anii 2000-2006 a fost propulsată de bulele speculative din Statele Unite care s-au răspândit la nivel global și de creșterea prețurilor la materii prime pe piețele internaționale. În absența unui cadru de reglementare și a ezitării instituțiilor și organismelor, balonul speculativ a antrenat colapsul iminent al sistemului financiar în absența unei ferme intervenții politice. În aceste condiții, marea problemă a economiei globale, interdependentă și conectată, în care se propagă aproape instantaneu orice fenomen negativ, reacția promptă a băncilor centrale, instituțiilor financiare internaționale și a Grupului 8-20 a fost dovada necesității unei noi paradigme pentru a cuprinde și a modela relațiile economice. A doua fază a depresiei, manifestată prin criza datoriilor europene a solicitat reconsiderarea premiselor Uniunii Europene, în special în ceea ce privește coordonarea și controlul politicii fiscale.

Se discută încă, la nivel înalt, modurile de gestionare ale guvernării europene și a managementului datoriei în Uniunea Monetară pentru a crește credibilitatea pe piețele financiare internaționale. Ținând cont de absența unei uniuni politice, Modelul European se bazează pe importanța coerciției mutuale (sau peer-pressure). S-au folosit instrumente specifice pentru a diminua tensiunile care reies din piețe și din cauza monedei unice pentru a menține coeziunea și credibilitatea. O continuare a armonizării în ceea ce privește relațiile la nivel european este necesară.

Ținând cont de faptul că, în accepțiune generală, cele mai bune randamente se produc în condiții de concurență perfectă, nu este clar de ce, în condițiile în care s-a produs liberalizarea, dereglementarea, și privatizarea masivă a economiilor emergente, politicile întreprinse nu au avut efectele scontate. Mai mult, orice factor perturbator a fost transmis prin sistem, iar unda de șoc a redus creșterea economică. Arhitectura economică mondială apare ca un sistem organic care influențează creșterea și este influențată în ambele sensuri de indicatorii sociali și de mediu. Este de asemenea evident că managementul externalităților, în cadrul național, nu este suficient. Exemplele oferite de diferitele crize economico-financiare, creșterea alarmantă a nivelurilor poluării, fenomenele sociale negative, piețele financiare și monopolizarea piețelor comerciale internaționale dovedesc faptul că managementul externalităților la nivel mondial devine o problemă presantă și că nu există încă o guvernare cu atât mai mult o guvernare globală corespunzătoare.

Pentru scopul cercetării întreprinse este important de a observa faptul că Europa se confruntă cu aceleași probleme cu care se confruntă astăzi întreaga planetă. Modelul european trebuie, de asemenea, să sprijine ideea unei bune guvernări alături de pârghia instituțională ca un instrument util pentru gestionarea problemelor economice și sociale, atât la nivel național cât și

internațional. Însă de consideră de la sine înțeles că, în absența unei conștiințe a apartenenței fiecărui individ la o comunitate mai largă, acest fapt rămâne o utopie. Abordarea de sus în jos trebuie sprijinită de conceptualizarea, conștientizarea, educarea, formarea și punerea în practică a unui comportament European.

Se consideră că Modelul european trebuie să satisfacă nevoile fundamentale referitoare la pace, securitate și prosperitate pentru fiecare cetățean al Europei, respectându-se diversitatea culturală. Cadrul instituțional, cunoașterea și educația devin principalele căi pentru promovarea comportamentului european care să susțină procesul integrării. Cunoașterea contextului, a valorilor comune, regulilor și conștientizării scopului duc la posibilitatea recunoașterii asemănărilor, deosebirilor și a gestionării tensiunilor care apar la fiecare nivel.

Factorul instituțional precum și cel educațional devin căi pentru a obține acest tip de capacitate de a selecta, de a adopta comportamente corespunzătoare și a sprijini relațiile armonioase ale părților către un scop conștient stabilit. De aceea, informația referitoare la valorile comune europenilor, la aspectele economice, culturale, sociale și de mediu și crearea de cunoaștere referitoare la Uniunea Europeană la organizațiile și scopul acesteia sunt considerate a fi determinante pentru formarea comportamentului european. În această privință, crearea de cunoaștere este al doilea aspect care trebuie realizat pentru a susține și promova, pe baze democratice, Modelul European. Acest fapt poate fi realizat de la nivel instituțional prin sistemul educațional.

În Uniunea Europeană pot fi găsite similarități în ceea ce privește mediul cultural dar și la nivelul valorilor și credințelor. Există de asemenea și diferențe în ceea ce privește comportamentele europenilor, relația lor cu valorilor sau ale căror valori sunt opuse sensului comun. Pentru a elimina stresul, este nevoie de clarificarea scopului și de asemenea de a conștientiza fiecare nivel de agregare a sistemului. Principala metodă prin care poate fi generată și sporită conștientizarea este prin informație și crearea de cunoaștere. Aceasta pentru ca cetățenii, în baza cărora proiectul European își justifică existența și spre care acest serviciu este orientat, să fie capabili să sprijine un comportament constant orientat spre un scop. Altminteri, presiunea mediului exterior (piețe internaționale, conflicte geopolitice) și cele inerente sistemului (scăderile de bunăstare provocate de criza Europeană, tensiunile cauzate de problema datoriei externe și ezităările unui leadership politic care se lovește de introversia națională și de nevoia perpetuării puterii) pot conduce la eșecul proiectului integrării.

Cu realism și discernământ trebuie conștientizat faptul că, dacă în urmă cu cincizeci de ani Europa era unită de nevoia de siguranță, stabilitate și creștere, în prezent, europenii experimentează emoția insecurității. Luând această etapă ca atare în existența familiei europene, întoarcerea la principii în același timp în care se are în vedere scopul comun, este o acțiune considerată obligatorie pentru europeni.

Din această perspectivă, comportamentele rezultă din decizia liber asumată de a sprijini scopul comun. Ele pot fi educate și reglate instituțional însă sunt generate la nivel individual. Înțelegerea realității modelului european, principiile, valorile sale și, mai mult, recunoașterea unui sens al apartenenței la o identitate europeană poate reprezenta fundamentul sprijinului democratic, în cele din urmă, al fiecărui cetățean al Europei. De aceea, **a fi sau a nu fi** european este un act de curaj (intuind rezultatul proiectului comun), de încredere în decizia politică și care implică conștientizare (cunoașterea și validarea scopului comun prin subscrierea comportamentelor la valorile împărtășite).

Următoarele cuvinte sintetizează felul în care trebuie îmbinate cele două aspecte: factorul instituțional și cel educațional pentru crearea sinergiei la nivelul comportamentelor europene în scopul păstrării moștenirii comune:

“Suntem la răscruce, la o răscruce importantă a modului în care privim oamenii. Aceasta face posibilă educarea spre un sens complet uman, utilizând doar faptul că, ceea ce cunoaștem despre patologie este că aceasta ne indică că ceva este greșit și mai apoi ne permite să ne îndreptăm spre modul în care putem utiliza problemele pentru a deveni întregi. Sunt norocoasă că sunt unul dintre oamenii care și-au constituit menirea în a realiza întregirea. Aceasta înseamnă pentru mine să privesc oamenii ca oameni care au potențial ce poate fi realizat, ca oameni care au vise și că visele pot fi realizate. Ceea ce oamenii îmi aduc sub formă de probleme sunt moduri de a trăi care îi țin blocați și orientați patologic. Ceea ce facem acum este să observăm cum educația ne permite să ne îndreptăm spre mai multă bucurie, mai multă realitate, o mai mare cooperare, realizare și mai multe oportunități pentru ca oamenii să crească.” (satirglobal.org, 2014)

Sursa: Fotografie realizată de Beatrice Leuștean

3. CĂI DE IMPLEMENTARE A MODELULUI EUROPEAN

Comportamentele adecvate susținerii edificiului european pot fi create și modelate cu ajutorul a două pârghii principale: cea legislativă și prin sistemul de educație. Se consideră că, acestea nu pot fi utilizate eficient decât în tandem. În acest capitol se vor studia posibilitățile legate de formarea unor comportamente economice, în conformitate cu sensul Proiectului comun european: comportamentul antreprenorial și comportamentul femeilor pe piața muncii, utilizând cele două pârghii. Din punct de vedere metodologic s-au întreprins și descris două studii de caz. Cel care ilustrează nevoia unui sistem coerent de educare a conștiinței europene și, prin aceasta, crearea de încredere într-un plan bazat pe instituții și legi corespunzătoare interesului cetățeanului, este realizat pe cultura antreprenorială română în context european. În cadrul acestuia se studiază legătura dintre informație și încrederea în sensul Proiectului comun, percepția referitoare la valorile care definesc modelul european și încrederea în posibilitatea de a iniția o întreprindere în spațiul unic. Cel de-al doilea, înfățișează efectele uitate ale legilor asupra culturii muncii femeilor în Europa și importanța deciziei politice în ceea ce privește adoptarea comportamentelor individuale care să susțină proiectul comun.

3.1 Modelarea comportamentului european

Există un context al factorilor de natură instituțională și al celor sociali, de mediu, tehnologici, politici și monoeconomici care conturează și influențează atât cultura cât și mediul antreprenorial. Dintre aceștia, se urmărește influența cunoașterii și a informației, prin intermediul culturii antreprenoriale, asupra formării comportamentului economic corespunzător realizării convergenței și durabilității proiectului UE.

Literatura de specialitate se concentrează pe legătura directă între cultura antreprenorială și comportamentul economic, în sensul în care, persoanele mai informate cu privire la întreprindere au atât un grad sporit de inițiativă cât și obiceiuri de consum nu doar raționale din punct de vedere economic, ci și mai sustenabile. În plus, contează și sursa acestei educații, deoarece sursele informale pot prezenta informații incomplete sau chiar eronate. În aceste condiții, scopul studiului de caz a fost acela de a evalua influența pe care o are educația realizată în mod coerent, într-un cadru organizat, asupra comportamentului economic. Pentru a atinge aceste obiective, a fost studiat gradul de cunoaștere al indivizilor înainte și după conștientizarea principalelor aspecte referitoare la cultura antreprenorială și integrarea europeană.

Cultura antreprenorială este înțeleasă, în prezenta lucrare, ca fiind capacitatea de a crea și a conduce o organizație împreună cu sistemul de reguli și comportamente care subscriu valorilor corespunzătoare sensului organizațional. Conceptul de antreprenoriat s-a nuanțat, în timp, de la definiția oferită de J. B. Say: „Antreprenorul scoate resursele economice dintr-un domeniu cu productivitate scăzută și le introduce într-un domeniu cu productivitate ridicată și randament

superior” (www.economist.com, 2009) spre microîntreprinzătorul american: ”cineva care-și începe propria sa afacere de proporții mici (nu orice nouă mică afacere este antreprenorială sau reprezentativă pentru acest sistem)” (Neguț, 2011). Nevoia de a cunoaște în mod sistematic această sursă de creștere a competitivității economice este analizată, în lucrarea de față, atât din perspectivă instituțională cât și prin prisma modelării comportamentelor cu ajutorul cunoașterii și informării corecte și suficiente. Se consideră că formarea unui comportament economic coerent, subscris valorilor europene, poate fi realizată printre altele, prin educarea unei culturi antreprenoriale.

Se consideră a fi influențe pozitive în ceea ce privește valorizarea culturii antreprenoriale trei tipuri de factori: cei de natură legislativ-normativă, cei sociali și cei financiari, prin sinergia cărora se poate crea un cadru normal de desfășurare a activității antreprenoriale. De asemenea, se pot evidenția și factori care influențează negativ percepția despre oportunitatea inițierii și conducerii unei întreprinderi, ca: persistența corupției, lipsa cercetării sau a concordanței dintre nevoile mediului antreprenorial și instituțiile de învățământ, de reglementare și control, deficiențele educației antreprenoriale și alte elemente de natură fiscală.

Ipoteza de la care pornește cercetarea este impactul pozitiv al conștientizării, prin informație și crearea de cunoaștere, asupra comportamentului economic sustenabil pentru a subscrie proiectului european. Există multe lucruri de îmbunătățit la cultura antreprenorială în România. În primul rând, nu se poate construi o economie durabilă fără un sentiment de participare la bunăstare al cetățenilor.

”Păstrăm speranța unei Uniuni Europene caracterizată de inovație și excelență, utilizarea sustenabilă a resurselor naturale, instituții eficiente, centralizate și reevaluate mai ales sub raport fiscal. Însă nu ne permitem să creăm o uniune așa cum ne dorim, dacă nu avem sentimentul justiției, al echității.” (Gil-Aluja, 2014)

Componenta instituțională a oricărui sistem se consideră a fi o structură perfectibilă, ca factor important al dezvoltării economice și sociale (Iancu, 2014). Se consideră că aceste obiceiuri și instituții, pe cât sunt de importante pentru societatea umană, pe atât sunt de supuse la schimbare. Transformările pe care le-au traversat economiile central și est europene și greșelile pe care acestea le-au făcut, au demonstrat rolul și importanța instituțiilor în ceea ce privește dezvoltarea. Deși instituțiile sunt foarte importante, există deficiențe în surprinderea sintetică a posibilităților operării instituționale. Se consideră necesar un set de reguli și obligații urmărite de puterea publică și de societatea civilă căci, fără un sistem de reguli se instaurează anarhia, un mediu neatractiv pentru afaceri sau pentru existența socială și, în cele din urmă, biologică. Ca și concept, instituție înseamnă o serie de drepturi și obligații formalizate cum sunt, de exemplu, dreptul de proprietate, contractele, autoritatea statului sau neformalizate - obligațiile familiale.

Aspectul analizat de cercetare, în condițiile în care aceste structuri se lovesc adesea de opoziția tendințelor informale, este modul în care poate fi depășită această frână în crearea unui mediu antreprenorial sănătos pentru susținerea convergenței și sincronizării.

Este importantă susținerea proiectului european de către cetățenii Europei în condițiile în care, adesea, în spațiul unic s-au manifestat tensiuni economice, sociale și politice. Această stare de fapt, accentuată după criza datoriilor suverane, care ridică următoarele întrebări: Cum poate fi susținut proiectul european de către europeni? Care este legătura între conștientizarea scopului comun, prin informare și crearea de cunoaștere și euroscepticismul celor cărora li se solicită un efort de integrare? Pot instituțiile să modeleze un comportament individual și colectiv în acord cu valorile validate de majoritatea cetățenilor europeni?

În acest context, se consideră că educarea corespunzătoare a populației reprezintă o a doua cale, justificată și de dorit, în vederea transferării regulilor informale. Prin acestea se urmărește alinierea comportamentelor individuale unui sistem de valori care să subscrie valorilor, principiilor și scopurilor UE. Doar într-o astfel de manieră care combină regulile formale cu cele informale se poate garanta performanța instituțiilor.

În această parte se dorește analizarea posibilităților prin care se poate modela (cu sensul de "a educa") comportamentul european în ceea ce-i privește pe români. Acesta interesează, în primul rând, ca manifestare individuală exterioară a unui act decizional în acord cu un sistem de valori. În al doilea rând, interesează căile de adaptare a comportamentelor economice la un sistem de reguli, norme, legi, obiceiuri sociale. Nevoile de solidaritate, apreciere, cunoaștere, recunoaștere socială a valorilor, șansa la trai decent, necesită un sprijin instituțional atât formal cât și informal. Conform Bicchieri ș.a. (Bicchieri, 2006) doar existența unei preferințe condiționale pentru conformitate în combinație cu încrederea că și ceilalți se vor conforma poate produce o congruență între convingerile normative și comportament. Pentru aceasta, se consideră necesar ca instituțiile trebuie să fie caracterizate de: reguli clare și constante, eradicarea corupției, educație de calitate pentru toți.

În acest cadru conceptual reiese că instituțiile, formale și nonformale, sunt cea mai importantă metodă de a subscrie scopului integrării, comportamentele individuale și/sau colective.

Ancheta realizată pentru a reflecta părerea tinerilor români referitoare la integrare și comportamentele europene, analizează totodată și percepția indivizilor referitoare la Proiectul Unic, modul de a se poziționa în raport cu aceasta și modul în care indivizii subscriu alegerile unui sistem de valori care se suprapune parțial sau total valorilor Lisabona. Se formulează ipoteze referitoare la impactul asupra comportamentelor individuale pe care îl pot avea instituțiile formale: legi, organisme, organizații, sistemul de educație și învățământ prin furnizarea de informație și crearea de cunoaștere în legătură cu UE.

Se consideră utile ca instrument de cercetare, premisele teoretice ale instituționalismului istoric. De asemenea, piramida nivelurilor logice și aparatul teoretic asociat evidențiază impactul modificărilor calitative la niveluri superioare sau a celor cantitative la același palier al organizării sistemului asupra modificării comportamentelor. Un alt aspect referitor la eficiența pârghiilor instituționale formale, derivat din teoria sistemelor complexe și din teoria negocierii conflictelor și medierii este reprezentat de importanța cunoașterii și asumării scopului validat prin consens de către elementele sistemului deschis.

Pentru a cerceta gradul de informare și de cunoaștere a culturii antreprenoriale dar și a principalelor aspecte ale procesului integrării Europene, s-au intervievat un număr de 700 tineri români, cu vârste cuprinse între 20 și 27 de ani, studenți, salariați angajați pe posturi cu studii superioare și antreprenori, pe o perioadă de 100 de zile. Pentru a asigura un cadru omogen de cercetare și pentru a putea sistematiza și prezenta datele, la două săptămâni după încheierea interviurilor s-a aplicat un chestionar statistic unui număr de 1400 tineri, diferiți de cei care au participat la interviuri. Se cunoaște faptul că, în cadrul facultăților unde s-au desfășurat interviurile și aplicat chestionarele, până la momentul cercetării nu exista în curricula universitară vreun curs de integrare europeană sau de informare referitoare la UE dar existau iar cei chestionați au urmat cel puțin un curs de cultură economică și antreprenorială. În ceea ce privește salariații intervievați, 94% nu au frecventat vreun curs de integrare europeană și doar 40% au frecventat cursuri de cultură antreprenorială. 48% dintre cei 100 de antreprenori intervievați nu au studii superioare, și doar 30% din cei care au declarat că au studii universitare au urmat cursuri pentru formarea culturii antreprenoriale. Niciunul dintre antreprenorii chestionați nu a urmat vreun curs de pregătire și informare referitoare la Uniunea Europeană. Structura populației interievate și a celei statistice este prezentată în Fig. 3.1 respectiv Fig. 3.2.

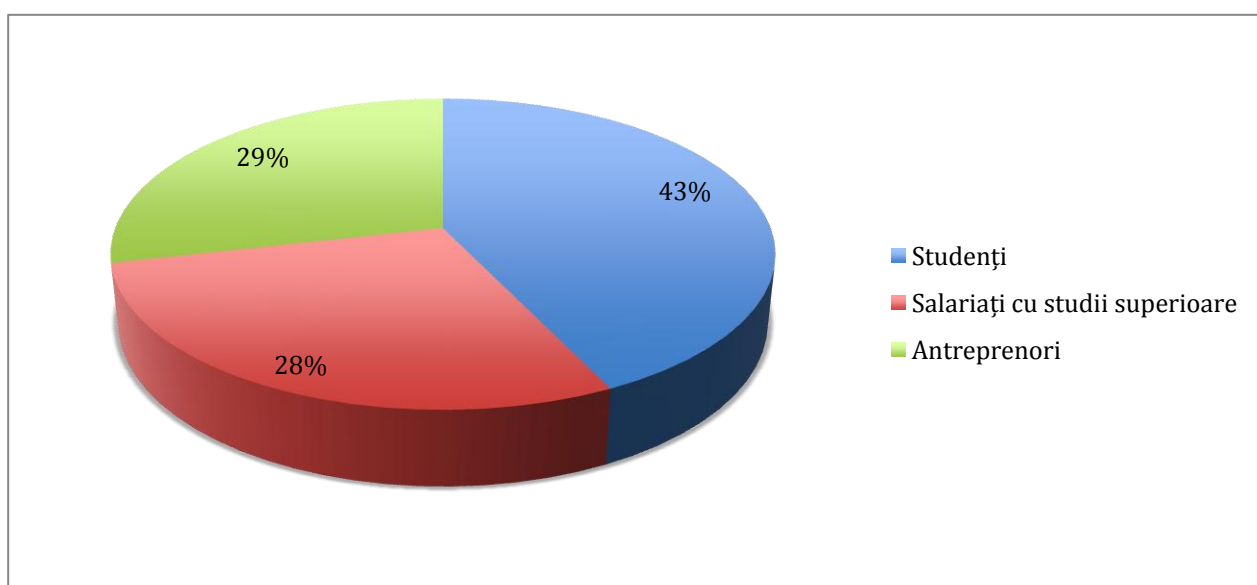

Fig. 3.1 Structura populației statistice totale de 1400 unități, procentual (%)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

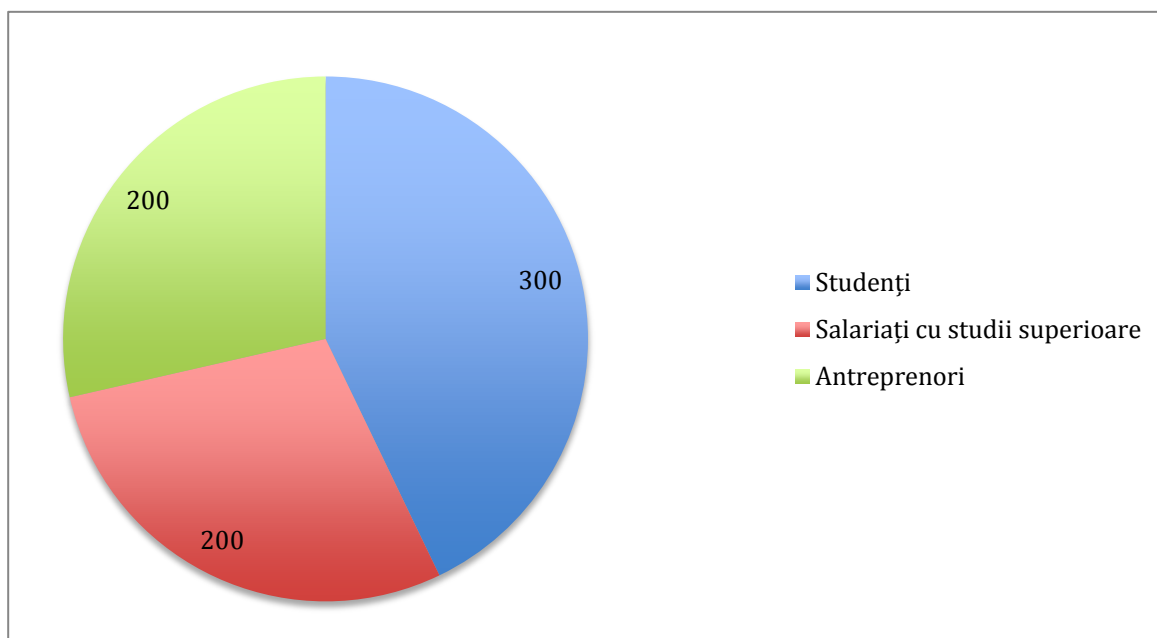

Fig. 3.2 Repartizarea celor 700 de persoane intervievate, în valoare absolută

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Premisele cercetării statistice au fost:

1. Orice societate umană este descrisă de valorile cărora își subscie comportamentele și orientată de acțiunea elitelor, care sunt modele ce atrag după ele conștiința colectivă. Aceste modele reprezintă de fapt repere, reprezentări ale succesului social contemporan: economic-financiar, estetic-artistic-cultural, tehnic-intelectual. Modelarea comportamentului viitorilor reprezentanți ai acestor medii, atrage după sine modificarea comportamentelor celorlalți membri ai societății prin procesul de mimetism social;
2. Un input calitativ în ceea ce privește informarea și crearea de cunoaștere într-o perioadă de formare în cadrul sistemului de învățământ superior poate influența negativ înclinația spre euro-scepticism și în mod pozitiv decizia asumată de susținere a procesului integrării.

În baza interview-urilor și din sistematizarea chestionarelor statistice se pot sintetiza aspecte referitoare la:

1. percepția referitoare la Uniunea Europeană (cunoștințe, valori și identitate) și alegerea economică în cadrul UE;
2. poziția față de procesul integrării și UE;
3. nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar, soluții de rezolvare a problemelor și sprijin pentru proiectul comun al UE.

Chestionarul statistic a cuprins un număr de 37 de întrebări, reprezentând siteza interview-urilor întreprinse și este prezentat în Anexa 7.

3.1.1 Gradul de cunoaștere și percepția românilor referitoare la UE;

Referitor la modul în care este perceput proiectul comun, toate persoanele intervievate au recunoscut că au o idee vagă despre ce este Uniunea Europeană și că nu ar putea să cuprindă, în

maximum zece propoziții, acest concept. Răspunsul cel mai frecvent întâlnit a fost ”Uniunea Europeană este un set de reguli pe care trebuie să le respectăm”. În cadrul interviurilor, toți respondenții au recunoscut apartenența României la Uniunea Europeană. Doar 10% dintre cei intervievați au făcut o distincție clară între zona Euro, spațiul Schengen și piața unică iar 9% au recunoscut corect apartenența României la aceste criterii.

Majoritatea respondenților au exprimat cel puțin un comportament individual sau/și capacitate în legătură cu Uniunea Europeană, cele mai frecvente răspunsuri fiind: ”Plătim mai mult atunci când cumpărăm” dar și ”avem posibilitatea să mergem liberi prin Europa”. Deși întrebările au fost formulate cu specific individual, peste 80% din răspunsuri au fost formulate la plural, acest aspect indicând un sentiment de apartenență la o entitate colectivă (componenta națională) distinctă de Uniunea Europeană.

Fiindu-le prezentat succint sistemul de valori europene instituite prin Tratatul de la Lisabona, 90% dintre intervievați au recunoscut cel puțin 5 componente în propriul sistem de valori, deși doar 40% au recunoscut, în aceste condiții, apartenența proprie la Uniunea Europeană. În plus, acest aspect a derivat dintr-un proces cognitiv de deducere a faptului că, ”dacă suntem români și România a aderat la Uniunea Europeană, atunci suntem europeni”. Doar 7 respondenți au răspuns direct, implicând o componentă de identitate personală: ”Sigur că sunt european.”

S-a sesizat un aspect interesant, referitor la moneda euro, care este percepută ca un mijloc normal de referință și schimb, și se consideră că această componentă identitară i-a determinat pe cei 60% dintre intervievați să ezite în ceea ce privește încadrarea sau nu a României la Uniunea Monetară. De asemenea, se consideră că libertatea circulației persoanelor a fost una din cauzele principale pentru care respondenții au legat România de Spațiul Schengen.

Motivația preferată de participanții la interviu pentru percepția cognitivă deficitară în legătură cu Uniunea Europeană, a fost lipsa utilizării capacității de a avea un anumit comportament european, respectiv de a călători în spațiul european.

În baza prelucrării chestionarului statistic, referitor la gradul de cunoaștere al aspectelor de bază referitoare la UE, existent în rândul tinerilor români, se remarcă o proporție de 74% a celor care recunosc trei și mai mult de trei obiective statuate de UE. Doar cinci respondenți au recunoscut toate scopurile pentru care Uniunea Europeană își autojustifică existența. 62% dintre chestionați au considerat corect scopul ”creării cadrului necesar cooperării practice între țările europene”, 45% au recunoscut ca scop ”menținerea și extinderea păcii între statele sale membre”, 30% au agreeat ca scop ”promovarea solidarității economice și sociale”. Într-o proporție egală, 21% au recunoscut corect ”asigurarea securității cetățenilor europeni” și ”păstrarea identității și diversității europene în contextul globalizării”, pe ultimul loc, 11%, situându-se ”popularizarea valorilor europene comune”.

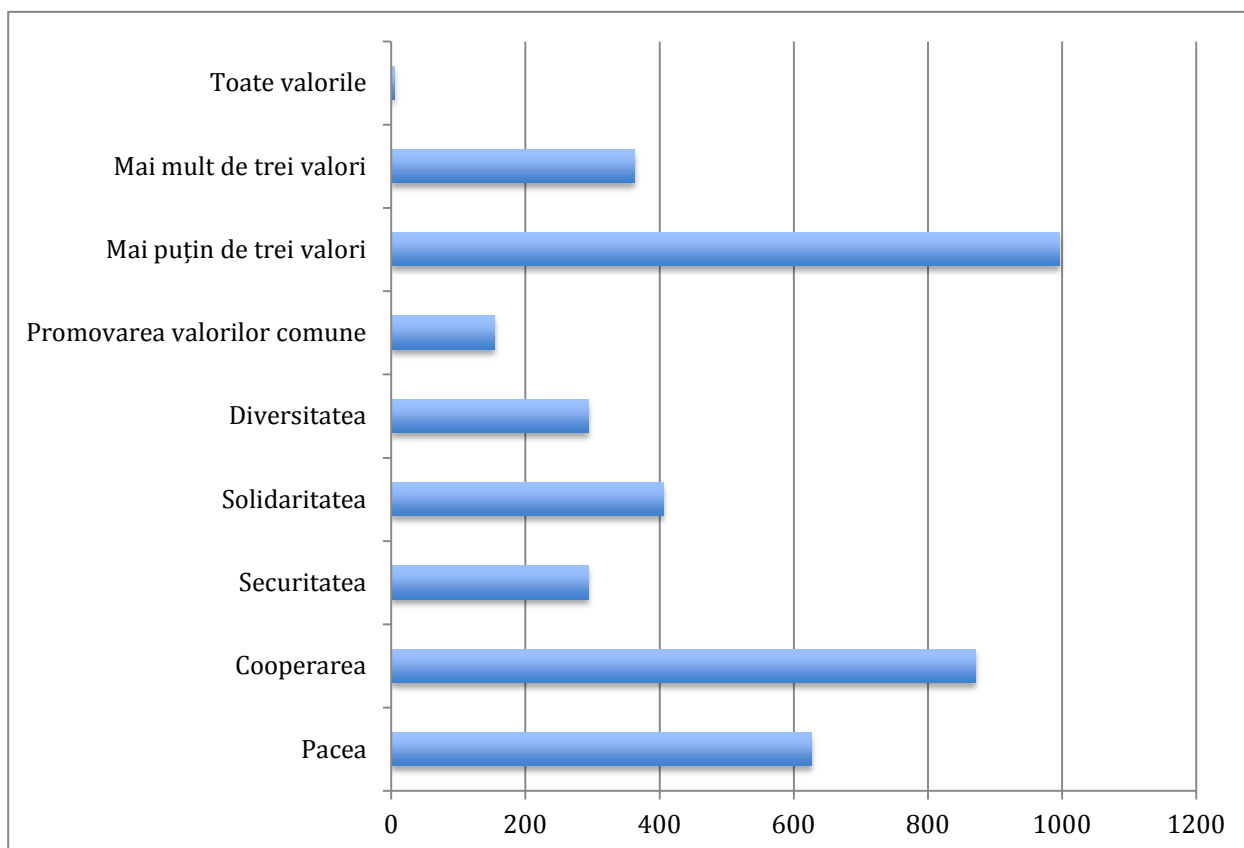

Fig. 3.3 Valorile promovate de Uniunea Europeană și numărul persoanelor care le-au recunoscut

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

A doua întrebare, de tip adevărat, fals sau nu știu, a furnizat date referitoare la 79% dintre respondenți care au recunoscut corect condițiile de aderare la Uniunea Europeană, în timp ce 7% nu au știut să răspundă în niciun fel la aceasta.

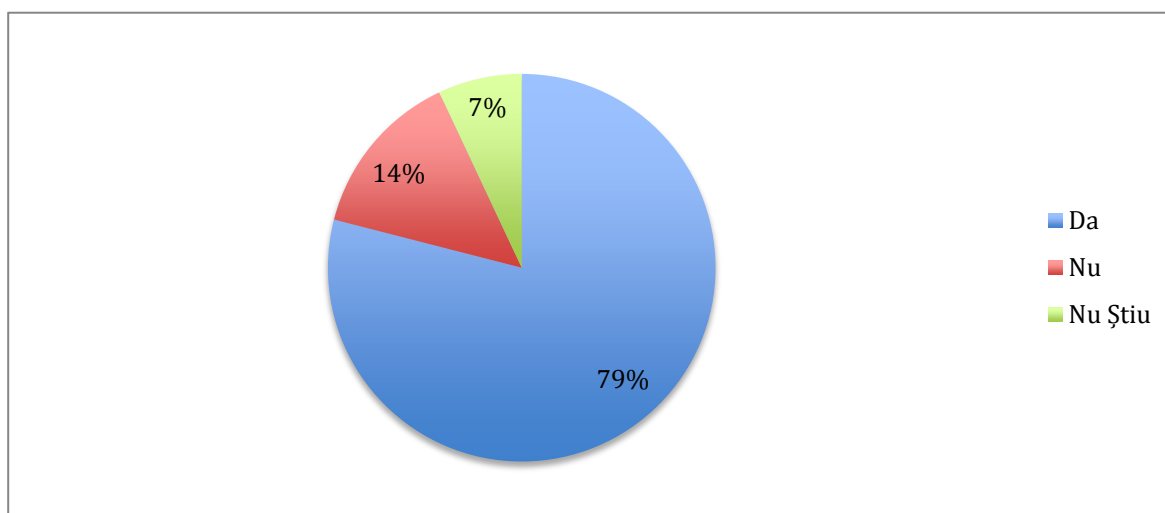

Fig. 3.4 Ponderea persoanelor chestionate care cunosc condițiile de aderare la Uniunea Europeană

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

În ceea ce privește cunoașterea numărului statelor membre ale Uniunii Europene, doar 40% dintre respondenți au răspuns corect. 34% consideră că Uniunea Europeană este compusă din 27 de state membre iar un număr de 168 de respondenți, respectiv 12% din eșantion, nu cunosc deloc răspunsul la această întrebare. Rezultatele sunt prezentate grafic în figura 3.5

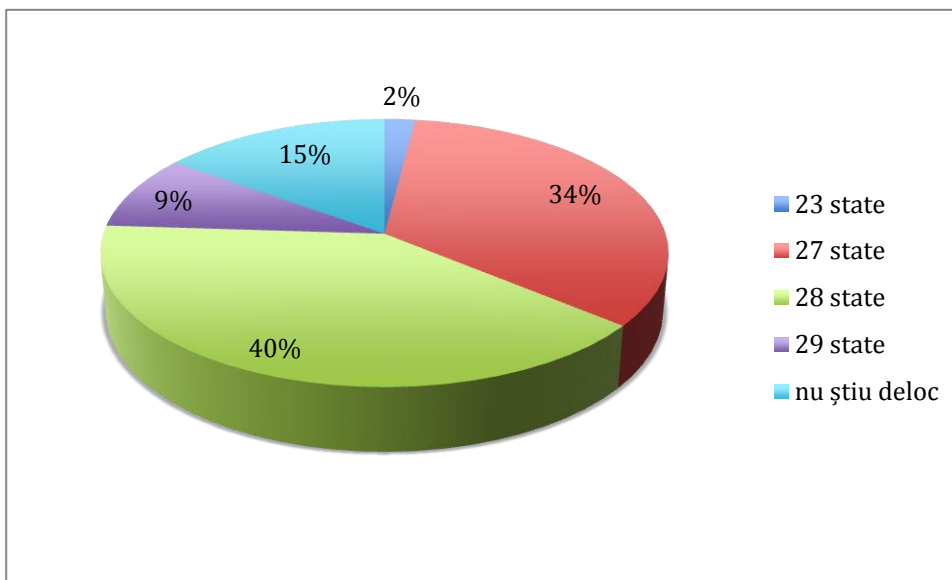

Fig. 3.5 Ponderea persoanelor care recunosc numărul statelor membre ale Uniunii Europene

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Condiția de aderare la Uniunea Europeană este cunoscută în proporție de 28%. Dintre respondenți, 17% consideră că, pentru a adera este necesară aprobarea majorității extinse a statelor membre iar 55% consideră corect răspunsul: ”este necesară aprobarea majorității statelor membre dar nu se poate admite fără acordul membrilor fondatori”.

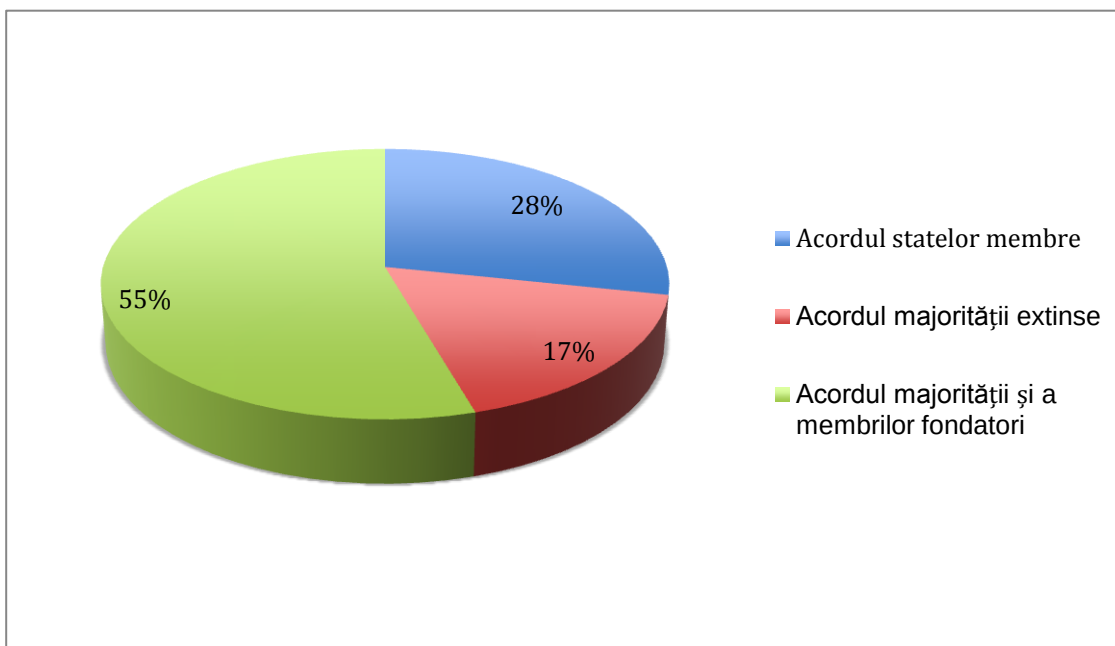

Fig. 3.6 Numărul respondenților care cunosc condiția de aderare la Uniunea Europeană

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Legat de cunoașterea procesului de extindere, referitoare la capacitatea de absorbție a Uniunii Europene înainte de fiecare extindere, un număr de 714 de respondenți au ales răspunsul corect iar o proporție de 28% nu cunoaște răspunsul la această întrebare, așa cum se ilustrează în cele ce urmează.

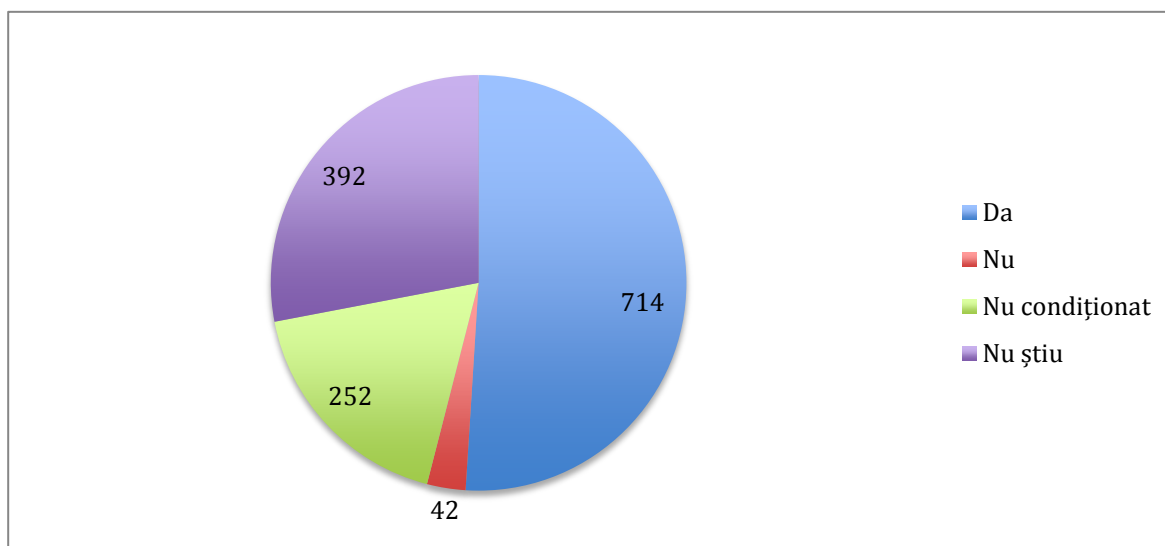

Fig. 3.7 Gradul de recunoaștere a condiției extinderii Uniunii Europene (număr de răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Recunoașterea trăsăturilor care ilustrează rolul Uniunii la nivel global, în funcție de bifarea a cel puțin două aspecte care înfățișează poziția publică oficială a UE, s-a realizat în proporție de 13%. Doar 3% au evidențiat trei răspunsuri din cele 5 variante corecte și posibile. Se recunoaște, în proporție de 33% dezvoltarea cooperării militare în vederea misiunilor de menținere a păcii și în proporție de 32% este considerat corect rolul Uniunii ca fiind unul dintre cei mai importanți actori din domeniul comercial care cooperează pentru asigurarea unui comerț liber în cadrul OMC. Un procent de 22% a recunoscut structura politică de negocieri comerciale și destinată îmbunătățirii imaginii internaționale a UE în timp ce mai puțin de 3% au recunoscut rolul Uniunii în ceea ce privește promovarea modelului European în alte părți ale lumii, prin politici de dezvoltare, preferințe comerciale, promovarea drepturilor omului, etc.

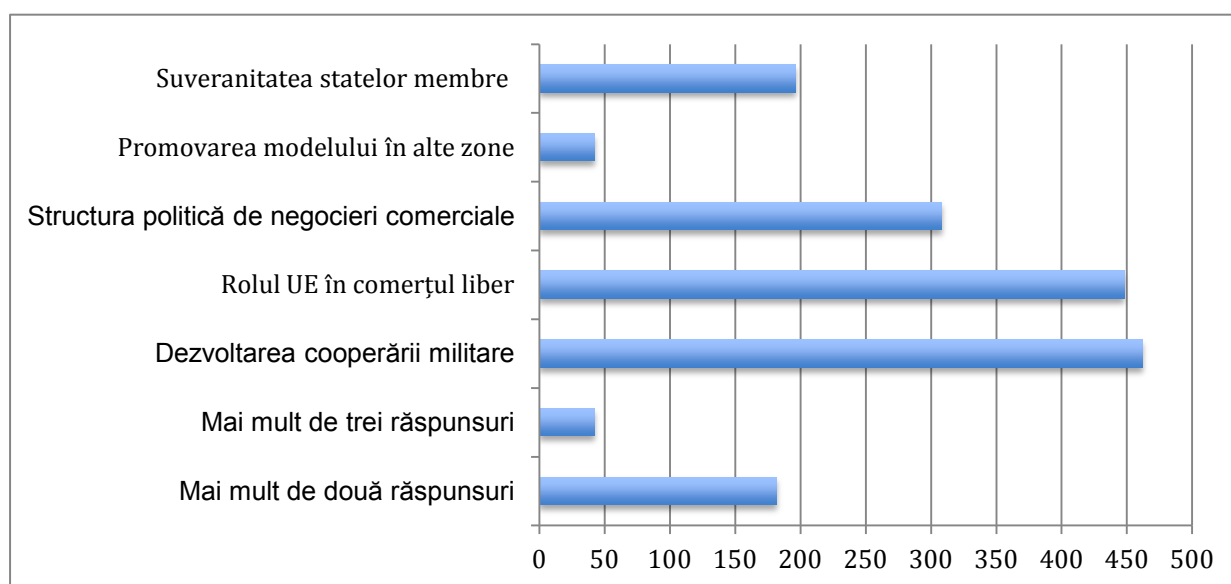

Fig. 3.8 Recunoașterea rolului UE la nivel global (număr de răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

În ceea ce privește percepția și cunoștințele referitoare la legătura dintre extinderea Uniunii Europene și scopul de a întări și stabiliza democrația și securitatea în Europa, 51% dintre

respondenții consideră că aceasta există, într-o oarecare măsură pe care aceștia nu o resimt personal. Un număr de 462 de răspunsuri au confirmat această afirmație, în timp ce 3% consideră că nu există nici un adevăr în aceasta. Dintre chestionați, 10% nu se pot poziționa deoarece nu au argumente suficiente pentru a susține o opinie iar 1% dintre respondenți nu au știut sau nu au vrut să răspundă la această întrebare.

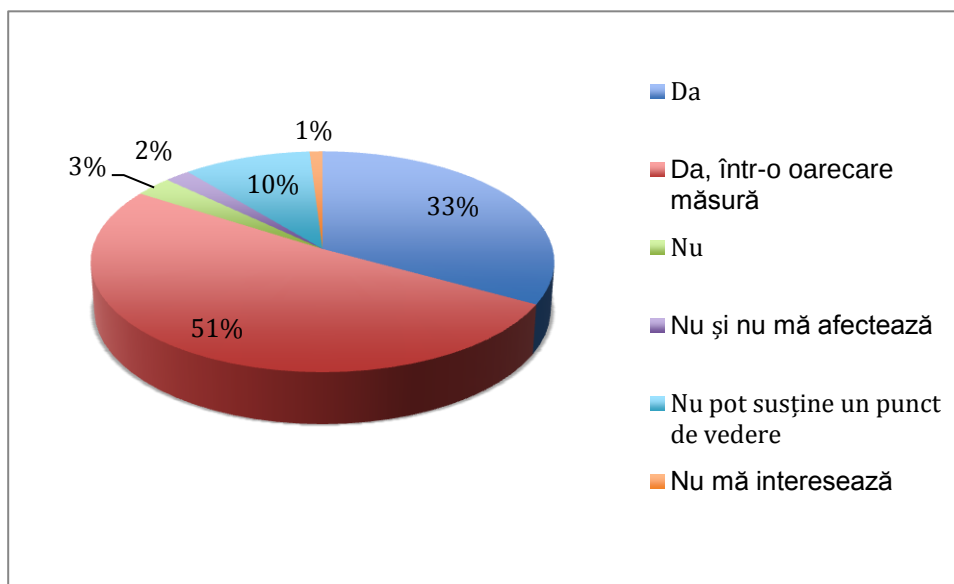

Fig. 3.9 Percepția referitoare la rolul Uniunii în ceea ce privește democrația, securitatea, potențialul comercial și creșterea economică

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Dintre aspectele importante legate de Piața Unică, niciun respondent nu a recunoscut toate posibilitățile, 2% din respondenți au recunoscut trei aspecte, în timp ce 98% au recunoscut doar două sau mai puțin de două elemente. 13% recunosc că Piața Unică este una dintre cele mai importante realizări ale Uniunii Europene. 23% recunosc ca fiind plauzibil și important faptul că, între statele membre au fost eliminate, în mod treptat, restricțiile privitoare la comerț și libera concurență ceea ce a contribuit la creșterea standardelor de viață. 33% recunosc faptul că Piața Unică nu a devenit încă o economie unică iar 36% consideră că motivul principal care a determinat întărirea legislației financiare a fost criza financiară din 2008 și 2009.

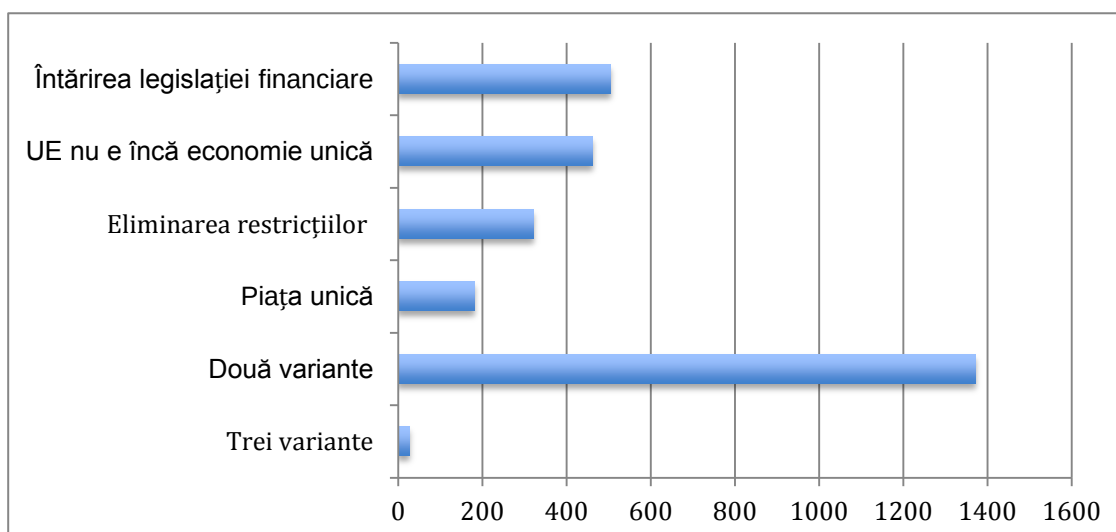

Fig. 3.10 Recunoașterea celor mai importante aspecte referitoare la Piața Unică (nr. de răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Referitor la încadrarea României în cadrul Uniunii Europene, 99,7% dintre respondenți cunosc faptul că România este stat membru al Uniunii Europene, 3 respondenți nu consideră corect acest răspuns și un singur respondent afirmă că nu cunoaște răspunsul la această întrebare.

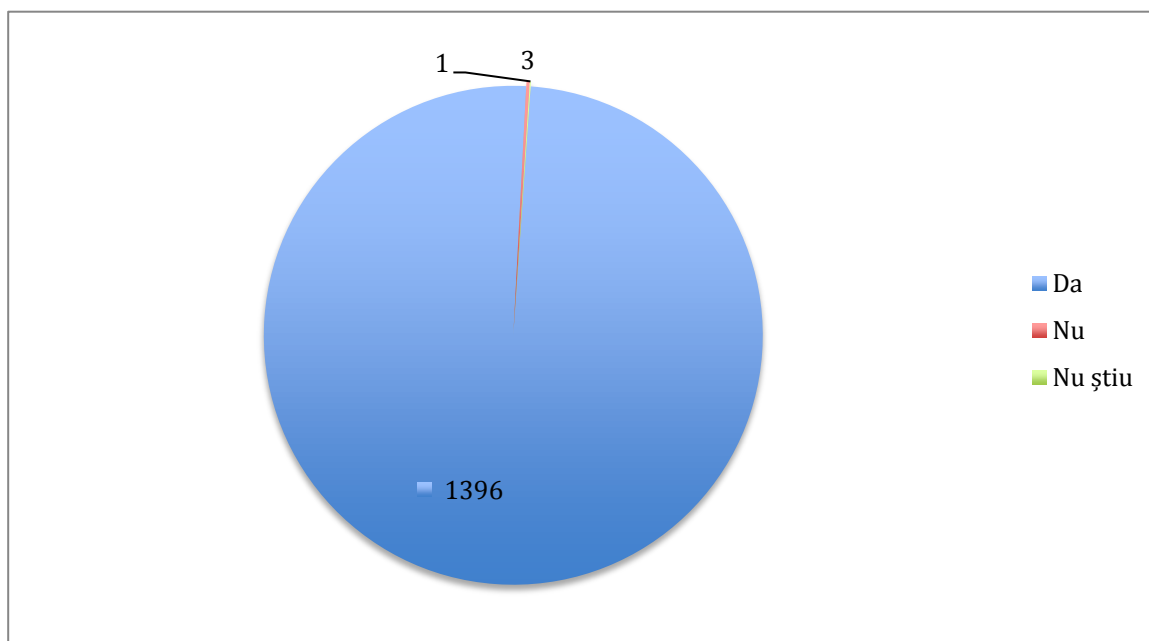

Fig. 3.11 Gradul de cunoaștere al apartenenței României la Uniunea Europeană (nr. de răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Încadrarea la cele trei structuri ale Uniunii Europene: Spațiul Schengen, Zona Euro și Piața Unică a transmis următoarele date: un procent de 24% dintre respondenți a încadrat România ca aparținând spațiului Schengen, în condițiile în care 62% dintre respondenți au răspuns corect, un procent de 14% nu au știut răspunsul la această întrebare; România a fost inclusă în Uniunea Monetară de 20% dintre respondenți, în timp ce 41% nu au știut răspunsul la această întrebare și doar 39% au răspuns corect; 45% consideră că România face parte din Piața Unică, 12% consideră că România nu face parte din această categorie iar 43% nu știu răspunsul la această întrebare. Datele sunt prezentate grafic în figura 3.12

Un alt aspect important care poate contribui la clarificarea gradului de cunoaștere a principalelor aspecte referitoare la relația România - Uniunea Europeană este faptul că doar 12% au încadrat corect în funcție de toate criteriile chestionate.

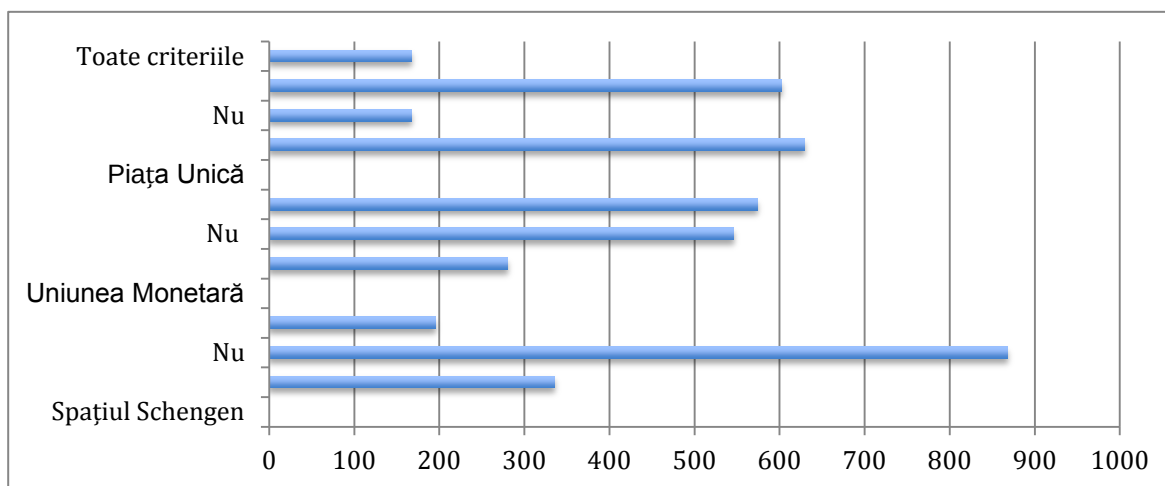

Fig. 3.12 Cunoașterea modului de încadrare a României în structurile Uniunii Europene (nr. de răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Sondajul a relevat și modul în care subiecții percep valorile promovate de Uniunea Europeană și felul în care sistemul individual de valori se suprapune valorilor comune. Respondenții au fost, în proporție de 26% de acord cu faptul că Uniunea Europeană își dorește să promoveze valorile umaniste și progresiste și să garanteze că omenirea este beneficiarul și nu victima schimbărilor majore care au loc la nivel global. Un procent de 41% a fost oarecum de acord, 16% nu a fost de acord în totalitate, 7% consideră că nu este deloc adevărată această afirmație iar 10% dintre respondenți nu au știut sau nu au dorit să răspundă la această întrebare. Cea mai mare parte a respondenților, în proporție de 45,1% nu sunt de acord cu afirmația că nevoile cetățenilor pot fi satisfăcute doar prin intermediul mecanismelor de piață și prin intermediul acțiunilor unilaterale ale unor țări, în condițiile în care 8,7% din respondenți consideră corectă această afirmație, 29% sunt oarecum de acord cu acest punct de vedere iar 17,2% nu au un punct de vedere sau refuză să răspundă la întrebare.

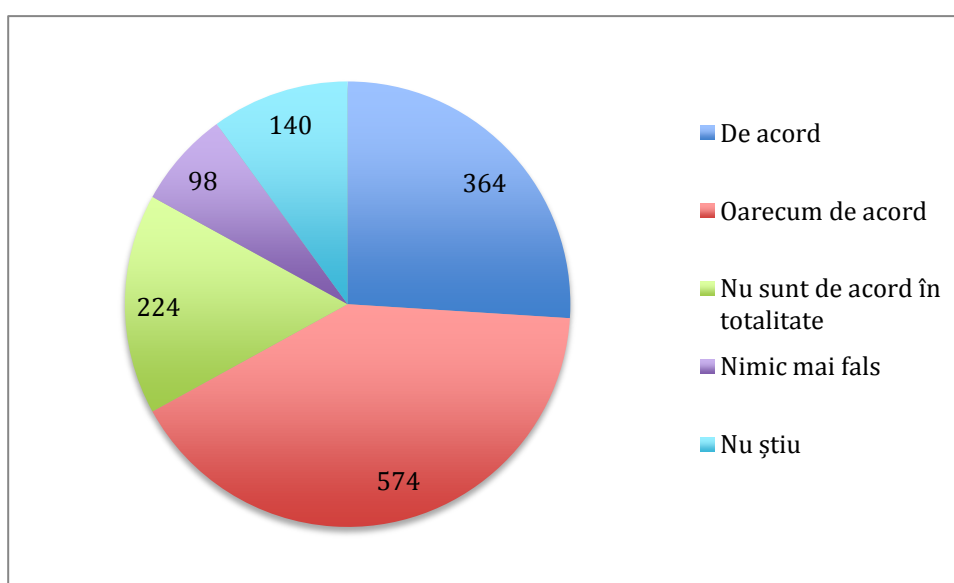

Fig. 3.13 Percepția referitoare la valorile promovate de Uniunea Europeană (nr. răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Valorile promovate de Uniunea Europeană sunt, în ordinea descrescătoare a frecvenței recunoașterii acestor valori de către respondenți ca aparținând spațiului comunitar: democrația, drepturile omului, pacea, solidaritatea socială, respectarea diversității culturale, dreptul la un mediu curat și protejat, toleranța, libertatea întreprinderii și distribuirea echitabilă a roadelor creșterii economice (cu frecvențe egale), îmbinarea armonioasă a tradiției cu progresul și familia (cu frecvențe egale). 20% dintre respondenți au identificat mai mult de jumătate din valorile europene statuate prin Tratatul de la Lisabona.

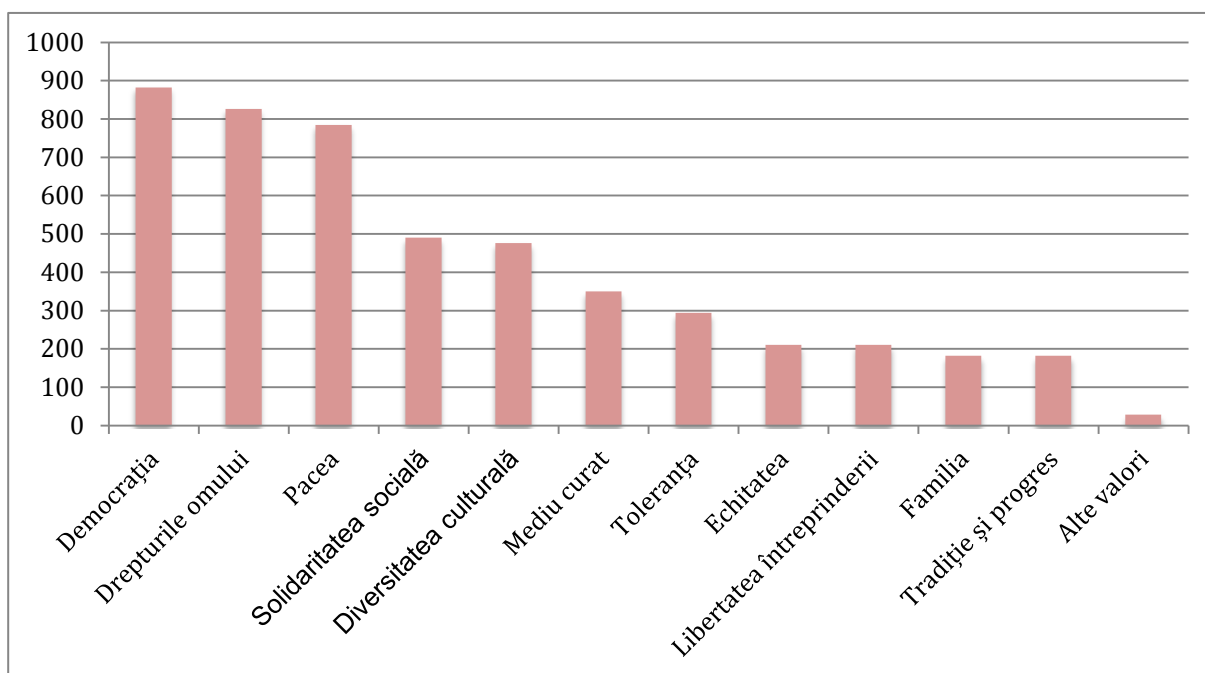

Fig. 3.14 Clasamentul valorilor Uniunii Europene în funcție de percepția individuală (nr. răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Familia s-a situat pe primul loc în cadrul sistemului personal de valori pe care subiecții le recunosc ca aparținând atât lor cât și celorlalți europeni, fiind urmată de pace și democrație.

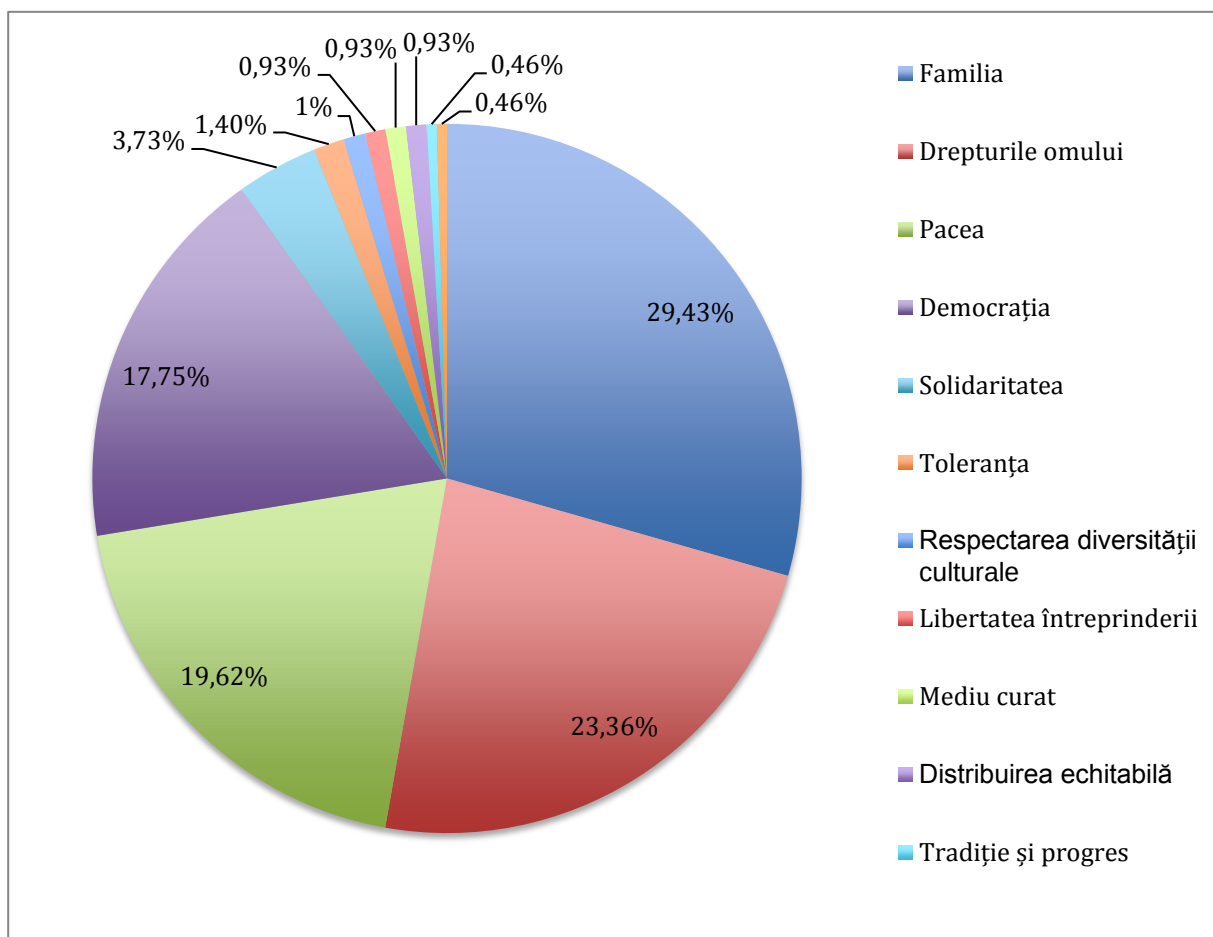

Fig. 3.15 Clasamentul valorilor personale în funcție de cea mai importantă valoare recunoscută ca fiind europeană (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

În ceea ce privește componenta identitară și sentimentul de merit și apartenență la un cadru comun extins, cele mai importante elemente care pot determina propria definire ca european sunt, în ordinea importanței: instituțiile comune, cultura, piața comună urmate de valorile asemănătoare și de drapelul și imnul european. Instituțiile sunt așadar considerate un element de primă importanță pentru subiecții sondajului de opinie.

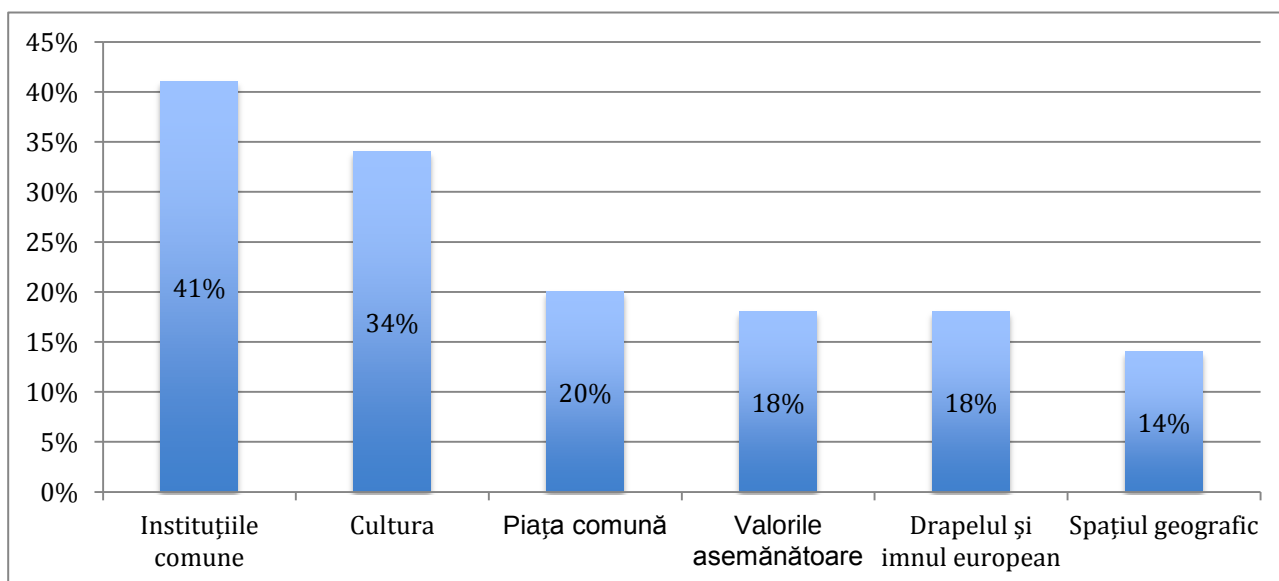

Fig. 3.16 Clasificarea criteriilor identitare (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

La chestionarea stimei de sine în raport cu spațiul comun, 35% dintre respondenți se consideră buni europeni în condițiile în care 60% nu și-au pus niciodată această problemă.

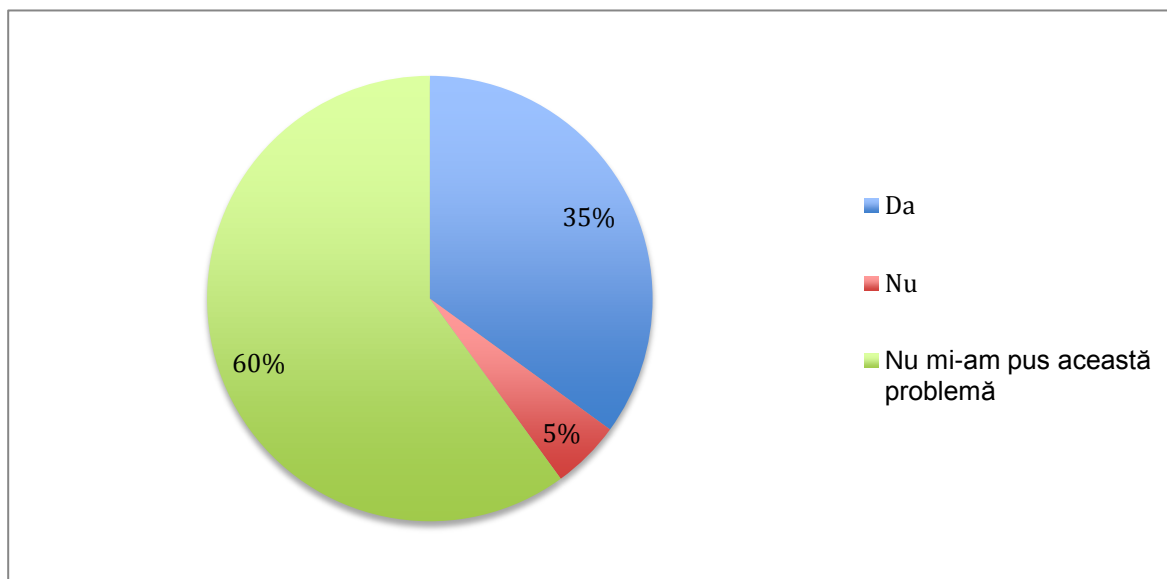

Fig. 3.17 Rezultatele referitoare la stima de sine în raport cu spațiul unic (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Comparând rezultatele obținute cu rezultatele Eurobarometer 2014, se poate regăsi o asemănare (mai sceptică în ceea ce privește rezultatele sondajului condus în cadrul cercetării) între opinia chestionaților și cea a românilor în general în ceea ce privește sentimentul de apartenență la Uniunea Europeană. De asemenea, se pot evidenția asemănări în ceea ce privește valorile cele mai importante ale respondenților și rezultatele Eurobarometer 2012 referitoare la europeni atât la nivel personal cât și în ceea ce privește valorile comune.

Pentru verificarea rolului cunoașterii și informării dar și a asumării sistemului personal de valori s-au emis un număr de întrebări cu răspuns alternativ. Sistematizarea și compararea acestora a condus la concluzia că, cel puțin în cazul acestei cercetări statistice, se verifică ipoteza asemănării valorilor individuale cu cele europene. Astfel, 66% dintre respondenți preferă accesul corect și complet la cultură și cunoaștere chiar dacă veniturile lor vor fi inferioare mediei Uniunii Europene în timp ce 27% preferă venituri superioare mediei UE în condițiile unui acces restricționat la informare și cunoaștere iar 7% au refuzat să aleagă o variantă, așa cum este ilustrat în figura 3.18:

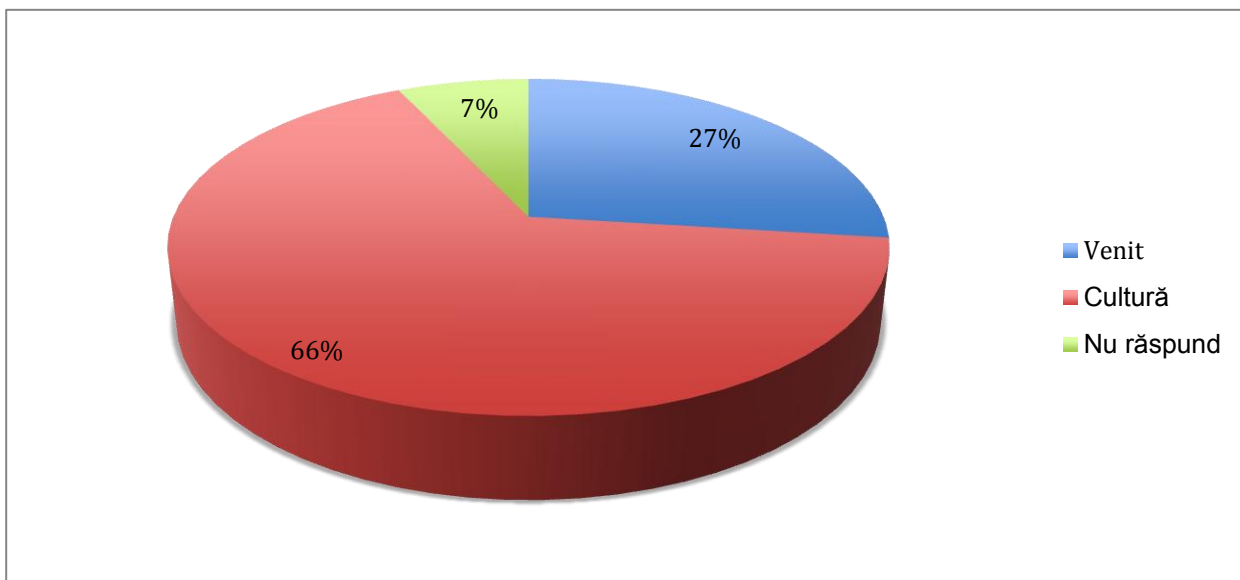

Fig. 3.18 Rezultatele chestionării valorilor: venit versus cultură (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Consumul de produse culturale, informații și cunoaștere în lipsa consumului de produse de lux este preferat, în procent de 74,5%. Consumul ostentativ este preferat produselor culturale în proporție de 18%, în timp ce 7,5% dintre chestionați nu au putut să aleagă.

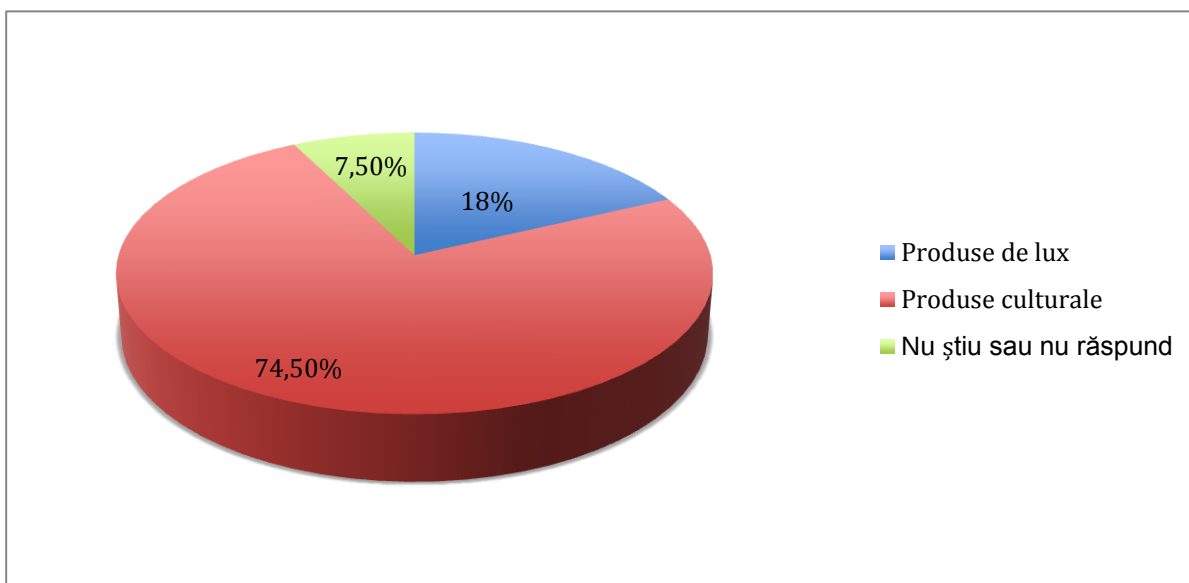

Fig. 3.19 Rezultatele chestionării valorilor: produse de lux versus cultură (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

O pondere de 73% preferă să trăiască într-un mediu curat, chiar dacă veniturile vor fi sub media veniturilor din Uniunea Europeană, în timp ce 20% vor prefera să aibă venituri mari, chiar dacă va exista un grad mare de poluare a mediului înconjurător. Și la această alegere, un procent de 7% s-a abținut să răspundă.

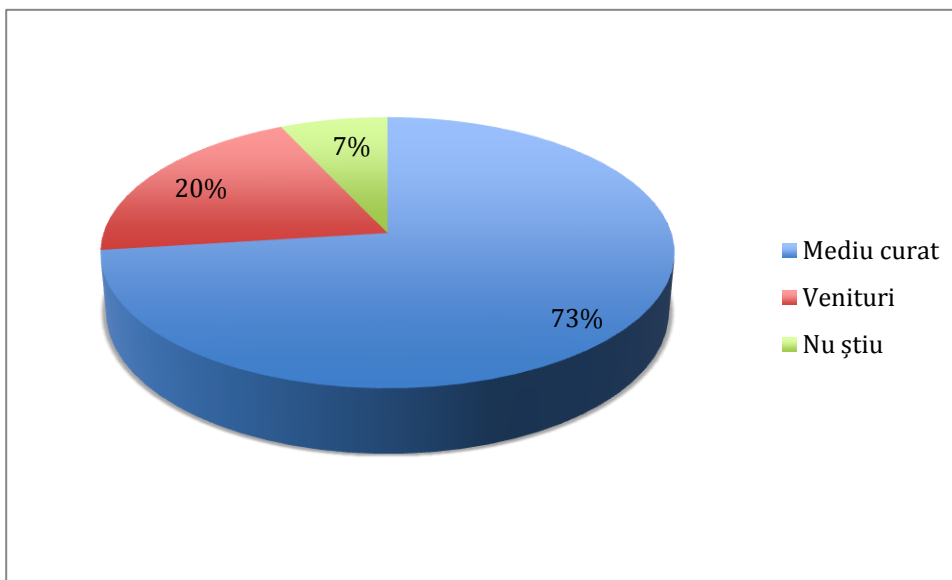

Fig. 3.20 Rezultatele chestionării valorilor: mediu curat versus venituri peste medie (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

În legătură cu opinia referitoare la solidaritatea socială, 84% preferă echitatea în condițiile în care 10% preferă eficiența iar 6% se abțin.

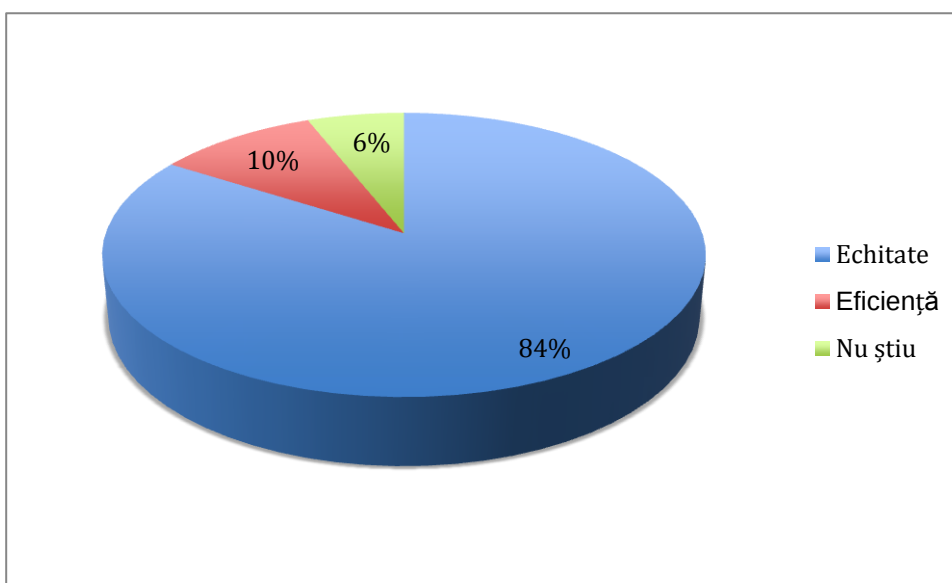

Fig. 3.21 Rezultatele chestionării valorilor: echitate versus eficiență (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

88,73% dintre respondenți preferă un climat de pace și securitate chiar dacă nu vor avea venituri superioare mediei UE, 7,27% se abțin iar 4% preferă venituri mari chiar dacă va crește criminalitatea și, eventual va fi război.

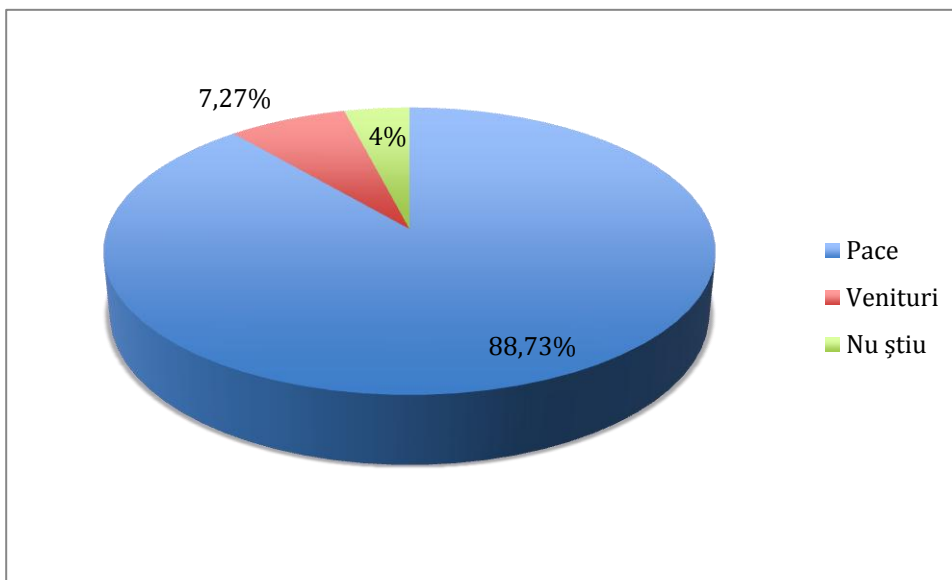

Fig. 3.22 Rezultatele chestionării valorilor: pace și securitate versus venituri mari (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Un climat democratic sănătos este preferat în proporție de 84%, în timp ce 9% preferă veniturile mari chiar dacă nu vor avea drept de vot sau dacă va exista o corupție din ce în ce mai mare. Și în acest caz, există un procent de 7% care se abține de la a alege un răspuns.

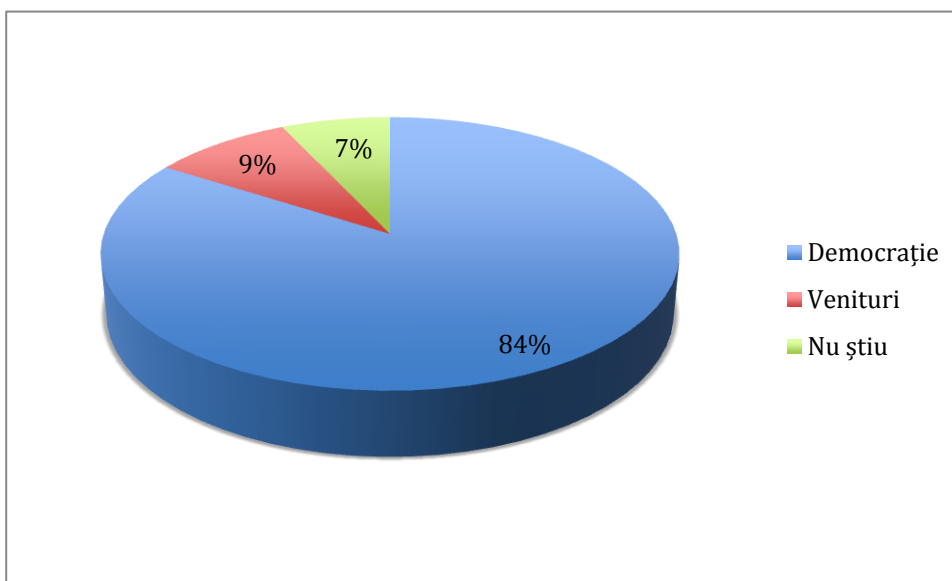

Fig. 3.23 Rezultatele chestionării valorilor: democrație versus venituri mari (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Un alt aspect important care s-a putut extrage prin intermediul acestui sondaj de opinie a fost că, principala dificultate în raport cu recunoașterea și adoptarea comportamentelor care să susțină valorile comune este, în proporție de 22%, lipsa de comunicare din partea instituțiilor responsabile, lipsa de interes personal (17%), lipsa experiențelor directe, de a călători, de exemplu, în alte țări ale Uniunii Europene (16%), lipsa accesului la informații credibile (15%) și

deficiențele sistemului educațional (15%), surplusul de informații și dificultatea de a sorta informațiile relevante (9,5%), informația viciată calitativ (5,5%).

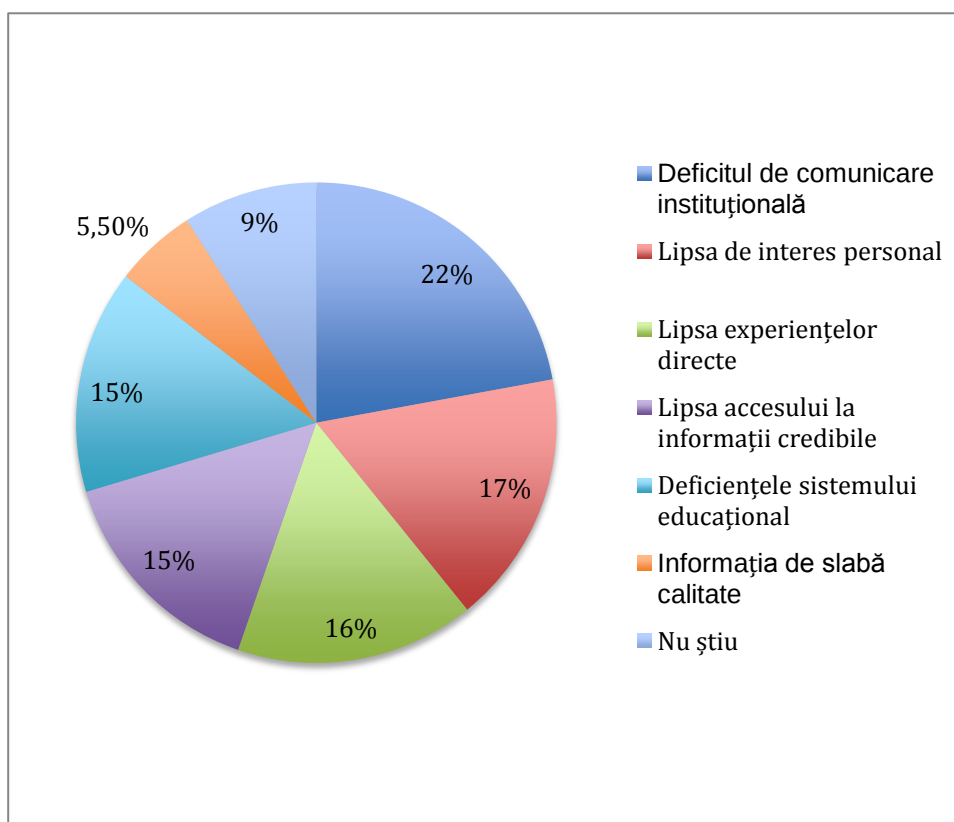

Fig. 3.24 Reprezentarea principalei piedici în recunoașterea și adoptarea comportamentelor europene (procente)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

3.1.2 Poziționarea în raport cu procesul integrării

În cadrul interviurilor referitoare la integrarea României în Uniunea Europeană apare din nou premisa neidentificării contextului național cu cel comunitar. Urmărirea politicilor de convergență este resimțită ca un aspect pozitiv. Afirmările care au stat la baza sintetizării acestei informații au fost extrase înainte de a li se explica succint respondenților motivația politicilor economice și sociale ale UE. Răspunsurile conțin premisa pozitivă a procesului de integrare, de a ajunge la același nivel economic, social cu UE. După prezentarea sensului integrării și a metodelor de realizare a acesteia, a fost considerată, de majoritatea respondenților, ca fiind asumată ca proces subscris unui sens perceput a fi benefic pentru majoritatea respondenților. Sinteza celor 477 de răspunsuri asemănătoare (din totalul de 700 persoane intervievate) este: "Nu cunoaștem exact ce este Uniunea Europeană pentru că nu am călătorit în acel spațiu dar știm totuși că ni se permite circulația liberă. Știm că prețurile din România sunt mai mari în această perioadă pentru ca să ne fie bine, ajungând la nivelul UE."

Un alt aspect extras din discuțiile de clarificare a poziției față de procesul integrării a fost iterarea dificultății accesului la informații, care pare a fi principala cauză pentru:

- 1) deficiențele în a argumenta și/sau a se poziționa în legătură cu proiectul comun, a recunoaște sau adopta un comportament corespunzător;
- 2) diferențierea între apartenența locală (națională) și cea europeană;
- 3) recunoașterea vulnerabilității, a lipsei de putere și a le resimți ca efecte negative în legătură directă cu lipsa de informare.

Efectele în plan economic ale aspectelor divergente România, spațiul comun, referitoare la consum, sunt resimțite mai puțin (28% vs 72%) decât efectele în plan cultural, sau social (18% vs. 82%). În cadrul interviurilor s-au condus două debate-uri: consum de bunuri și servicii versus acces la informație și cunoaștere; eficiență versus echitate.

Din acestea, s-au putut extrage convergențe de opinie în ceea ce privește presiunea corupției asupra procesului integrării, cu referiri tranșante la reprezentarea politică națională, la administrația publică locală. Lipsa de disciplină, de ordine și inițiativă civilă au fost explicate prin deficiențele asociate sistemului de învățământ și a ofertei ridicate a canalelor mass-media cu produse denumite de studenți "sub-culturale". S-au reținut ca relevante pentru această lucrare, următoarele opinii aprobate majoritar de colectivitatea studiată:

1. Dorim să știm, să cunoaștem și nu înțelegem de ce, pe toate canalele TV se promovează incultura, nonvalorile și societatea de consum.
2. Presupunem că acolo (în Uniunea Europeană) este altfel: se promovează valorile, cultura, consumul responsabil.
3. Dacă ar fi să alegem între venituri ridicate utilizate pentru consum ostentativ, lipsiți de informare și cunoaștere și venituri medii însoțite de un cadru cultural corespunzător așteptărilor noastre, atunci vom alege a doua variantă.
4. Avem nevoie de suflet!
5. Nu de sărăcie ne-am săturat, ci de prostie!
6. Considerăm că principalul neajuns al faptului că nu suntem integrați este dezinformarea în masă. Mâncarea o putem discerne și putem să decidem cu ce ne hrănim. Lăturile informaționale însă sunt mult mai greu de cernut.

Autoevaluarea gradului de cunoaștere al procesului integrării României la UE a dat ca rezultat un grad de încredere asemănător cu cel de neîncredere, 48% dintre respondenții chestionarelor recunoscând că pot cuprinde, în maximum zece propoziții, semnificația fenomenului, 44% negând, cu un procent de 8% care s-a abținut să răspundă.

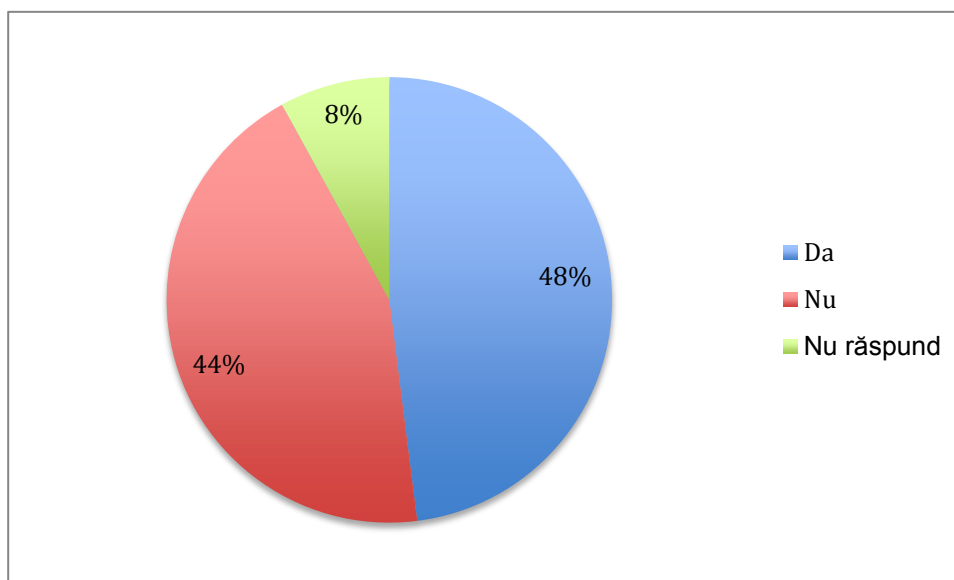

Fig. 3.25 Autoevaluarea gradului de cunoaștere a conceptului de Uniune Europeană (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Interesul, într-o oarecare măsură, referitor la cunoașterea aspectelor importante legate de Uniunea Europeană, se datorează faptului că respondenții consideră că sunt afectați de creșterea prețurilor în condițiile unor venituri mult sub nivelul mediu al Uniunii Europene (22,8%), datorită faptului că beneficiază de libertate de circulație în spațiul european (24%) sau că își pot găsi un loc de muncă oriunde în Spațiul Unic.

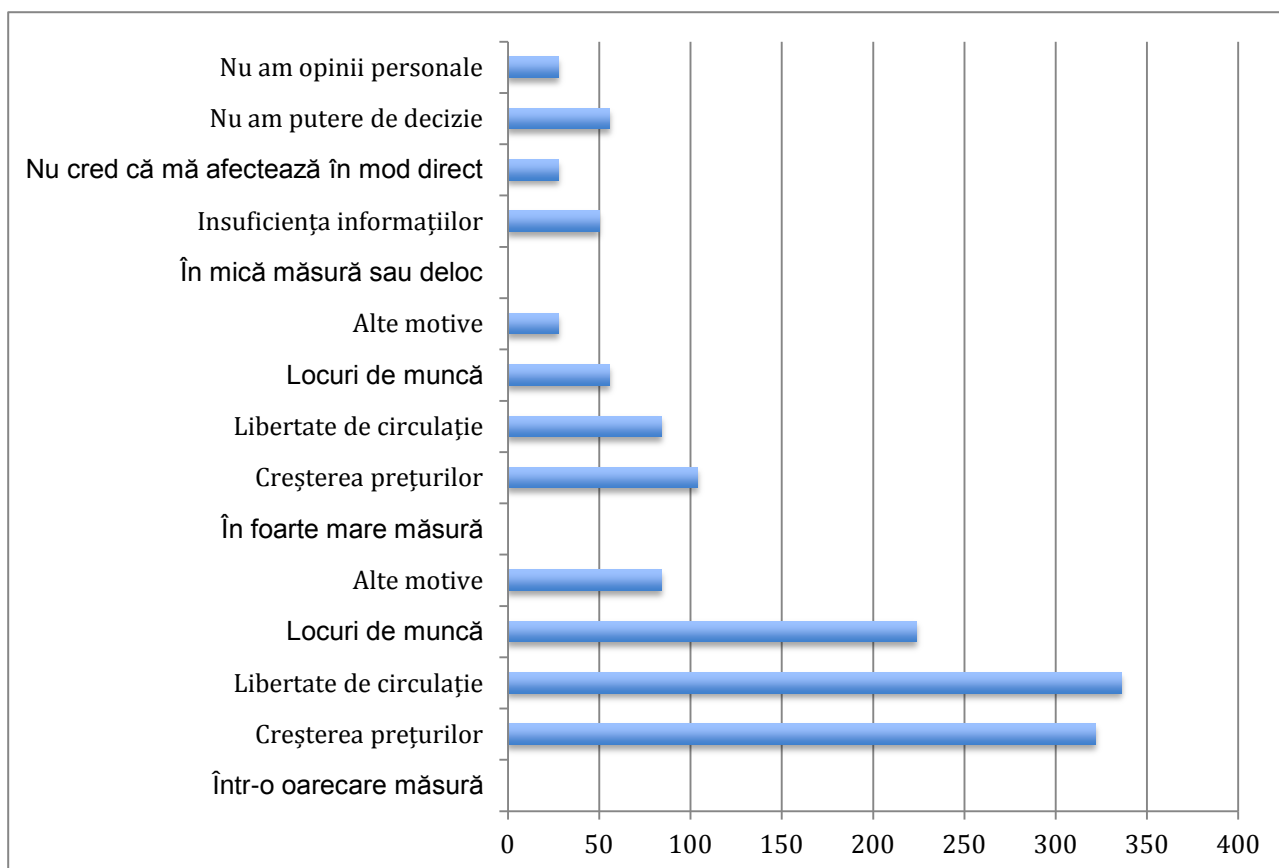

Fig. 3.26 Intensitatea interesului referitor la cunoașterea despre Uniunea Europeană și motivele respondenților (număr de răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Respondenții consideră că principalul avantaj al aderării României la Uniunea Europeană este libertatea circulației persoanelor, urmată de accesul la piața unică de desfacere a produselor și serviciilor și de eliminarea taxelor vamale.

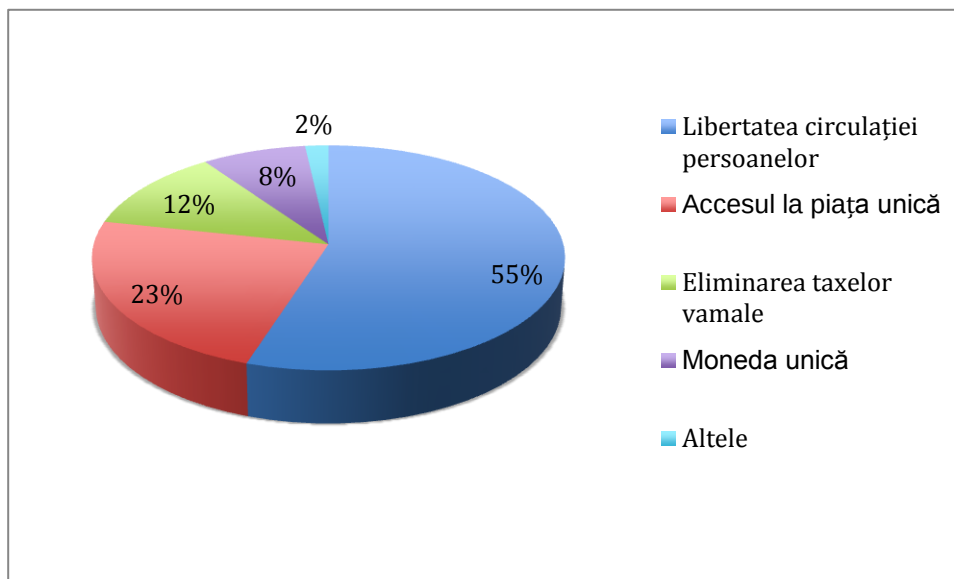

Fig. 3.27 Principalul avantaj al aderării României la Uniunea Europeană (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Principalul dezavantaj recunoscut de chestionați a fost creșterea prețurilor la utilități și alte bunuri și servicii din cauza directivelor europene, corupției de la nivel local, care deturneză fondurile europene sau acordurilor cu FMI și Banca Mondială.

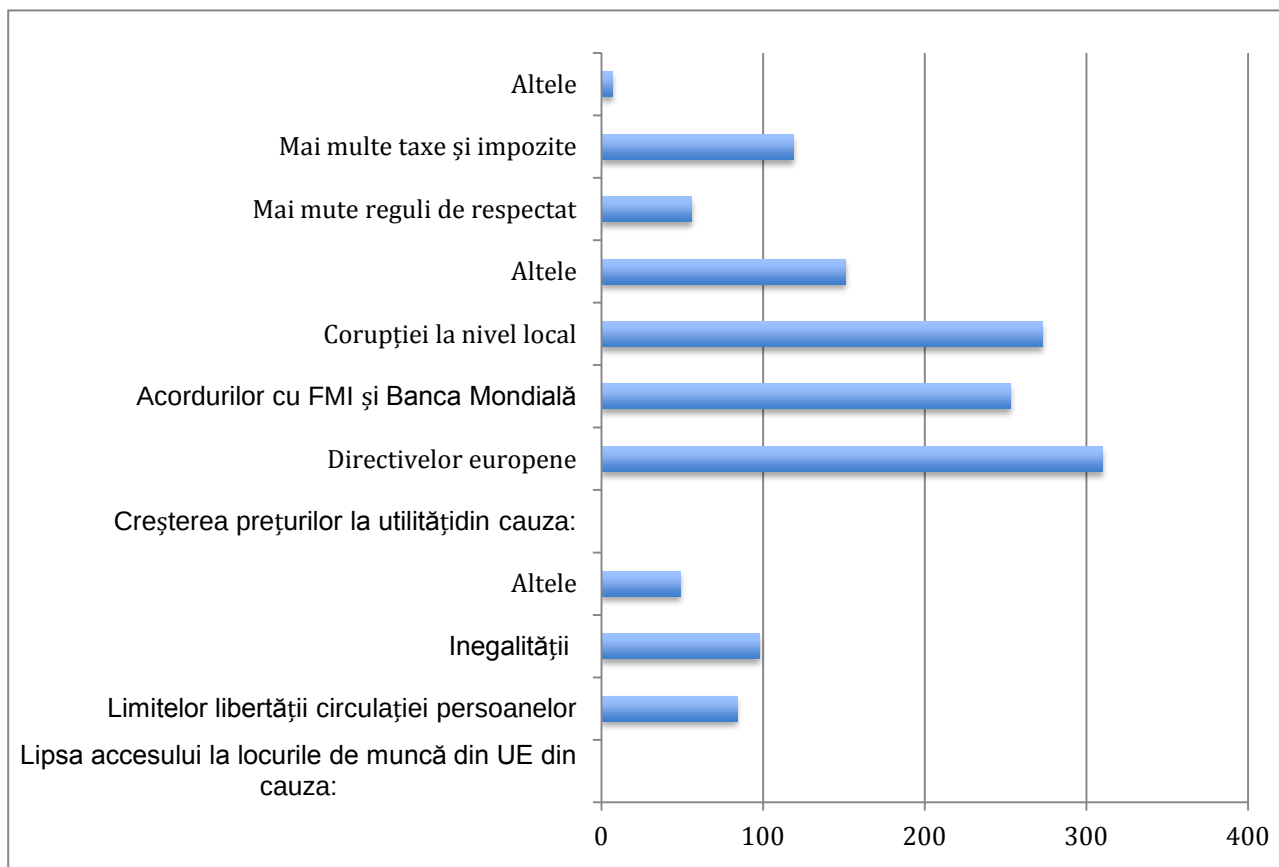

Fig. 3.28 Principalul dezavantaj al aderării României la Uniunea Europeană (nr. răspunsuri)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Respondenții sunt dispuși să accepte aspectele negative referitoare la scăderea temporară a bunăstării proprii și pot considera acest lucru normal, chiar pozitiv doar dacă, în cele din urmă, românii vor avea venituri medii cel puțin la nivelul Uniunii Europene (47%), doar dacă se va elimina corupția (24%), doar dacă pacea și securitatea vor fi asigurate (15%), doar dacă se va menține libertatea circulației persoanelor în spațiul european. 2% ar accepta necondiționat procesul integrării și un procent de 4% nu este de acord cu aderarea României la UE și cu procesul integrării.

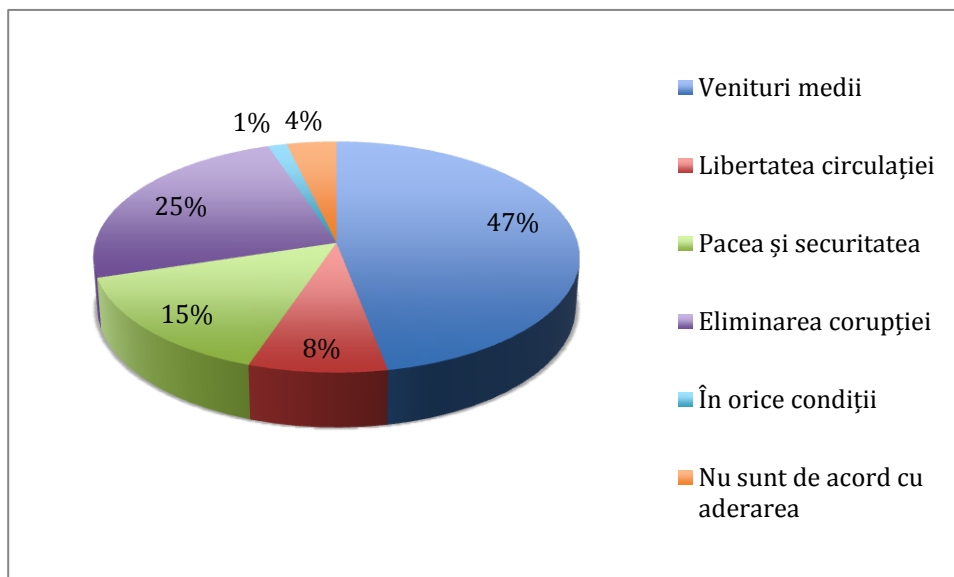

Fig. 3.29 Scopul final pentru care se susține procesul integrării (procente)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Principala dificultate iterată în legătură cu argumentarea și poziționarea în raport cu procesul integrării este, și de această dată, lipsa de comunicare din partea instituțiilor responsabile (21%). Lipsa experiențelor directe este a doua cauză a necunoașterii semnificației procesului integrării, ea fiind marcată de 20% dintre respondenți, urmată de lipsa accesului la informații credibile (15%), surplusul de informații și dificultatea de a sorta informații relevante (13%), deficiențele sistemului educațional (12%), lipsa de interes personal (11%), informarea viciată calitativ (7%) și alte cauze (1%).

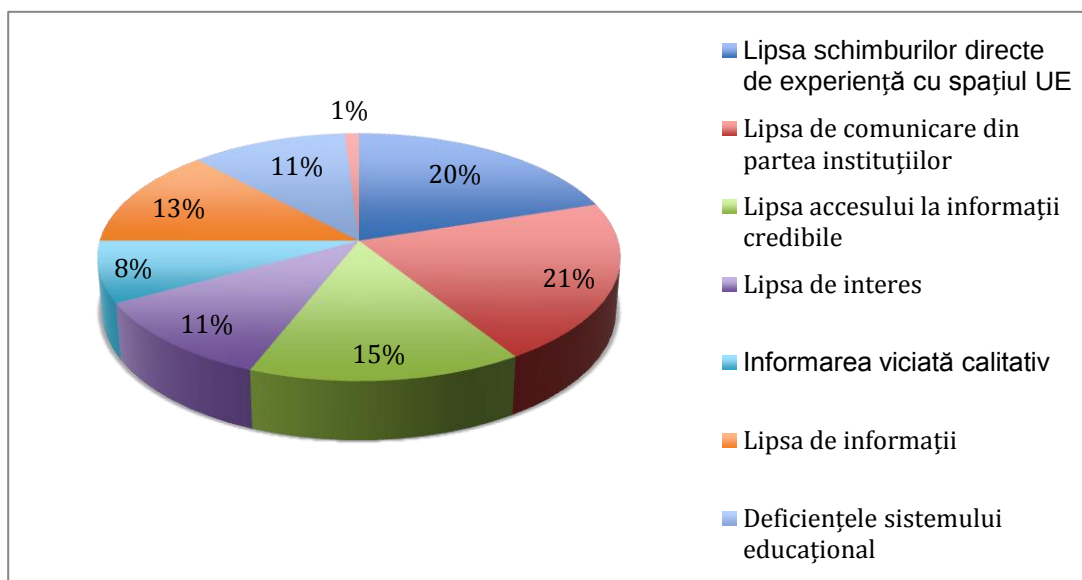

Fig. 3.30 Dificultățile adoptării unei poziții în raport cu integrarea (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

În proporție de 69%, respondenții consideră că sunt cetățeni europeni și că pot decide soarta Uniunii Europene prin intermediul votului democratic, implicit deciziile referitoare la parcursul procesului de integrare. Acest rezultat se suprapune parțial, rezultatelor Eurobarometer Survey 2014 referitoare la sentimentul de cetățenie europeană. Totuși, în proporție de 23%, chestionații declară fie că aceste decizii sunt independente de voința lor sau că nu știu (8%).

În condițiile în care o pondere de 36% dintre chestionați nu face nici o diferență între apartenența națională și cea europeană, restul respondenților fac o distincție din cauza: insuficienței informării (23%), veniturilor insuficiente (19%), nerecunoașterii valorilor europene ca fi asemănătoare valorilor naționale (11%), neadaptării propriilor comportamente la valorile acceptate la nivel european (7%), insuficienței pregătirii (4%).

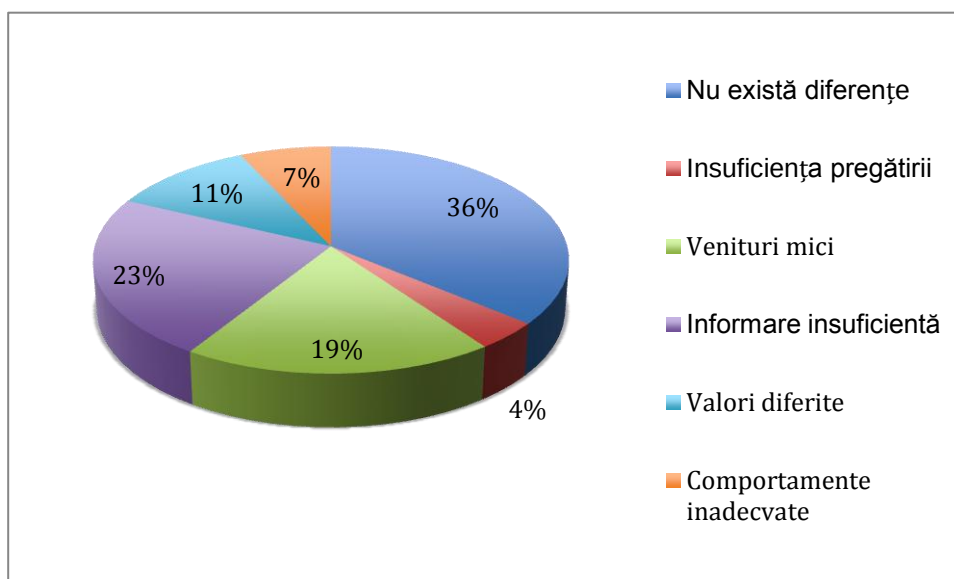

Fig. 3.31 Cauzele diferențierii între apartenența națională și cea europeană (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Vulnerabilitatea și lipsa de putere de decizie resimțite referitoare la procesul integrării este asociată direct de la cel mai important la cel mai puțin important cu: lipsa accesului la informații credibile, lipsa de informații, lipsa de interes, informarea viciată calitativ, surplusul de informații și dificultatea sortării lor, corupția și vicierea procesului democratic, lipsa generalizată de cultură și promovarea degringoladei și derizoriului pe toate canalele de comunicare în masă. De asemenea, există o pondere de 3%, care nu simte vulnerabilitate sau lipsă de putere de decizie în niciun fel.

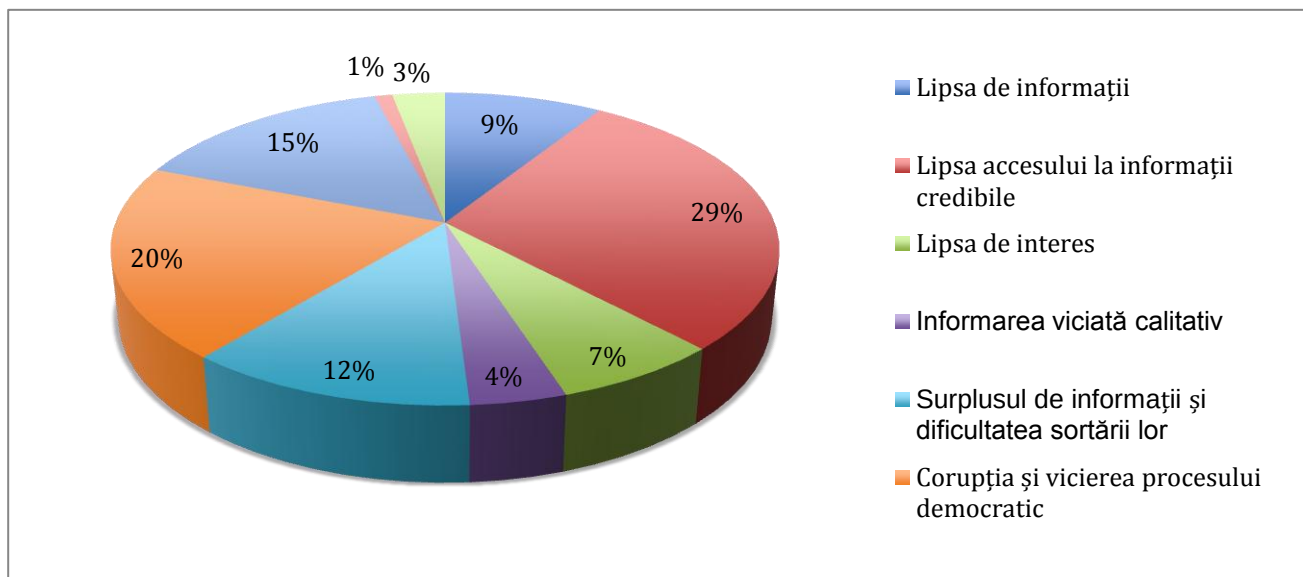

Fig. 3.32 Cauzele vulnerabilității resimțite în raport cu procesul integrării (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

3.1.3 Nevoile resimțite în raport cu cadrul comunitar și soluții de combatere a problemelor și sprijin pentru proiectul comun al UE

Așteptările referitoare la misiunea UE în raport cu nevoile resimțite la nivel individual se concentrează în jurul ideilor de: cadru instituțional, recunoaștere a capitalului uman român atât pe teritoriul României cât și în restul Uniunii Europene, simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene, sprijin tehnocrat și instituțional pentru lupta împotriva corupției. De asemenea, în cadrul discuțiilor de grup, mai întâi s-au cristalizat, apoi s-au votat și ierarhizat, drepturile și beneficiile așteptate în relația cu Uniunea Europeană. În ordine descrescătoare, acestea sunt, sintetic: dreptul de a fi considerați buni europeni; dreptul de a avea acces la bunăstare, la o calitate a vieții înțeleasă ca decență materială însoțită de calitate umană; natura are dreptul de a fi protejată; dreptul de a fi informați corect și complet despre avantajele și dezavantajele spațiului comunitar; dreptul la reciprocitate în ceea ce privește comportamentul european la nivel economic, social, politic și cultural.

Aplicarea chestionarelor a reliefat următoarea ierarhizare a drepturilor respondenților în raport cu Uniunea Europeană:

- I. dreptul de a fi informat cu privire la sensul Uniunii Europene și avantajele și dezavantajele ce decurg din procesul integrării;
- II. dreptul de a avea acces la decență materială și promovarea elitelor, a cunoașterii și a culturii;
- III. dreptul la reciprocitate în ceea ce privește comportamentul european la nivel economic, social, politic și cultural;
- IV. dreptul de a avea un mediu nepoluat;
- V. dreptul de a fi considerați buni europeni.

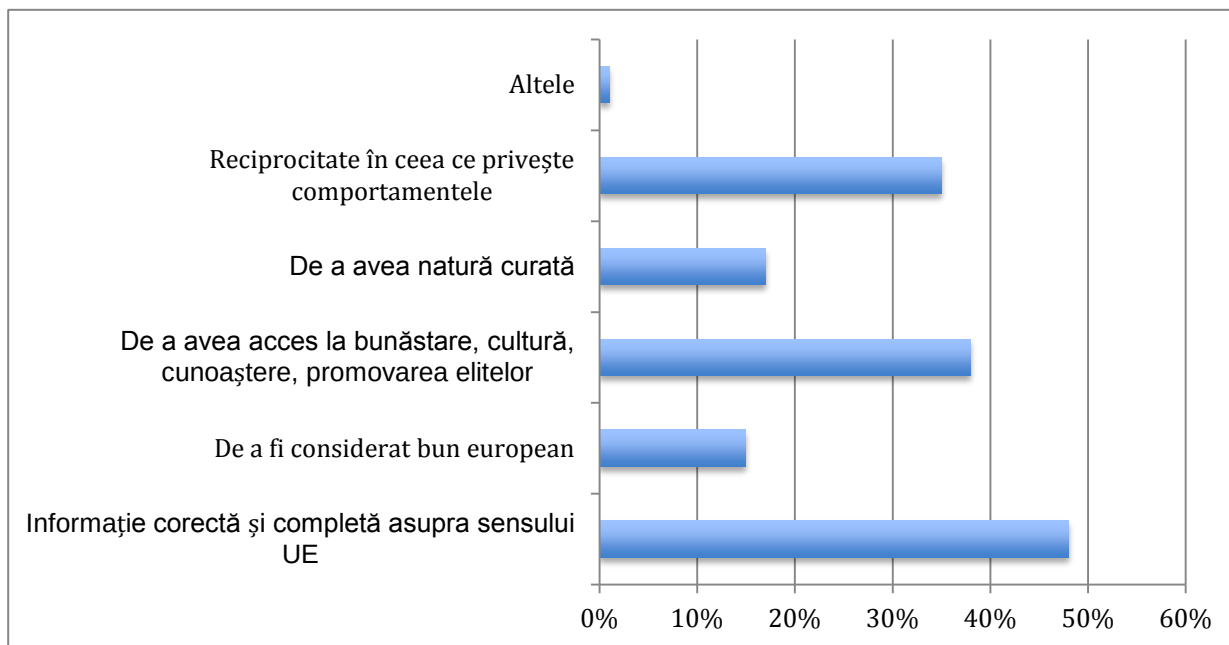

Fig. 3.33 Percepția drepturilor cetățenilor în raport cu Uniunea Europeană (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

De asemenea, se poate evidenția și o clasificare ordinală a obligațiilor pe care respondenții le recunosc și consideră că respectarea lor este justificată:

- I. toleranța și nediscriminarea pe criterii sexuale, religioase, de apartenență etnică;
- II. plata taxelor și impozitelor și susținerea bugetului european;
- III. respectarea legislației comunitare;
- IV. respectarea și protejarea mediului înconjurător;
- V. subscrierea comportamentelor la valorile comunitare.

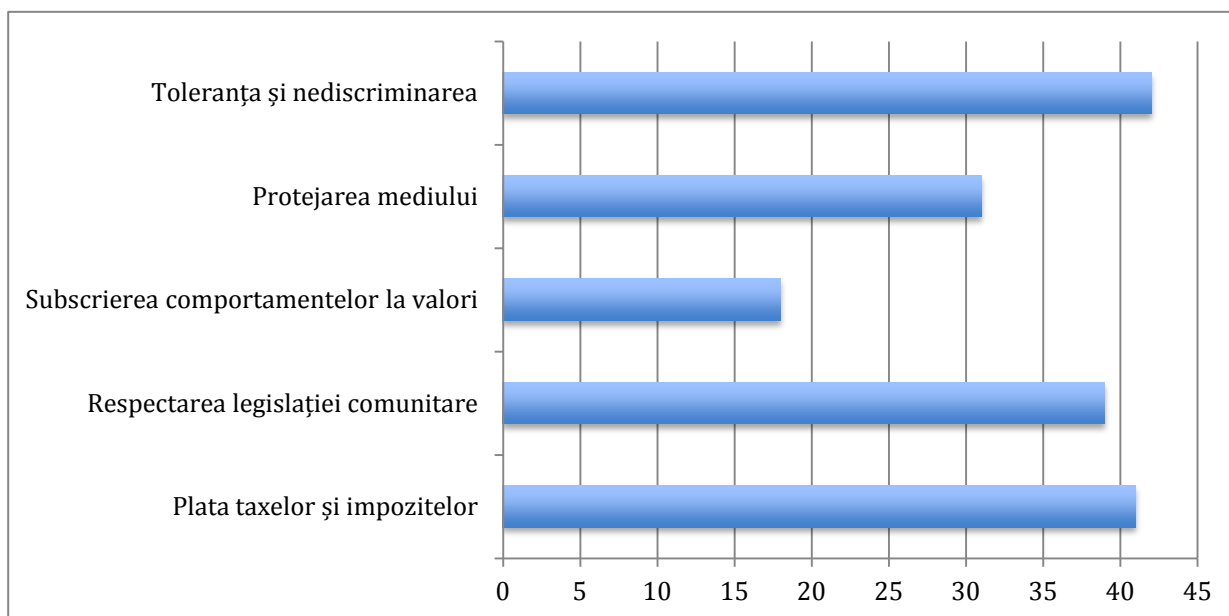

Fig. 3.34 Percepția referitoare la obligațiile cetățenilor în raport cu Uniunea Europeană (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Chestionarele au sistematizat opiniile legate de misiunea cea mai importantă a Uniunii în raport cu nevoile individuale, astfel:

- I. promovarea unei societăți care să susțină valoarea umană, cultura și civilizația;
- II. sprijin împotriva corupției;
- III. stabilirea unui cadru instituțional adecvat;
- IV. să asigure pacea și securitatea;
- V. să elimine corupția atât la nivel național cât și la nivel european;
- VI. simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene;
- VII. recunoașterea reală a capitalului uman român în spațiul comunitar;
- VIII. promovarea unei societăți care să susțină bunăstarea materială.

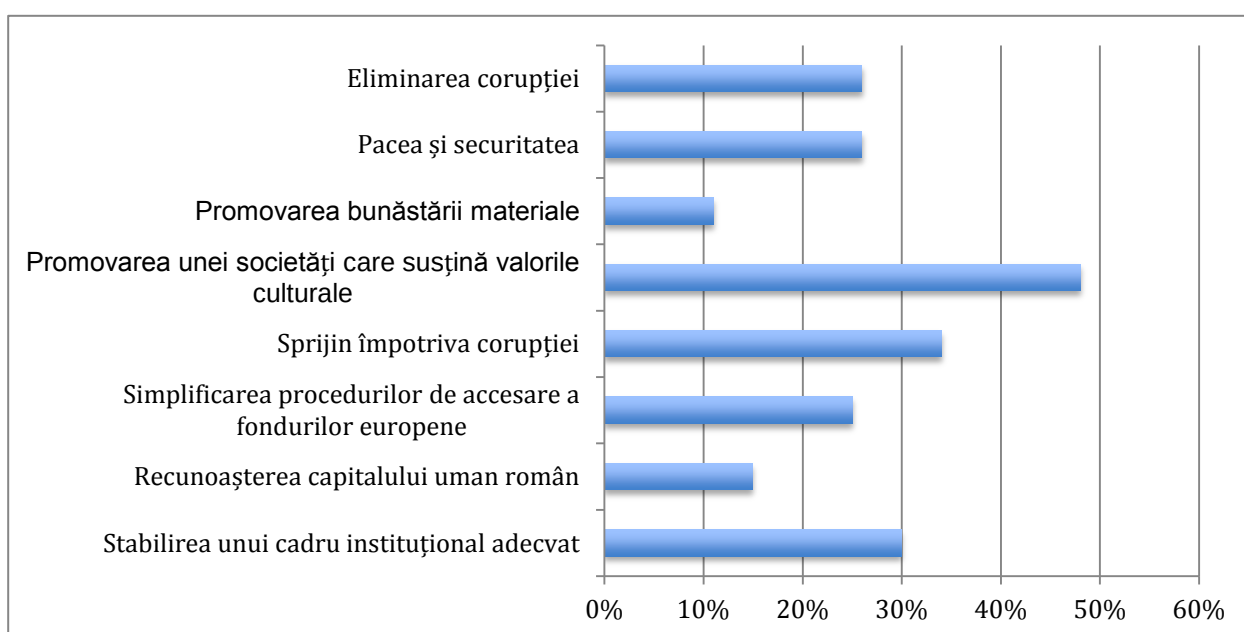

Fig. 3.35 Misiunea Uniunii Europene în raport cu nevoile participanților la sondaj (procentual)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Întrebările referitoare la căile prin care participanții la interviuri au accesat cunoașterea conceptului Uniunea Europeană au fost familia, mentorii (modele), lecturile, prietenii, școala. Aplicarea chestionarelor statistice a ierarhizat următoarele căi ale cunoașterii despre Europa:

I. internet și alte rețele de socializare;

II. mass media;

III. școala și universitatea;

IV. familia;

V. experiențele directe în spațiul comunitar, peste granițele țării;

VI. cărți și documentare academică;

VII. grupurile de prieteni și cunoștințe;

VIII altele.

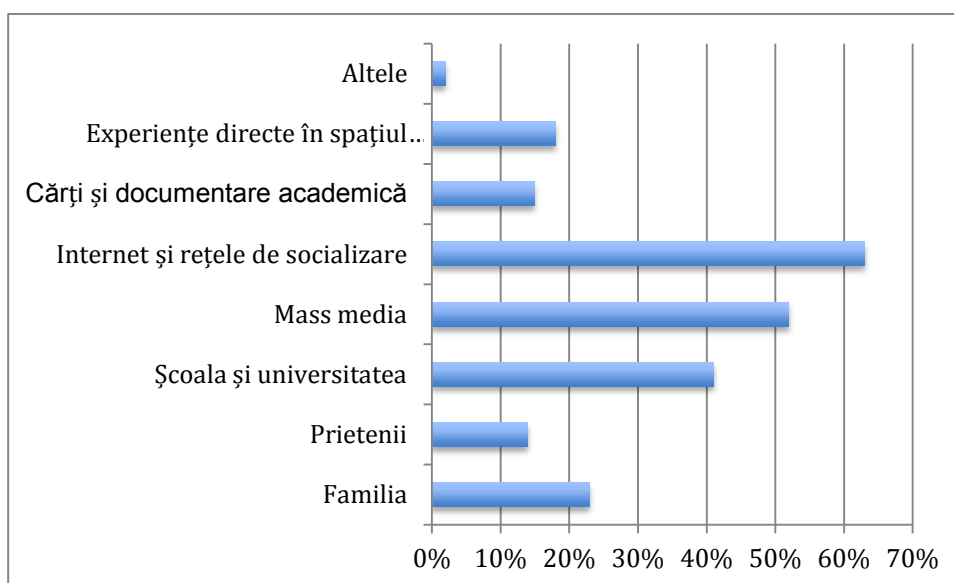

Fig. 3.36 Căile de acces la informare referitoare la Uniunea Europeană (procente)

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Modalitățile prin care aceștia consideră că se poate modela un comportament subscris valorilor europene sunt, în ordinea preferințelor: sistemul de învățământ, mass media, modelele instituționale și culturale, schimburile de experiență directă (Erasmus) și rețelele de socializare. În cadrul interviurilor au fost propuse chiar denumirea unor rețele care să-i cuprindă pe prietenii din zona Euro: Euronet sau Eurobook.

În ceea ce privește rezultatele chestionarelor, cele mai importante căi de modelare a comportamentelor subscrise valorilor europene sunt învățământul urmat de: schimburile culturale și experiențele directe, legi și instituții publice, mass media, rețele de socializare și internet, ș.a.

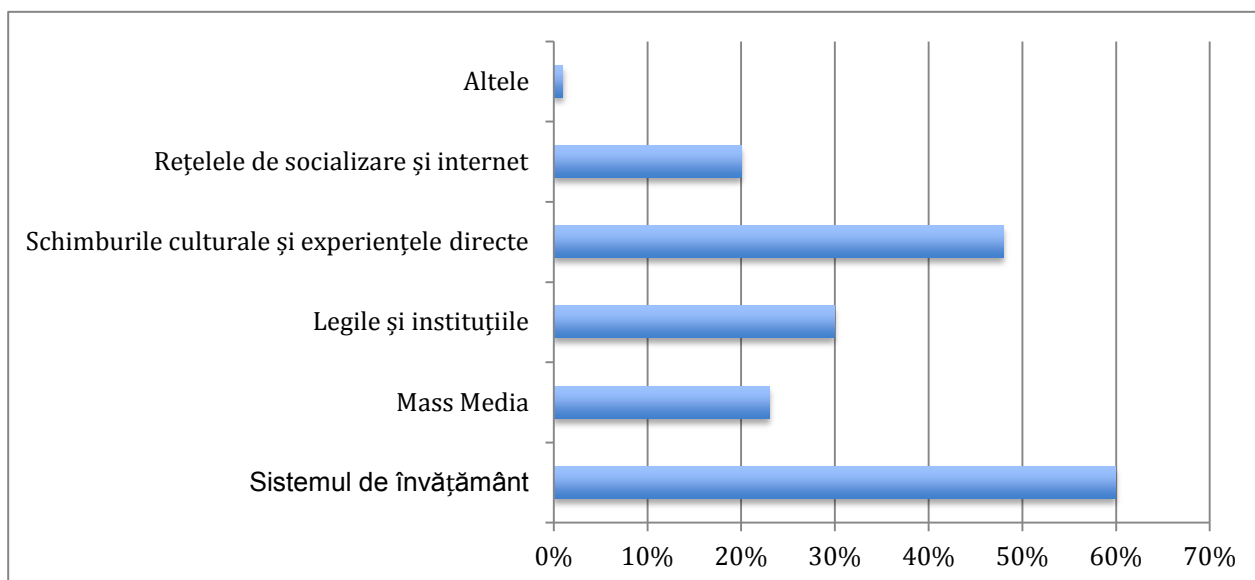

Fig. 3.37 Căile de modelare a comportamentelor europene

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

S-a iterat importanța suportului și cadrului instituțional adecvat educării dar și susținerii comportamentelor subscrise valorilor europene, prin exprimări precum: ”Dorim să facem alegeri referitoare la consum responsabil social și ecologic, la informație și cultură, la inițiativă antreprenorială, însă trebuie să avem și un cadru adecvat acestora. De exemplu, transport în comun decent, finalizarea procesului de reciclare a deșeurilor pe care le sortăm, apă curentă curată la robinet, produse culturale în masă la care să avem acces, facilitarea accesării fondurilor europene, etc.”

Sondajul statistic de opinie a sistematizat, referitor la ce consideră respondenții că ar trebui întreprins la nivel european pentru a reduce decalajele între România și UE, în ordine, următoarele:

- I. sprijinul specialiștilor europeni și al instituțiilor europene pentru lupta împotriva corupției;
- II. educarea populației pentru a susține procesul integrării;
- III. simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene;
- IV. stabilirea ”regulilor jocului” în mod unitar pentru toate statele membre ale Uniunii;
- V. adoptarea unei monede unice pentru toate statele membre;
- VI. adoptarea unei monede unice și colectarea taxelor și impozitelor la nivelul UE;
- VII. alte răspunsuri spontane.

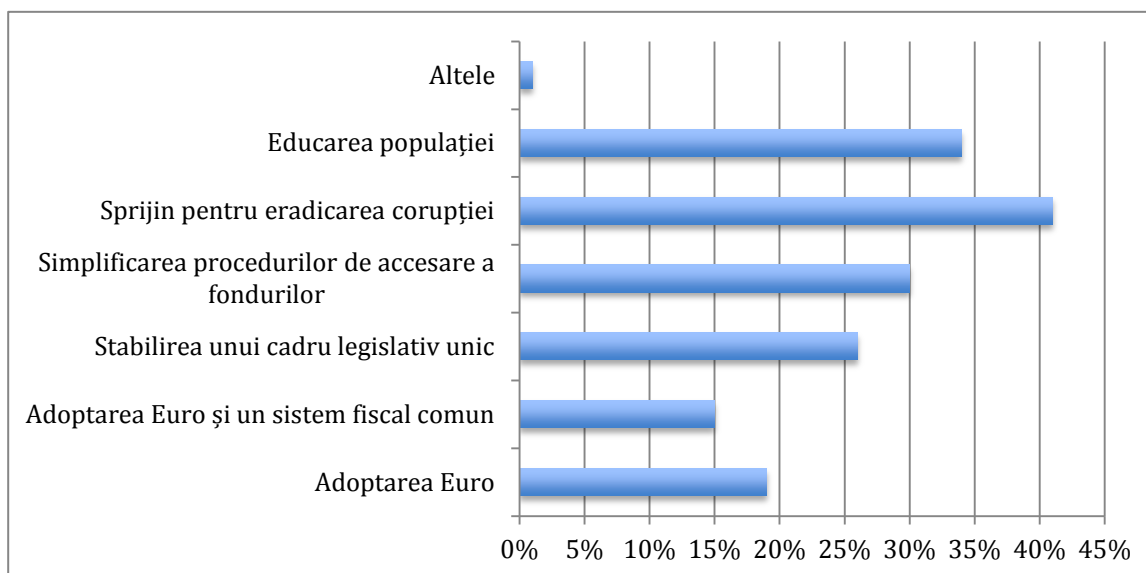

Fig. 3.38 Posibilități de reducere a decalajelor între România și Uniunea Europeană

Sursa: Prelucrări proprii ale datelor culese prin ancheta statistică

Ultimul aspect, referitor la demonstrarea rolului cunoașterii în modelarea comportamentelor europene pe care îl prezintă lucrarea este faptul că, în proporție de 34%, respondenții consideră că economia României va ajunge din urmă nivelul Uniunii Europene în următorii 30 de ani. Din aceștia, 20% cunosc mai mult de trei obiective urmărite de proiectul comun, față de cei 25% care cunosc același lucru din totalul populației de sondaj. 84,04% dintre euro-optimiști cunosc condiția de aderare față de 79% dintre cei care cunosc același fapt, raportați la populația totală de sondaj. 40,42% față de 40% cunosc că UE are 28 de state membre, 28,53% față de 28% cunosc faptul că fiecare tratat ce admite un nou membru necesită aprobarea în unanimitate a tuturor statelor membre iar 61,7% în raport cu 51% cunosc faptul că, înaintea fiecărei extinderi, UE trebuie să evalueze propria capacitate de absorbție. În ceea ce privește apartenența României la Uniunea Europeană, 96% față de 96,7% cunosc acest lucru iar 20,21% față de 12% încadrează corect România în structurile europene. Mai mult de jumătate din valorile europene sunt recunoscute de 20,21% din cei care privesc optimist procesul de convergență și sincronizare la egalitate cu cei 20% din populația generală de sondaj. În schimb, în ceea ce privește încrederea în puterea de decizie conferită de dreptul de a fi cetățean european, se regăsește o pondere de 78,72% față de 68,7%. Deopotrivă, cei care au încredere în viitorul comun se consideră buni europeni în proporție de 45,71% față de cei 35% din populația generală.

3.2 Cadrul instituțional de modelare a egalității de șanse

Studiind literatura care a reiterat și consacrat rolul instituțiilor în toate domeniile activității umane, a fost ales instituționalismul istoric ca cel mai util instrument pentru scopul acestei lucrări. De oricâtă bunăvoință ar dispune cetățenii Europei, fără instituții corespunzătoare care să reglementeze drepturile și obligațiile se rămâne doar în zona intențiilor. Comportamentul european implică punerea în practică a tendințelor, nevoilor, etc. Instituțiile pot fi de două tipuri:

formale și informale. Combinarea acestor două aspecte precum și manifestarea comportamentelor economico-sociale formează, în cazul de față, cultura muncii femeilor.

Definind componenta instituțională ca o structură perfectibilă a oricărui sistem, ce devine, totodată, factor important al dezvoltării economice și sociale, acest concept cuprinde atât structurile formale cât și tendințele informale. Structurile formale se consideră a fi un set de reguli și obligații contractate social și manifestate prin actul politic înapoi spre social, economic, cultural, biologic, etc. Instituțiile informale apar sub forma legăturilor care apar în orice manifestare a activității umane și sunt directe, neintermedate.

Necesitatea instituirii și a operării în baza acestor reguli formale și informale derivă din necesitatea de menținere, perpetuare și proliferare a sistemelor viabile având un sens determinabil.

De asemenea, stabilitatea se obține în tandem cu adaptabilitatea instituțională deoarece scopul este urmărit de sistemul în sine care e format din părți și din relațiile dintre acestea și operează atât endogen cât și în exterior.

3.2.1 Cultura muncii femeilor

Principalul obiectiv al acestei părți este de a demonstra un efect cuantificabil și rezonabil al culturii muncii femeilor asupra deciziei de a avea sau nu copii în Catalonia. Pentru aceasta, va fi utilizat modelul efectelor uitate. Cultura de origine este considerată un spațiu al cercetării favorabil localizării răului în diferențele de plată între sexe, a disparității veniturilor între regiuni, nesincronizărilor și lipsei de convergență cu nivelul mediu al veniturilor din Uniunea Europeană. Acest instrument de modelare poate fi aplicat și altor regiuni, în funcție de datele oferite de acestea, pentru a descoperi rolul culturii muncii femeilor asupra comportamentului socio-economic. În Catalonia și în Spania pot fi observate empiric trei tipuri de cultură a muncii femeilor:

1. Cultura muncii bunicilor, pe intervalul de timp de acum 50-60 de ani. Caracteristica era relația clasică între munca bărbatului care era doar în afara casei și a femeii care muncea doar în casă.
2. Cultura muncii mamelor, din anii '60-70, numită și "femeia sandwich" deoarece aceasta a făcut trecerea de la femeia care muncea doar în casă spre femeia care împarte muncile casnice cu partenerul. În această etapă, femeile petrec mai mult timp în afara casei, însă rămân singurele responsabile pentru muncile casnice și pentru creșterea copiilor.
3. Cultura "Tu și eu muncim", bazată pe respect și colaborare, specifică perioadei care a început cu anii '90 reflectă o muncă echilibrată a femeilor în interiorul și în exteriorul casei. Aceasta se datorează educației oferite, atât fetelor cât și băieților, de către mamele lor.

Acest domeniu de studiu are un cadru științific limitat. Se consideră că există o nevoie reală de a crește cunoașterea în această arie de cercetare, studiind cultura muncii femeilor pentru două motive principale: îmbătrânirea populației Europei și presiunea migrației forței de muncă

din alte regiuni. Comportamentul european este considerat a fi o alegere personală care se suprapune valorilor europene conform unui scop comun (acela de a susține Proiectul European prin convergență și sincronizare) și este determinat de factori externi dar și care țin de decizia personală. Un comportament economic european poate fi decizia femeii de a avea un loc de muncă (ceea ce conduce la creșterea venitului național, la susținerea sistemului de securitate socială și a sistemului de pensii etc.) și, de asemenea, de a avea copii (pentru a susține piramida demografică). Acest aspect nu poate fi disociat de agenda egalității de șanse promovată de Tratatul Lisabona și a Comisiei Europene și trebuie tratat începând cu nivelul național sau regional de valori și reguli referitoare la munca femeilor. Este important să se stabilească încă de la început faptul că decizia de a avea copii este, în cele din urmă, alegerea femeii. O altă ipoteză este faptul că există o relație cauză-efect între mediul socio-economic și factorii personali implicați în decizia de a avea copii. Mediul este format din: legi, condiții de lucru, avataje instituționale, balanța timp liber-ore de muncă, alocații de sprijin, etc.

Prin legi se înțelege ”orice sistem de reglementări pentru a conduce comportamentul persoanelor dintr-o comunitate, societate sau națiune, ca răspuns la nevoia de regularitate, consistență și justiție bazată pe experiența colectivă umană”(<http://dictionary.law.com/Default.aspx?selected=1111>). Se observă că, în afară de directivele Uniunii Europene care încurajează egalitatea de șanse între genuri și condițiile de lucru, în regiunea Catalonia există legi care se referă direct la avantajele instituționale pentru femeile care lucrează, atât pentru bărbați și femei care au grijă de bătrâni și copii, care se referă la alocații, la salariul minim și la condițiile de lucru. După cum va fi argumentat în cele ce urmează, cadrul legal poate fi legat mai mult sau mai puțin cu alte elemente personale sau de mediu care influențează decizia de a avea copii. Prin condiții de lucru sunt înțelese acele elemente care sprijină sănătatea și siguranța la locul de muncă.

Condițiile de lucru sunt considerate a promova un impact pozitiv asupra climatului social și de asemenea de a crește productivitatea. Conceptul de condiții de lucru se dorește a fi o reflectare a valorilor esențiale ale sistemului adoptate de cei în cauză (legi, sisteme managariale, politici de personal, principii ale participării, politici de pregătire și calitatea managementului a celor în cauză (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/115486/E77650.pdf) Aceasta este o componentă principală a culturii organizației și se consideră că este un aspect relevant în ceea ce privește cultura muncii femeilor și studierea comportamentului lor socio-economic deoarece condițiile de muncă sprijină, mai mult sau mai puțin, posibilitatea de a lucra în timpul sarcinii, în timpul alăptării sau atunci când femeile au copii mici sau au grijă de bătrâni. De exemplu, în Regiunea Catalonia, există posibilitatea de a lăsa copiii la grădinița de la poarta fabricii (există un sprijin de stat – subsidiu – pentru a crea și a întreține grădinițele din perimetrul firmelor cu mai mult de patruzeci de angajați). De asemenea, mamele au o oră în plus

înainte, în timpul sau la sfârșitul programului (având astfel un program de șapte în loc de opt ore) pentru a-și alăpta sau pentru a avea grijă de copil.

Avantajele instituționale din regiunea Catalonia înseamnă că, în general, familiile cu trei sau mai mulți copii (cu vârste mai mici de douăzeci și unu sau douăzeci și șase dacă studiază) pot aplica pentru statutul de "familie numeroasă". Acest titlu le permite să beneficieze de avantajele diferitelor instituții, organizații sau întreprinderi comerciale. Un alt avantaj instituțional în Catalonia este titlul de "părinte singur". În general, familiile cu unul sau mai mulți copii (sub vârsta de douăzeci și unu sau sub douăzeci și șase dacă studiază), care trăiesc cu un singur părinte și sunt financiar dependente de acel părinte, pot aplica pentru titlul de "familii monoparentale". Aceste avantaje pot consta într-o reducere de până la 100% a costurilor de transport, de acces la spațiile culturale, școală și after-school etc. (<http://web.gencat.cat/en/tramits/que-cal-fer-si/neix-un-fill/families-nombroses-i-monoparentals/>)

Când se discută despre balanța muncă-timp liber ne referim la perioada medie de muncă față de orele petrecute cu familia, timpul oferit propriei persoane și comunității care oferă cel mai bun indice al vieții. Conform statisticilor OECD, se evidențiază faptul că, în Spania, balanța muncă-timp liber este de 9.3, ceea ce așează Spania pe al doilea loc în Uniunea Europeană, după Danemarca (9.8) și, la polul opus fiind Polonia cu un scor al balanței muncă-timp liber de 5.6. (<http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/spain/>)

În orice caz, în acest studiu o să fie reiterată importanța indicatorului muncă-timp liber în ceea ce privește impactul său asupra timpului personal pentru femeile din Catalonia care resimt lipsa libertății timpului personal.

În ceea ce privește prezenta lucrare, alocațiile sunt orice fel de sprijin financiar pentru familii sau pentru femei și este în directă legătură cu copiii. Mamele care lucrează în Catalonia au dreptul la o scutire de impozit sau la o plată lunară din partea Oficiului de Taxe și Impozite spaniol de 1200 euro pe an. Această sumă poate fi acordată în tranșe de 100 euro pe lună sau ca o reducere de impozit anuală, în sumă echivalentă.

Studiind cultura muncii femeilor din Spania, un aspect important este cel al interesului pentru sprijinirea familiei, ajutoarele pentru copii și includerea activă pentru a depăși efectele crizei prin Al Doilea Plan Strategic pentru Copii și Adolescenți 2013-2016 (PENIA) și Planul de Acțiune pentru Incluziune Socială 2013-2016 (PNAIN) din 13 Decembrie 2013. În plus, pentru a coordona politicile de familie, în 2014 a fost aprobat Planul Extins pentru Sprijinirea Familiei care țintește combaterea sărăciei copiilor, un mai bun echilibru și co-responsabilitate între familie și timpul de lucru, sprijin pentru familiile mari, monoparentale, imigranți, familii care au membri cu diverse dizabilități, ajutor de maternitate și alte măsuri care să promoveze un bun

mediu familial referitoare la: casă, sănătate, justiție, educație, servicii sociale, etc. (europa.eu/epic/countries/spain/index_en.htm).

Delgado (Delgado ș.a., 2008) explică cauzele descreșterii ratei fertilității în Spania ca o combinație a creșterii vârstei medii pentru prima naștere, continua descreștere, începând cu 1941 a ratei fertilității, o scădere a numărului căsătoriilor care nu a fost depășit de numărul uniunilor consensuale. De asemenea, răspândirea utilizării contraceptivelor și rata avorturilor a condus la scăderea natalității. Un alt important factor de mediu care a condus la o rată a natalității de 1.3 copii pe femeie în 2004 pentru o așteptare medie de viață de 77.2 ani pentru bărbați și de 83.8 ani pentru femei este regăsit în profunda schimbare culturală, socială și economică care a modificat, în sens crescător, percepția asupra costurilor părăsirii casei părintești și de a avea copii însoțită de o lipsă a unei politici explicite sau a transferurilor care să compenseze aceste costuri de viață.

Rezultatele Observatorului European al Vieții Active - identificarea barierelor în calea reconcilierii muncii cu viața de familie (europa.eu/epic/countries/spain/index_en.htm) - bazat pe un studiu publicat de Consiliul Economic și Social Spaniol care a întreprins o anchetă statistică asupra forței de muncă arată că actualele formule de lucru și practicile de muncă în Spania nu favorizează aranjamentele flexibile pentru muncitori. Acest lucru este valabil, în special pentru femeile care își asumă un rol mai mare la locul de muncă în timp ce-și mențin rolul tradițional de a avea grijă de bătrâni și de copii, preluând o sarcină mai mare în comparație cu cea a bărbaților spanioli. Studiind datele oferite de Oficiul Statistic al Spaniei, Ancheta Forței de muncă prin Modulul Special de Reconciliere a Vieții de Familie și a Muncii, 2006, pot fi extrase anumite aspecte interesante în legătură cu atitudinile de reconciliere a muncii și a vieții de familie. Numărul femeilor care doresc să lucreze mai multe ore, reducând astfel timpul necesar îngrijirii altor membri ai familiei este mai mare decât cel al bărbaților care doresc să lucreze mai mult timp. De asemenea există un procent mai mare al femeilor care doresc să lucreze mai puțin în comparație cu cel al bărbaților, cea mai mare parte a populației de sondaj, formată atât din bărbați cât și din femei fiind mulțumită de echilibrul ore muncă-familie.

Nevoia de servicii de sprijin social pentru copii și persoane dependente este resimțită în special de femeile de pe piața de muncă spaniolă, femeile fiind considerate de către partenerii lor principalele responsabile pentru a avea grijă de copii (50.1%). Aceasta implică că femeilor le revine cea mai mare parte a responsabilității de a reconcilia viața profesională și viața de familie și de asemenea de a avea mai multe îndatoriri (muncă plătită și sarcini tradiționale: gătit, spălat, îngrijirea copiilor etc.) decât au bărbații. Distribuția și lungimea zilei de lucru influențează de asemenea echilibrul timp de lucru- timp liber însă impactul genului este mai mic decât în cazurile anterioare. Principalele rezultate ale unei cercetări anterioare și ale unui sondaj realizat de EurWORK, Evaluarea organizării timpului de lucru (<http://www.eurofond.europa.eu/observatories/eurwork/articles/working-conditions-quality-of->

life/barriers-to-reconciling-work-and-family-life-identified), are un impact negativ datorită stresului mediului de lucru (în principal datorită dezechilibrului între programul de lucru și restul timpului) asupra productivității muncii și asupra indicatorilor sociali (o mai mică coeziune socială, o scădere a natalității etc.). Această presiune își are rădăcinile în principal în paternurile culturale care sunt diferite de cele ale altor state, în special în ceea ce privește pauzele de prânz și cinele târzii și, de asemenea din nevoile îngrijirii copiilor (cursuri opționale, sport, activități culturale etc.) Spaniolii cheltuie o mare parte a bugetului pe îngrijirea copiilor și, datorită programului prelungit de muncă, nu pot să aibă singuri grijă de copii așa cum și-ar dori. Cadrul legislativ care încurajează practicile flexibile în cadrul companiilor este considerat a avea un impact mare asupra mediului de lucru. Pentru a îndeplini nevoile familiilor referitoare la școlarizarea copiilor, regiunea Catalonia a oferit un model de reconciliere a vieții de familie cu cea profesională oferind o subvenție întreprinderilor cu peste 40 de muncitori în cadrul cărora funcționează grădinițe.

Mediul legal afectează de asemenea dorința de a avea copii căci există un mare cost de oportunitate referitor la schimbarea modului de viață pentru femeile care se hotărăsc să facă acest lucru. Acest cost, precum și recunoașterea socială a contribuției mamei la bunăstarea economică și socială pot fi, de exemplu, răsplătite printr-o creștere a veniturilor la vârsta pensionării, așa cum este specificat în Pactul Toledo. Contribuția demografică la sistemul de securitate socială pentru femeile care combină viața profesională cu creșterea copiilor (măsuri incluse în Planul Comprehensiv de Suport Familial 2015-2017 și aprobat de guvern pe 14 mai 2015 care are prevederi asemănătoare cu restul statelor europene precum Franța, Germania și Luxembourg) este recunoscut în Spania printr-un spor de 5% la pensie pentru femeile care au născut doi copii, 10% dacă au avut trei copii și 15% dacă au avut patru sau mai mulți, începând cu data de 1 ianuarie 2016. Mai mult, în tremenii reconcilierii între locul de muncă și viața de familie, o nouă reglementare pentru contractele part-time care permit combinarea muncii și îngrijirea copiilor, posibilitatea reducerii timpului de lucru cu o oră, menținând aceleași drepturi salariale și venituri pentru mamele cu copii sub trei ani (<http://www.kidsinbarcelona.com/living-here/child-benefit>), opțiunea ca tatăl să beneficieze de alocația de sprijin și de concediul de creștere copil în locul mamei și să nu uităm să menționăm că, în Spania, același mod de finanțare și de reducere a timpului de lucru este pentru îngrijirea membrilor bătrâni ai familiei. (<http://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2015/20150605-councils-of-minis.aspx>)

Factorii personali sunt considerați, în ceea ce privește prezenta cercetare, efectele unei combinații între factorii culturali și nivelul economic, studiile, statutul familial, sistemul personal de valori, vârstă și sănătate, etc. și determină decizia personală de a avea sau nu copii la un moment dat. Sistemul personal de valori este o combinație de norme, credințe și identitate care

definește o persoană. Studiind mediul cultural și istoric al regiunii Catalonia în ceea ce privește rolul femeii și poziția sa în economie și în societate, se pot evidenția o serie de trăsături distincte ale sistemului de valori personale față de restul Europei care fac ca respectul de sine și autodeterminarea să fie o parte importantă a identității personale și a comportamentului socio-economic al catalanelor. Catalonia a fost, datorită cadrului natural și a determinării populației, la începutul secolului VII, un teritoriu independent aflat între sistemul feudal al Franței și Imperiul Arab. În acest spațiu geografic a fost, încă de atunci, menținut un sistem distinct de proprietate privată și de moștenire, atât pentru bărbați cât și pentru femei care au propriile lor drepturi asupra bunurilor (mobile sau imobile) de la naștere până la moarte. Acest fapt este important pentru că, s-a perpetuat până în prezent un sistem distinct al drepturilor și transferurilor de proprietate chiar în condițiile în care un cuplu decide să se căsătorească. Însuși numele, element primordial al identității este menținut nealterat de decizia unui acord matrimonial iar copilul va primi primul nume al tatălui și primul nume al mamei.

Dorința de a avea copii este considerată a fi mai legată de valorile personale, scopurile, sănătatea și situația economică a femeii decât presiunea socială sau din partea familiei în condițiile în care există un grad înalt de independență economică în Catalonia.

Conform Idescat (<http://idescat.cat/pub/?id=aec&n=397&lang=en>), în baza INE Recensământul Populației și Locuințelor 2011, Catalonia a înregistrat un număr mediu de 1.42 copii pe femeie, comparativ cu datele de la nivelul UE-28 de 1.58 nașteri pe femeie înregistrate de Eurostat (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Fertility_statistics). În comparație cu 2010, când Catalonia a înregistrat 1.46 nașteri pe femeie iar în UE-28 numărul mediu al nașterilor era de 1.61, se înregistrează o creștere a ratei natalității.

Nivelul economic este considerat a fi un aspect important în decizia supusă studiului. După cum reiese din statisticile oficiale referitoare la nivelul economic al Catalanilor, în 2012 salariul mediu brut anual era de 24436.39 euro pe cap de locuitor în comparație cu 22726.44 euro/capita în Spania, din care 20931.07 euro/femeie și 27836.4/bărbat. Câștigurile medii pe oră au fost de 15.64 euro/cap de locuitor, cu 17.17 euro/bărbat și 13.93 euro/femeie. Ținând cont de faptul că singura similaritate în ceea ce privește retribuirea femeilor în comparație cu cea a bărbaților este pentru orarul part time 11492.91 euro/femeie versus 11683.37 euro/bărbat și că sub 25 de ani diferența între salariul anual brut al bărbaților și cel al femeilor este de doar 2137 euro în comparație cu diferența de 9420 euro peste 55 de ani, se poate afirma că există o discrepanță mare în ceea ce privește distribuția, pe genuri, a veniturilor. Totuși, în comparație cu diferențele regăsite studiind toate regiunile Spaniei (16.2%) sau diferența de salarii în funcție de gen pentru restul Europei (16.2%)(ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_pay_gap/gpg_brochure_2013_final_en.pdf), unde cele mai mari disparități sunt înregistrate în Estonia (27.7%) și cele mai mici sunt înregistrate în Slovenia (0.9%),

Catalonia înregistrează un ecart de 20.2%, înregistrat în 2012, care a crescut de la 16.9% în 2010 fiind similar cu media pentru Uniunea Europeană (<http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=8205&lang=en>). Explicația pentru existența și perpetuarea acestei diferențe, chiar dacă discriminarea bazată pe gen este interzisă în Uniunea Europeană, este regăsită în ideile stereotipe despre rolul femeilor și al bărbaților (Kristmundsdottir, 2000). Garcia-Aracil, 2007 pun acest aspect pe seama utilizării instrumentelor de comunicare, a limbajului și a utilizării calculatorului și a planificării, coordonării, organizării și a rezolvării problemelor în timp ce Eurwals și Ward, 2000 pun aceste diferențe pe seama productivității muncii. Mousourou (Mousourou, 1983), leagă ecarterile de diferențele de mobilitate a muncii (Meulders, 2010).

Însă cel mai interesant aspect care ar putea releva în mod indirect impactul mediului și al sistemului personal de valori este vârsta primului născut deoarece femeile tind să studieze mai mult pentru a avea o slujbă mai bine plătită și pentru a-și construi o carieră înainte de a avea o familie sau un copil. Este un aspect care împinge vârsta primei nașteri spre limita biologică. De asemenea, înseamnă o descreștere a ratei fertilității sau o scădere a numărului de nașteri după o anumită vârstă. Vârsta medie a maternității este de 31.6 ani în Catalonia (<http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=8205&lang=en>), vârsta medie pentru a avea primul copil este de 30.4 ani (<http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8307&lang=en>), în comparație cu 30.8 în UE-18 sau cu media UE de 30.3 în același an. Procentul femeilor între 20 și 24 de ani care au terminat ciclul secundar de educație în Catalonia, în 2014 este de 74.1% (<http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8506&lang=en>), în timp ce media Uniunii Europene este de 84.5%. Rata finalizării educației de tip universitar este de 53.1% pentru femeile din Catalonia în timp ce doar 41.9% pentru Uniunea Europeană. În ceea ce privește învățarea pe tot parcursul vieții pentru femeile cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani, se evidențiază că, în Catalonia avem un procent de 9.1% (<http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8203&lang=en>) în comparație cu 11.5% la nivelul Uniunii Europene (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Lifelong_learning_statistics).

Cu privire la indicatorii referitori la statutul familial al femeilor este important de remarcat faptul că rata căsătoriilor din Catalonia este de 3.6 la 1000 de locuitori în comparație cu 3.5 la 1000 de locuitori în Spania, în 2012. Statutul familial rămâne un factor important în decizia de a avea copii și este puternic legată atât de sistemul personal de valori cât și de statutul economic.

3.2.2 Efectele uitate ale culturii muncii femeilor asupra comportamentului european

În această ultimă parte se vor analiza efectele uitate ale factorilor care constituie cultura muncii femeilor asupra sistemului personal de luare a deciziei de a face sau nu copii. Ținând cont de logica incertitudinii care operează cu valori difuze, acestea sunt calculate ca medii ale rezultatelor sondajului de opinie aplicat a 400 de femei din regiunea Catalonia. Se explică, în cele ce urmează, semnificația fiecărui număr:

0- niciun efect

0.1- virtual niciun efect

0.2- aproape niciun efect

0.3- un efect foarte mic

0.4- un efect mic

0.5- un efect mediu

0.6-un efect semnificativ

0.7-un efect foarte semnificativ

0.8-un efect puternic

0.9-un efect foarte puternic

1- cel mai mare efect

Există trei matrice: matricea cauze-cauze (Fig. 3.39), matricea efecte-efecte (Fig.3.40) și matricea cauze-efecte (Fig.3.41)

	LEGI	CONDIȚII DE MUNCĂ	AVANTAJE INSTITUȚIONALE	ORE DE MUNCĂ	ALOCAȚII
LEGI	1	0.9	0.7	0.8	0.9
CONDIȚII DE MUNCĂ	0.1	1	0.4	0.7	0.1
AVANTAJE INSTITUȚIONALE	0	0.2	1	0.6	0
ORE DE MUNCĂ	0	0.3	0.6	1	0.2
ALOCAȚII	0	0.3	0.1	0.9	1

Figura 3.39: Matricea cauze-cauze

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la 400 respondenți în Barcelona, Spania, iunie 2015 biasate de opinia expertului

S-a regăsit faptul că, în medie, se consideră că legile au un efect foarte puternic asupra alocațiilor și a condițiilor de lucru, un efect foarte puternic asupra echilibrului între muncă și timpul liber și un efect semnificativ asupra avantajelor instituționale. În același timp, condițiile de lucru au un efect foarte semnificativ iar alocațiile au un efect foarte puternic asupra echilibrului între muncă și timpul liber.

	NIVEL	STUDII	STATUT FAMILIAL	VALORI ȘI CONV	VÂRSTĂ ȘI S
NIVEL ECONOMIC	1	0.6	0.1	0.6	0.5
STUDII	0.8	1	0.5	0.9	0.1
STATUT FAMILIAL	0.6	0.7	1	0.3	0
VALORI ȘI CONVINGERI	0.2	0.8	0.8	1	0.5
VÂRSTĂ ȘI SĂNĂTATE	0.5	0.9	0.2	0.3	1

Figura 3.40: Matricea efecte-efecte

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la 400 respondenți în Barcelona, Spania, iunie 2015 biasate de opinia expertului

Nivelul economic are un impact semnificativ asupra studiilor și asupra valorilor și convingerilor personale în timp ce studiile au un puternic efect asupra nivelului economic. Studiile au de asemenea un foarte puternic efect asupra sistemului personal de valori și credințe și un efect puternic asupra nivelului economic. Studiile au de asemenea un efect foarte puternic în ceea ce privește valorile și convingerile personale și un efect puternic asupra nivelului economic. Un aspect interesant în ceea ce privește opinia femeilor din Catalonia este faptul că statutul familial are un efect semnificativ asupra nivelului economic și un impact foarte semnificativ asupra studiilor. Valorile și convingerile personale au un efect foarte puternic atât asupra studiilor cât și asupra statutului familial în timp ce vârsta și sănătatea au un efect foarte puternic asupra studiilor.

	NIVEL	STUDII	STATUT FAMILIAL	VALORI ȘI CONV	VÂRSTĂ ȘI SĂNĂTATE
LEGI	0.7	0.6	0.2	0.1	0.1
CONDIȚII DE MUNCĂ	0.4	0	0.3	0.1	0.3
AVANTAJE INSTITUȚIONALE	0.6	0.3	0.1	0.1	0.3
ORE DE MUNCĂ	0.6	0.5	0.7	0.2	0.4
ALOCAȚII	0.9	0.4	0.3	0.1	0.3

Figura 3.41: Matricea relației evidente cauze-efecte

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la 400 respondenți în Barcelona, Spania, iunie 2015 biasate de opinia expertului

Matricea cauze-efecte a fost de asemenea obținută după centralizarea datelor rezultate din sondarea opiniei femeilor din Catalonia și înfățișează percepția acestora în ceea ce privește impactul cauzelor asupra efectelor. Legile, de exemplu, sunt considerate a avea un efect foarte semnificativ asupra nivelului economic, un impact semnificativ în ceea ce privește studiile și există un efect foarte mic sau virtual niciunul asupra statutului familial, a valorilor și convingerilor personale și asupra vârstei și sănătății. Alocațiile sunt considerate deopotrivă a avea un efect puternic asupra nivelului economic iar echilibrul muncă timp liber ca având un impact foarte semnificativ în ceea ce privește statutul familial.

În Figura 3.42 este prezentată matricea relațiilor evidente, calculată ca și compunere utilizând funcția max-min a matricilor cauze la cauze și a efectelor la efecte.

	NIVEL ECON	STUDII	STATUT FAMILIAL	VALORI ȘI CONV	VÂRSTĂ ȘI SĂNĂ
LEGI	0.9	0.6	0.7	0.2	0.4
CONDIȚII DE MUNCĂ	0.6	0.5	0.7	0.2	0.4
AVANTAJE INSTITUȚIONALE	0.6	0.5	0.6	0.2	0.4
ORE DE MUNCĂ	0.6	0.5	0.7	0.2	0.4
ALOCAȚII	0.9	0.5	0.7	0.2	0.4

Figura 3.42: Matricea max-min

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la 400 respondenți în Barcelona, Spania, iunie 2015 biasate de opinia expertului

Aplicând metoda compunerii max-min a matricilor cauze-cauze cu cea a cauzelor la efecte și apoi cu matricea efecte-efecte, se obține matricea compusă a cauzelor la efecte care înfățișează relația non-evilentă. Aceasta este baza pentru calcularea matricii efectelor uitate.

	NIVEL	STUDII	STATUT FAMILIAL	VALORI ȘI CONV	VÂRSTĂ ȘI SĂNĂTATE
LEGI	1	1	1	1	1
CONDIȚII DE MUNCĂ	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
AVANTAJE INSTITUȚIONALE	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6
ORE DE MUNCĂ	0.7	0.6	0.5	0.2	0.4
ALOCAȚII	0.7	0.6	0.7	0.5	0.5

Figura 3.43: Relația non-evidentă a matricii cauze-efecte

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la 400 respondenți în Barcelona, Spania, iunie 2015 biasate de opinia expertului

	NIVEL ECON	STUDII	STATUT FAMILIAL	VALORI ȘI CONV	VÂRSTĂ ȘI SĂNĂ
LEGI	0.2	0.1	0.5	0.5	0.4
CONDIȚII DE MUNCĂ	0.2	0.7	0.4	0.5	0.2
AVANTAJE INSTITUȚIONALE	0	0.3	0.5	0.5	0.2
ORE DE MUNCĂ	0	0.2	0	0.4	0.1
ALOCAȚII	0	0.3	0.4	0.5	0.2

Figura 3.44: Matricea efectelor uitate

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor culese de la 400 respondenți în Barcelona, Spania, iunie 2015 biasate de opinia expertului

Acesta este un instrument foarte util în regăsirea unei metode mai eficiente de a sprijini comportamentul European pe care l-am postulat în ipotezele modelului. De exemplu, efectul direct al legilor asupra vârstei și sănătății este de doar 0.1 însă, așa cum înfățișează matricea relației non-evidente, există aici un efect de 0.5 care înseamnă că trebuie studiat canalul care a condus la acest efect uitat în valoare de 0.4. Se va considera orice efect care este mai mare sau egal cu 0.5 și se vor studia matricile cauze - cauze, cauze – efecte și efecte - efecte pentru a regăsi un canal de propagare mai explicit al cauzelor la efecte. Astfel, se va putea cuantifica măsura în care o cauză influențează o pârgie care induce o altă pârgie sau conduce direct la efect. În acest exemplu, legile au o influență în valoare de 1 asupra legilor, o influență de 0.9 asupra condițiilor de lucru, o influență de 0.7 asupra avantajelor instituționale, o influență de 0.8 în ceea ce privește echilibru între muncă și timp liber și o influență de 0.9 în ceea ce privește alocațiile. A doua matrice arată un impact relevant al legilor asupra nivelului economic de 0.7 și de 0.6 asupra studiilor. Condițiile de lucru nu au un impact relevant, avantajele instituționale au un impact de 0.6 asupra nivelului economic, balanța muncă-timp liber are un efect de 0.6 asupra nivelului economic, un impact de 0.5 asupra studiilor și un impact de 0.7 asupra statutului familial. Alocațiile au un efect de 0.9 asupra nivelului economic așa cum este înfățișat de matricea cauze-efecte. Se vor alege doar acele elemente care au impact semnificativ asupra vârstei și sănătății și observăm că, în acord cu matricea efecte-efecte singurul element relevant este nivelul economic. Acesta trebuie să fie interpretat astfel: ținând cont că există un efect direct de 0.1 al legilor asupra vârstei și sănătății și un efect uitat de 0.4, elementul care este cel mai influențat de către legi este nivelul economic care influențează cu 0.5 vârsta și sănătatea. Mai fin, legile influențează nivelul economic, prin alocații, cu 0.9, prin echilibrul muncă-timp liber cu 0.6 și prin avantajele instituționale cu 0.6 având o influență directă asupra nivelului economic de 0.7.

Prin utilizarea logicii incertitudinii și a modelului efectelor uitate poate fi demonstrat faptul că legile reprezintă un aspect foarte important în ceea ce privește alegerea femeii de a avea

sau nu copii. De asemenea, reiese faptul că legile îndreptate spre sprijinirea nivelului economic, fie prin intermediul alocațiilor fie prin condițiile de lucru, sunt cele mai eficiente și susțin acest caz specific de comportament european.

Există și alte importante efecte uitate în ceea ce privește impactul condițiilor de lucru asupra nivelului de studii, de 0.7, de la relația evidentă prin care se consideră că această cauză nu are niciun impact asupra nivelului studiilor. Analizând relația cauze-cauze, cauze-efecte și efecte-efecte, se relevă faptul că există o relație non-evidentă între condițiile de lucru și studii prin intermediul balanței muncă-timp liber care are o influență de 0.7 asupra condițiilor de lucru. La nivelul cauze-efecte descoperim că balanța muncă-timp liber influențează în mod semnificativ nivelul economic, studiile și statutul familial. Mai mult, nivelul economic și statutul familial influențează studiile, iar aceste efecte uitate reprezintă diferența, de 0.7 între relația evidentă și cea non-evidentă. Aceasta reprezintă o perspectivă mai amplă care poate explica faptul că, în statele unde există uniuni sindicale și o atenție sporită asupra condițiilor de lucru, există de asemenea un număr mare de persoane implicate într-un proces de învățare.

Se pot înfățișa și efectele uitate ale legilor asupra statutului familial, a sistemului de valori și convingeri, a avantajelor insituționale sau a alocațiilor asupra sistemului de valori unde există diferențe mari între relația evidentă și cea non-evidentă (peste 0.5).

Astfel, legile orientate pentru sprijinirea studiilor vor avea un impact important asupra statutului familial, la fel de mare ca cel al legilor orientate direct spre echilibrul muncă-timp liber care are un impact asupra nivelului studiilor și, în cele din urmă, asupra statutului familial. Acest aspect trebuie să fie nuanțat cu tipul de studii care trebuie să fie urmat deoarece principala problemă în a avea copii este legată de atingerea limitei biologice. Învățarea pe tot parcursul vieții poate fi o cale convenabilă pentru a îmbina nevoia unui serviciu bine plătit cu nevoia de a fi mamă. Aspectele socio-economice regăsite în Regiunea Catalonia referitoare la cultura muncii femeilor iterează faptul că, un factor important în adoptarea sau neadoptarea unui comportament specific european și anume acela de a avea copii, este cultura de origine. De asemenea, cadrul instituțional, prin legi și alte acorduri orientate specific este un instrument foarte important, care susține comportamentele europene.

4. CONCLUZII

Cercetarea a urmărit să sublinieze rolul instituțiilor în ceea ce privește susținerea proiectului Uniunii Europene, prin două pârgii: 1) educarea comportamentelor care să susțină convergența și sustenabilitatea; 2) cadrul instituțiilor formale care să susțină, regleze și să permită manifestarea comportamentelor orientate spre sensul comun.

Misiunea instituțiilor formale este de a răspunde și de a disemina informațiile referitoare la aceste întrebări: Ce este Uniunea Europeană? Care este misiunea, scopul său? Ce trebuie întreprins pentru a atinge acest scop? Însă, pentru a accesa schimbarea viabilă trebuie clarificate scopurile comune, înțelese nevoile esențiale și importante pe care sistemul le va satisface în condițiile respectării individualității (specificului) fiecărui membru și educarea relațiilor către sens. Urmărirea conștientă a unui scop (sens) agreeat comun care satisface nevoile părților face diferența între un sistem viabil și unul vulnerabil. Prin această afirmație se includ experiențele pozitive din ultima decadă referitoare la studiul sistemelor complexe deschise, reevaluarea sistemelor disfuncționale și teoria congruenței nivelurilor logice.

În scopul educării structurilor informale cu ajutorul instituțiilor formale, s-a propus o metodă de a cunoaște, înțelege cauza și diminua tensiunile din orice sistem socio-economic. Aceste etape descriu un proces cognitiv pentru analiza sistemului Uniunii Europene, atât în ceea ce privește componentele sale cât și relațiile dintre state, cetățeni, exterior.

Din perspectiva acestei lucrări, educarea relațiilor europene are ca principal instrument informarea și crearea de cunoaștere în ceea ce privește modelul european. El apare ca aserțiunea valorilor majorității: patrimoniu cultural bogat, drepturile omului, solidaritate socială, libertatea activității economice, distribuția echitabilă a veniturilor, mediu curat, diversitate culturală, lingvistică și religioasă și o îmbinare armonioasă între tradiție și modernitate. Punerea în acord a comportamentului european cu sistemul de valori al UE se realizează prin perceperea și recunoașterea importanței acestor valori pentru viața individuală. Mai mult, acceptând ca normal și acționând în conformitate cu aceste valori, se crează comportamentul european și, la un nivel mai profund, conștiința și identitatea europeană. Acest tip de recunoaștere și mândrie de a aparține unei comunități extinse crează terenul propice pentru susținerea sincronizării și durabilității structurii europene.

Modelarea bazată pe cunoaștere poate duce la, așa cum se poate discerne și din sinteza interviurilor din Capitolul 3, conștientizarea valorilor care se suprapun celor statuate prin Tratatul de la Lisabona și Carta Drepturilor Omului. Se consideră că aceste valori subscriu sensului comun: pace, securitate, bunăstare și sustenabilitate. Este important de reținut că instituțiile formale se întrepătrund cu cele informale și susțin, prin manifestarea actului democratic, neprejudiciat de corupție, menținerea valorilor colective. În aceste condiții, formarea elitelor care să tragă după ele educarea maselor este mult mai eficientă prin intermediul instituțiilor care să susțină învățământul și cultura.

Partea empirică susține concluzia că, prin cunoaștere, educație, schimb cultural direct și cooperare, ca factori ai dezvoltării conștiinței individuale, cetățenii câștigă conștiința identității europene. Acest factor duce la sentimentul de solodaritate, atât de necesar susținerii proiectului comun.

Instituțiile informale sunt necesare, însă nu suficiente în condițiile unor schimbări atât de profunde în structurile economice și sociale pre și post aderare, atât pentru România cât și pentru sistemul Uniunii Europene în ansamblul său.

Dacă tendințele informale, ca frână în sensul integrării și creșterii comune pot fi educate cu ajutorul structurilor formale, deficiențele structurilor formale sau lipsa lor fac ca orice inițiativă la nivel individual, local sau național să fie sortită eșecului iar sistemul comun supus riscului șocurilor externe sau interne. Lucrarea are în vedere exemple precum lipsa unui sistem fiscal unificat care pune sub semnul întrebării sistemul Uniunii Monetare sau lipsa unui sistem centralizat de luptă împotriva corupției. Disonanța sistemelor de asigurări sociale care să susțină, în fapt, economia bunăstării, inexistența unui sistem unic de certificare energetică, a responsabilității sociale sau ecologice la nivel european fac dificilă manifestarea comportamentelor și exercitarea drepturilor europene doar în baza tratatelor și directivelor aplicate prin instituțiile naționale. În condițiile în care guvernarea europeană nu este posibilă, guvernanța, prin intermediul legislației, ar trebui însoțită de un caiet de bune practici și de monitorizarea procesului de adoptare și implementare. Se consideră că este necesară formarea unei instituții de auditare a implementării, până la ultima verigă, cetățeanul european. Acesta este sensul pe care îl propune prezenta lucrare pentru cadrul instituțional adecvat manifestării, în fapt, a comportamentului european. Altminteri, așa cum se exprimă viitorii tehnocrați ai Europei: ”Pentru ce sortăm noi reziduurile? Ce folos că avem europubele dacă groapa de gunoi este comună și, mai mult, i se dă foc?”

Se consideră că există o nevoie verificabilă pentru conștientizarea în masă a procesului integrării europene, pentru sprijinirea proiectului integrării și dezvoltării durabile, prin comportamente economice corespunzătoare. Din interviurile empirice realizate și din sistematizarea chestionarelor, se observă faptul că potențialii antreprenori ai României și Europei au o cunoaștere precară a noțiunilor fundamentale de cultură generală a Uniunii Europene dar și antreprenorială. Se consideră că studenții au o viziune insuficient argumentată și viciată despre procesul integrării și despre proiectul comun, din două cauze: lipsa unei pregătiri (cel puțin un curs de specialitate) care să le ofere o argumentație științifică corespunzătoare, pentru a-și putea forma o viziune și pentru a putea extrage un sens care să le motiveze comportamentele; o inflație de informații disparate, adesea incomplete sau viciate calitativ, provenind din mediile de socializare, media, prieteni, și din alte surse informale. Acest deficit de cunoaștere are ca efect un grad mare de scepticism cu privire la beneficiile aduse în viitor de aderarea la Uniunea

Europeană. Implicit, apare o înclinație mică sau inexistentă de suport individual prin comportamente voluntare care să provină din urmărirea unor valori sau a unei identități considerate a fi asemănătoare la nivel european. De asemenea, se consideră că există posibilitatea depășirii limitelor educaționale, culturale, legale, morale, psihologice și politice în sensul modelării unui comportament subsumat unei identități comune simțită de cetățenii europeni. Aceasta poate fi realizată printr-o înțelegere mai bună a contextelor și structurilor, prin educarea relațiilor, autodeterminării, respectului, prin asumarea rolurilor și prin referirea permanentă la principiile sensului Europei Comune.

Deși există un sistem de valori recunoscute de respondenți care se dovedesc, atât prin intermediul acestei cercetări statistice cât și în baza rezultatelor Eurobarometer Surveys 2012 și 2014, ca aparținându-le atât lor cât și celorlalți europeni totuși, în lipsa unei conștientizări a unui cadru extins și a unui sens, va fi dificilă adoptarea comportamentelor corespunzătoare. Pentru aceasta e nevoie de sprijin instituțional formal în sensul creării de cunoaștere prin sistemul de învățământ și pentru a oferi suportul de manifestare corespunzătoare a acestor comportamente educate și asumate.

Cel de-al doilea studiu de caz, referitor la rolul instituțiilor și sprijinirea egalității de șanse la nivel european dar și a comportamentelor economico-sociale adecvate, a redat, prin intermediul modelului efectelor uitate, importanța legilor în ceea ce privește decizia de a avea sau nu copii în regiunea Catalonia. De asemenea, există și alte instrumente formale care pot fi utilizate pentru argumentarea unei solidarități de facto la nivel social, cu efecte în plan economic și cultural. Reiese totodată că, aspectele de natură culturală reprezintă un factor important care poate potența rolul instituțiilor în ceea ce privește egalitatea de șanse însă nu poate substitui cadrul legal și sprijinul instituțional în adoptarea comportamentelor adecvate sensului comun.

Este nevoie așadar să existe atât de consens social, cât și suportul instituțiilor formale. Sistemul european, la fel ca adaptabilitatea și perpetuarea acestuia în contextul șocurilor externe și a presiunilor interne, trebuie sprijinit de stâlpi instituționali centrali și viguroși. De asemenea, este necesară educarea comportamentelor prin intermediul sistemului de învățământ, ipoteza legăturii dintre euroscepticism și lipsa de informare și cunoaștere fiind validată de rezultatele anchetei de opinie din rândul tinerilor români.

În acest context, informarea, cunoașterea și educarea conștiinței apartenenței la comunitate poate realiza coeziunea socială la nivel local, național și european. Conceptualizarea, educarea, asumarea unei atare solidarități în diversitate este poate cel mai dificil demers pentru europeni. Cercetarea a evidențiat că orice comportament individual poate avea, mai devreme sau mai târziu, diferite efecte asupra existenței și sensului comun. Abia într-un asemenea cadru conceptual s-ar putea discuta despre adoptarea *minimei moralia* în abordarea raționalității economice. Cercetarea a urmărit și realizat evidențierea rolului informației, culturii și cunoașterii

în anturarea, influențarea și determinarea aspectelor privind viața social-economică a cetățenilor europeni. De asemenea, s-a evidențiat percepția și modul de abordare a problemelor naționale și europene și de acceptare și utilizare a soluțiilor la nivel local și individual. Este o continuare a contribuțiilor științifice în domeniu și se speră că va fi continuată pentru a descoperi cel mai eficient mod de a influența alegerile individuale, spre o raționalitate care să poată susține dezvoltarea eco-socio-economică sincronizată, durabilă și, mai mult decât atât, echitabilă.

BIBLIOGRAFIE

1. Alecsandri, V., (1971), *Poezii populare ale românilor*, Editura Minerva, București, 1971, 429 pp.
2. Barrett, S., (2014) *A Theory of Full International Cooperation*, articol găsit pe 5 octombrie 2014, disponibil la adresa: <http://jtp.sagepub.com/content/11/4/519.short>
3. Bateson, G., (2002) *Mind and nature: A necessary unity*, Hampton Press, New York: Ballantine, 2002, 240 pp.
4. Bicchieri, C., Muldoon, R., (2014), *Social Norms*. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Spring 2014 Edition, articol găsit pe 1 februarie 2015, disponibil la adresa: <http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/social-norms/>
5. Bologa, G., (2009), *Uniunea economică și monetară*, Ed. Agora, articol găsit pe 5 noiembrie 2014, disponibil la adresa: <http://www.uemprogrameuropean.univagora.ro/arhiva-evenimente/evenim-UEMcarte.pdf>
6. Camerer, C. F., (2002), *Behavioral Economics: Past, Present, Future*, Division of Humanities and Social Sciences 228-77, Caltech Pasadena, Department of Social and Decision Sciences Carnegie-Mellon University, Pittsburgh, gl20+@andrew.cmu.edu articol găsit pe 5 noiembrie 2014, disponibil la adresa: <http://www.hss.caltech.edu/~camerer/ribe239.pdf>
7. Capra, F., (1983), *The Turning Point - Science, Society and the Rising Culture*, (Ed.) Bantam Books, New York, pp. 431.
8. Capra, F., (1996), *The Web of Life-A New Scientific Understanding of Living Systems*, (Ed.) Anchor Books, USA, pp. 357.
9. Cheal, J., (2014), *The Logical Levels of Organisations (Exploring and expanding Dilts' Logical Levels model in an organisational context)*, articol găsit pe 31.10.2014, disponibil la adresa: <http://www.gwiznlp.com/Logical%20Levels%20of%20Organisations.pdf>
10. Colin F. Camerer, (2014) *Behavioral Economics: Past, Present, Future*, Division of Humanities and Social Sciences 228-77 Caltech Pasadena, Department of Social and Decision Sciences Carnegie-Mellon University, Pittsburgh PA 15213, articol găsit pe 9 decembrie 2014: gl20+@andrew.cmu.edu<http://www.hss.caltech.edu/~camerer/ribe239.pdf>
11. Cooksey, R.W., (2001), *What Is Complexity Science? A Contextually Grounded Tapestry of Systemic Dynamism, Paradigm Diversity, Theoretical Eclecticism*, articol găsit pe 5 noiembrie 2014, disponibil la adresa: http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/S15327000EM0301_06?journalCode=hzze20#.U_2cqCgtRa8
12. Davie, G., (2000), *Religion in Modern Europe: A Memory Mutates (European Societies)*, Oxford University Press; 1 edition (October 12, 2000), 232 pp.

13. Delgado, M., Meil, G., Zamora Lopez, F., "Spain: Short on children and short on family policies", *Demographic Research*, Vol.19, Art.27, pp. 1059-1104, published 01 July 2008, available on: <http://www.demographic-research.org/Volumes/Vol19/27/>, DOI: 10.45054/DemRes.2008.19.27
14. Devrin, F., (2012) *The Erasmus experience: halcyon days of hypermodernity?*, articol găsit pe 10 octombrie 2014, disponibil la adresa: <http://users.utu.fi/freder/general.pdf>
15. Dilts, R., (2014), *Modeling With NLP*, articol găsit pe 01.08.2014, disponibil la adresa: <http://www.scribd.com/doc/62307831/Modeling-With-NLP-Robert-Dilts-OCR>
16. Dilts, R., Halbom, T., Smith, S., (2012), *Beliefs: Pathways to Health and Well-Being*, 2012, Crown House Publishing Limited, 2nd edition, 256 pp.
17. Eurwals, R. & Ward, M. 2000, "What Matters Most: Teaching or Research? Empirical Evidence on the Remuneration of British Academics", CEPR Working Paper 2628. Centre for Economic Policy Research, London
18. Grossman, H.I., Kim, M., *Human Capital and Predation: A Positive Theory of Educational Policy*, NBER Working Paper No. 6403 Issued in February 1998 NBER, găsit 14 februarie 2014, disponibil la adresa: <http://www.nber.org/papers/w6403>
19. Guiso, L., (2006), *Does Culture Affect Economic Outcomes?*, articol găsit pe 5 noiembrie 2014, disponibil la adresa: <http://www.aeaweb.org/articles.php?doi=10.1257/jep.20.2.23>
20. Haber, R., *Virginia Satir: An Integrated, Humanistic Approach*, articol găsit pe 01.08.2014, disponibil la adresa: https://www.academia.edu/1377300/Virginia_Satir_An_integrated_humanistic_approach
21. Holling, C.S., *Understanding the Complexity of Economic, Ecological, and Social Systems*, *Ecosystems*, August 2001, Volume 4, Issue 5, pp 390-405
22. Ioan-Franc, V., (2014), *Alocuțiune de deschidere a Conferinței cu participare internațională "Modele culturale europene – sincronizare, durabilitate –"*, București, 1-2 octombrie 2014
23. Ioan-Franc, V., (2014), *Discurs în cadrul Seminarului Internațional "Penser l'Europe, 2014"*, Academia Română, București, 3-4 octombrie 2014.
- Fauchereau, S., (2014), *Discurs în cadrul Seminarului Internațional Penser l'Europe, 2014*, Academia Română, București
24. Kristmundsdottir, S. D. 2000, *Tvo kyn, tvo menntakerfi*, http://www.menntamalaraduneyti.is/media/MRN-pdf_Annad/SDTvomenntakerfi.pdf
25. Leibniz, G.W., (2014), *Theodicy-Essays of theodicy on the goodness of God, the freedom of man and the origin of evil*, articol găsit pe 01.08.2014, disponibil la adresa: <http://www.gutenberg.org/ebooks/17147>
26. Metzeltin, M., (2014), *Identitate europeană și integrare europeană*, Caiete critice, Ed. Fundația Națională pentru Știință și Artă, Nr. 4(318)/2014

27. Metzeltin, M., (2014), *Identitate europeană și integrare europeană II*, Caiete critice, Ed. Fundația Națională pentru Știință și Artă, Nr. 5(319)/2014
28. Mutlu, S., (2011) *Development of european consciousness in Erasmus students*, Journal of Education Culture and Society No. 2_2011, ?, articol găsit pe 3 noiembrie 2014, disponibil la adresa: http://www.joedcuso.eu/Content/Issues/2011/02/Articles/4_9.pdf
29. Papatsiba, V., (2005), *Political and individual rationales of student mobility: a case-study of Erasmus and a French regional scheme for studies abroad*, European Journal of Education, pp.40-55.
30. Reijers, W., (2014), *How to create a European consciousness and avoid its deadlocks*, articol găsit pe 3 noiembrie 2014, disponibil la adresa: <http://www.aegee.org/how-to-create-a-european-consciousness-and-avoid-its-deadlocks/>
31. Field, H., (2012), *EU Cultural Policy And The Creation of a Common European Identity*, Contemporary European Studies Griffith University, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa:
<http://storage.globalcitizen.net/data/topic/knowledge/uploads/2012021411615705.pdf>
32. Garcia-Aracil, (2007), "Gender Earnings Gap among Young European Higher Education Graduates", Higher Education: The International Journal of Higher Education and Educational Planning, vol.53, no.4, p.431-455
33. Gil-Aluja, J., (2014), Intervenție la temă în cadrul Conferinței cu participare internațională "Modele culturale europene – sincronizare, durabilitate -, București, 1-2 octombrie 2014
34. Gil-Lafuente, A.M., "Fuzzy Logic in Financial Analysis", Ed. Springer-Verlag Berlin and Heidelberg GmbH & Co. K, 2010, p. 450.
35. Gómez-Chacón, I.M., (2003), *European Identity. Individual, Group and Society*, University of Deusto, Bilbao, 2003, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa:
http://www.humanitariannet.deusto.es/publica/PUBLICACIONES_PDF/09%20European%20identity.pdf
36. Grossman, H. I., Kim, M., (1998) *Human Capital and Predation: A Positive Theory of Educational Policy*, NBER Working Paper No. 6403 Issued in February 1998 NBER, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa:
<http://www.nber.org/papers/w6403>
37. Halman, L., Sieben, I., Zundert, M., (2011), *Atlas of European Values. Trends and Traditions at the turn of the Century*, Social Sciences E-Books Online, Collection 2013, pp. 141, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa:
<http://www.atlasofeuropeanvalues.eu/new/home.php>
38. Holling, C.S., (2001), *Understanding the Complexity of Economic, Ecological, and Social Systems. Ecosystems*, August 2001, Volume 4, Issue 5,

pp. 390-405.

39. Iancu, A., (2014), *Instabilitatea financiară, ciclurile și rolul instituțiilor*, (Ed.) Academiei Române, București, pp. 51.

40. Johansson, J., (2007), *Learning To Be (come) A Good European - A Critical Analysis of the Official European Union Discourse on European Identity and Higher Education*. Linköping Studies in Arts and Science Dissertation No. 417, pp. 364, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: <http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:623656/FULLTEXT01.pdf>

41. Jošt Lešer, V., Trunk Širca, N., (2013), *Internationalization of Higher Education for Active Citizenship: European Perspective*, Management Knowledge and Learning International Conference 2013, Croatia, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: <http://www.toknowpress.net/ISBN/978-961-6914-024/papers/ML13-473.pdf>

42. Meulders, D., O'Dorchai, S., Plasman, R., Rigo, A., *Gender wage gap and funding Meta-analysis of gender and science research – Topic report*, 2010, available on: meta-analysisofgenderandscienceresearch.org/doc/TR2_Payfunding.pdf

43. Mousourou, L. 1983, "Kyklos tis Oikogeneaikis Zois kai Gynaikieia Apascholissi, Athens

44. Neguț, N., (2011), *Notițe de curs la disciplina: Cultură antreprenorială cuprinsă în planul de învățământ în semestrul 5*, disponibile online la adresa: <http://www.islavici.ro/cursuriold/Antreprenoriat-carte%20FINAL.pdf>

45. Liubov, F., (2014), *Universities in constructing of a European identity: an actors or just a tools?*, UACES 44th Annual Conference 2014, Cork, Ireland. Panel N B304. <http://www.uaces.org/documents/papers/1401/fadeeva.pdf>

46. Lorca-Susino, M., (2010), *The Euro in the 21st Century: Economic Crisis and Financial Uproar*, (Ed.) MPG Books Group, pp. 278.

47. Luca, D., (2009), *Dilemele comunicării Uniunii Europene, Peste 50 de articole de la 50 de români din Bruxelles și nu numai. Totul despre comunicare*, (Ed.) Qual Media, Cluj-Napoca, pp. 360.

48. Marshall, T.H., (1950), *Citizenship and Social Class and Other Essays*, (Ed.) University Press, Cambridge, pp. 155

49. Mutlu, S., (2011), *Development of European consciousness in Erasmus students*, Journal of Education Culture and Society No. 2_2011, http://www.joedcuso.eu/Content/Issues/2011/02/Articles/4_9.pdf

50. Pisani-Ferry, J., Posen, A. S., (2009), *The Euro at Ten: The Next Global Currency*, Peterson Institute, pp. 225.

51. Pop, N., Ioan-Franc, V., (2009), *Credință și economie: un eseu despre cunoaștere, credință, virtuți și performanță*, Ed. Expert, București, pp. 228.

52. Pop, N., Ioan-Franc, V., (2012), *Spre o monedă globală – Preliminarii*, (Ed.) Expert, București, pp. 490.
53. Reijers, W., (2014), How to create a European consciousness and avoid its deadlocks, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: <http://www.aegee.org/how-to-create-a-europeanconsciousness-and-avoid-its-deadlocks/>
54. Ristea A., Ioan-Franc, V., (2004), *Cultura și economie – globalizare și identitate culturală*, (Ed.) Expert, București, pp.64-95.
55. Romania Initiative Working Group, (2014), *Romania's "tipping point"- Advancing Rule of Law, Governance and Public Leadership, Findings of the U.S.*, July 2014
56. Satir, V., Bamnen, J., Gerber, J., & Gomori, M.,(1991), *The Satir Model: Family Therapy and Beyond*, Palo Alto, CA: Science and Behavior Books, pp. 398
- Schifirneț, C., (2009), *Identitatea românească în contextul modernității tendențiale*, Revista Română de Sociologie, serie nouă, anul XX, nr. 5–6, București, pp. 461–480.
57. Simion, E., (2014), Intervenție la temă în cadrul Conferinței cu participare internațională "Modele culturale europene – sincronizare, durabilitate -, București, 1-2 octombrie 2014
58. Simion, E., (2014), Discurs în cadrul Seminarului Internațional Penser l'Europe, 2014, Academia Română, București
59. Steinmo, S., (2008), *What is Historical Institutionalism?*, Forthcoming in Approaches in the Social Sciences, Donatella Della Porta and Michael Keating eds., Cambridge UK: Cambridge University Press.
60. Tănase, V., (2014), Intervenție la temă în cadrul Conferinței cu participare internațională "Modele culturale europene – sincronizare, durabilitate -, București, 1-2 octombrie 2014
61. The Schuman Declaration – 9 May 1950, articol găsit pe 15 ianuarie 2014, disponibil la adresa: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/europe-day/schuman-declaration/index_en.htm
62. Turnovec, F., Strielkowski, W., (2012), *Advanced Economics of European Integration: Selected issues*, Charles University in Prague, Faculty of social sciences, Prague, pp. 127.
63. Walkenhorst, H., (2008), Constructing the European Identity: Trap or Gap? Limerick Papers in Politics and Public Administration 2008, No.1, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: http://www.ul.ie/ppa/content/files/Walkenhorst_constructing.pdf
64. Eurobarometer 69, Values of Europeans, Fieldwork: March - May 2008 Publication: November 2008, articol găsit pe 22 august 2014, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_values_en.pdf

65. European Commission, (2014), *The Development Of European Identity/Identities: Unfinished Business*, A Policy Review, Directorate-General for Research & Innovation Directorate B -- European Research Area Unit B.5 -- Social Sciences and Humanities, articol găsit pe 5 noiembrie 2014, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/development-of-european-identity-identities_en.pdf
66. European Commission, (2014), *Public Opinion in the European Union – First Results*, December 2014, Standard Eurobarometer 82/ Autumn 2014
- TNS Opinion & Social, pp.42, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb82/eb82_first_en.pdf
67. European Commission, (2012), *The Values Of Europeans – Report*, May 2012, Standard Eurobarometer 77 / Spring 2012 – TNS Opinion & Social, pp. 44, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb77/eb77_value_en.pdf
68. European Commission, (2008), *Values of Europeans*, November 2008, Eurobarometer 69/ March - May 2008, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_values_en.pdf
69. *Good Practice in Occupational Health Services: A Contribution to Workplace Health*, articol găsit pe 10 iulie 2015, disponibil la adresa: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/115486/E77650.pdf.
70. *Idea Entrepreneurship*, (2009), articol găsit în data de 3 ianuarie 2015 și disponibil online la adresa: <http://www.economist.com/node/13565718>
- Standard Eurobarometer 79*, Spring 2013, Public Opinion in the European Union, articol găsit pe 5 noiembrie 2014, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb79/eb79_first_en.pdf
71. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization *Educating for a Sustainable Future*, (1997), *A Transdisciplinary Vision for Concerted Action*, EDP-97/CONF.401/CLD.1, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: http://www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_a/popups/mod01t05s01.html
72. Vista, *Communicating research on mission in Europe*, 2014 *The Values of Europe: family, work, society, politics and religion*, Portofolio Activity of Redcliff College, articol găsit pe 15 ianuarie 2015, disponibil la adresa: <http://europeanmission.redcliffe.org/vista-communicating-research-and-innovation/the-values-of-europe-family-work-society-politics-and-religion/>
73. *Who Virginia Was and Why She Mattered*, Virginia Satir Global Network, articol găsit pe 10.10.2014, disponibil la adresa on: <http://satirglobal.org/about-virginia-satir/>

74. <http://archbishop-cranmer.blogspot.ro/2007/10/rise-of-european-consciousness.html>
75. <http://dictionary.law.com/Default.aspx?selected=1111>
76. <http://ec.europa.eu/eurostat>
77. http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_pay_gap/gpg_brochure_2013_final_en.pdf
78. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_values_en.pdf
79. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb77/eb77_value_en.pdf
80. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb82/eb82_first_en.pdf
81. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb77/eb77_value_en.pdf
82. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Fertility_statistics
83. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Lifelong_learning_statistics
84. http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/europe-day/schuman-declaration/index_en.htm
85. http://europa.eu/documentation/legislation/pdf/oa8107147_en.pdf
86. http://europa.eu/epic/countries/spain/index_en.htm
87. http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/rights_values/index_en.htm
88. <http://idescat.cat/pub/?id=aec&n=397&lang=en>
89. http://ihlrn.lumasis.net/about_virginia_satir.html
90. <http://web.gencat.cat/en/tramits/que-cal-fer-si/neix-un-fill/families-nombroses-i-monoparentals/>
91. <http://www.aegee.org/how-to-create-a-european-consciousness-and-avoid-its-deadlocks/>
92. <http://www.atlasofeuropeanvalues.eu/new/>
93. <http://www.complexityexplorer.org/>
94. <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=8205&lang=en>
95. <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8307&lang=en>
96. <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8506&lang=en>
97. <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8203&lang=en>.
98. http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/Projects/AppliedResearch/ET2050/DFR/ET2050_DFR_Volume1-QualitativeScenarios.pdf
99. <http://www.eurofond.europa.eu/observatories/eurwork/articles/working-conditions-quality-of-life/barriers-to-reconciling-work-and-family-life-identified>
100. <http://www.journals.elsevier.com/ecological-modelling/>
101. http://www.kellogg.northwestern.edu/faculty/sapienza/htm/guiso_sapienza_zingales_jep.pdf
102. <http://www.kidsinbarcelona.com/living-here/child-benefit>
103. <http://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2015/20150605-councils-of-minis.aspx>

104. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/consciousness>
105. http://www.nlpinformal.ro/Instrumente_pentru_schimbare_p17.html

Anexa 1: Contribuții științifice după căutarea referitoare la ”comportamentul european” clasificate în funcție de numărul citărilor

106. <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/spain/>
107. <http://www.sagradafamilia.cat/>
108. <http://www.scimagojr.com/journalrank.php>
109. <http://www.ucl.ac.uk/european-institute/analysis-publications/publications/WP3.pdf>
110. <http://www.un.org/millenniumgoals/>
111. http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012/Europe2020_Competitiveness_Report_2012.pdf

Nr. crt.	Titlu	Autori	Titlul publicației	Anul publicării	Total citări pe an	Citări medii
1	European inflation dynamics	Gali, J; Gertler, M; Lopez-Salido, JD	EUROPEAN ECONOMIC REVIEW	2001	270	18
2	Marital processes and parental socialization in families of color: A decade review of research	McLoyd, VC; Cauce, AM; Takeuchi, D; Wilson, L	JOURNAL OF MARRIAGE AND THE FAMILY	2000	177	11.06
3	INNER-CITY PARENTS UNDER ECONOMIC PRESSURE -	ELDER, GH; ECCLES, JS; ARDELT, M; LORD, S	JOURNAL OF MARRIAGE AND THE FAMILY	1995	166	7.9
4	RANKING, UNEMPLOYMENT DURATION, AND WAGES	BLANCHARD, OJ; DIAMOND, P	REVIEW OF ECONOMIC STUDIES	1994	139	6.32
5	Physical discipline and behavior problems in African American, European American, and Hispanic children: Emotional support as a moderator	McLoyd, VC; Smith, J	JOURNAL OF MARRIAGE AND FAMILY	2002	129	9.21
6	Competition, concentration and their relationship: An empirical analysis of the banking industry	Bikker, JA; Haaf, K	JOURNAL OF BANKING & FINANCE	2002	128	9.14
7	Parenting in context:	Pinderhughes, EE;	JOURNAL OF	2001	118	7.87

	Impact of Nix, R; Foster, MARRIAGE AND neighborhood poverty, EM; Jones, D FAMILY residential stability, public services, social networks, and danger on parental behaviors					
8	European healthcare Ess, SM; policies for controlling Schneeweiss, S; PHARMACOECON drug expenditure Szucs, TD OMICS	2003	112	8.62		
9	Culture differences and tax morale in the JOURNAL OF Statele Unite and in ECONOMIC Europe Alm, J; Torgler, B PSYCHOLOGY	2006	105	10.5		
10	Bradshaw, Jonathan; An index of child well- Hoelscher, Petra; SOCIAL being in the European Richardson, INDICATORS Union Dominic RESEARCH	2007	94	10.44		
11	TARGET ZONES AMERICAN AND BERTOLA, G; ECONOMIC REALIGNMENTS CABALLERO, RJ REVIEW	1992	94	3.92		
12	Ever closer to heaven? An optimum-currency- EUROPEAN area index for Bayoumi, T; ECONOMIC European countries Eichengreen, B REVIEW	1997	92	4.84		
13	Competition, contestability and market structure in European banking JOURNAL OF sectors on the eve of De Bandt, O; BANKING & EMU Davis, EP FINANCE	2000	91	5.69		
14	Health inequalities according to Eikemo, Terje A.; educational level in Huisman, Martijn; SOCIOLOGY OF different welfare Bambra, Clare; HEALTH & regimes: a comparison Kunst, Anton E. ILLNESS	2008	89	11.12		

	of 23 European countries							
15	CLASS VOTING IN CAPITALIST DEMOCRACIES SINCE WORLD-WAR-II - DEALIGNMENT, REALIGNMENT, OR TRENDLESS FLUCTUATION	MANZA, J; HOUT, M; BROOKS, C	ANNUAL REVIEW OF SOCIOLOGY	1995	82	3.9		
16	Consumption patterns and their effects on land required for food	Gerbens-Leenes, PW; Nonhebel, S	ECOLOGICAL ECONOMICS	2002	78	5.57		
17	A tale of two collectives: Sulphur versus nitrogen oxides emission reduction in Europe	Murdoch, JC; Sandler, T; Sargent, K	ECONOMICA	1997	78	4.11		
18	Social Class Differentials in Health and Mortality: Patterns and Explanations in Comparative Perspective	Elo, Irma T.	ANNUAL REVIEW OF SOCIOLOGY	2009	77	11		
19	Social capital in Europe - Measurement and social and regional distribution of a multifaceted phenomenon	van Oorschot, W; Arts, W; Gelissen, J	ACTA SOCIOLOGICA	2006	76	7.6		
20	The firm or the region: What determines the innovation behavior of European firms?	Sternberg, R; Arndt, O	ECONOMIC GEOGRAPHY	2001	74	4.93		
21	Tax morale and	Frey, Bruno S.;	JOURNAL OF	2007	70	7.78		

	conditional cooperation	Torgler, Benno	COMPARATIVE ECONOMICS			
22	The effect of employment protection on worker effort: Absenteeism during and after probation	Ichino, A; Riphahn, RT	JOURNAL OF THE EUROPEAN ECONOMIC ASSOCIATION	2005	70	6.36
23	An efficiency comparison of European banking systems operating under different environmental conditions	Lozano-Vivas, A; Pastor, JT; Pastor, JM	JOURNAL OF PRODUCTIVITY ANALYSIS	2002	70	5
24	Legislative behaviour and party competition in the European Parliament: An application of nominate to the EU	Hix, S	JOURNAL OF COMMON MARKET STUDIES	2001	70	4.67
25	Promoting Fathers' Engagement With Children: Preventive Interventions for Low-Income Families	Cowan, Philip A.; Cowan, Carolyn Pape; Pruett, Marsha Kline; Pruett, Kyle; Wong, Jessie J.	JOURNAL OF MARRIAGE AND FAMILY	2009	67	9.57
26	Are monetary-policy reaction functions asymmetric?: The role of nonlinearity in the Phillips curve	Dolado, JJ; Maria-Dolores, R; Naveira, M	EUROPEAN ECONOMIC REVIEW	2005	66	6
27	Factors affecting farmers' participation in agri-environmental measures: A northern Italian perspective	Defrancesco, Edi; Gatto, Paola; Runge, Ford; Trestini, Samuele	JOURNAL OF AGRICULTURAL ECONOMICS	2008	65	8.12

28		Pahl-Wostl, Claudia; Tabara, David; Bouwen, Rene; Craps, The importance of social learning and culture for sustainable water management	Marc; Dewulf, Art; Mostert, Erik; Ridder, Daymar; Taillieu, Tharsi	ECOLOGICAL ECONOMICS	2008	65	8.12
29		Valuing the benefits of coastal water quality improvements using contingent and real behaviour	Hanley, N; Bell, D; Alvarez-Farizo, B	ENVIRONMENTAL & RESOURCE ECONOMICS	2003	65	5
30		Capital structure and international debt shifting	Huizinga, Harry; Laeven, Luc; Nicodeme, Gaetan	JOURNAL OF FINANCIAL ECONOMICS	2008	64	8
31		AN ECONOMETRIC STUDY OF TOURISM DEMAND - THE AIDS MODEL OF UNITED-STATES AND EUROPEAN TOURISM IN MEDITERRANEAN COUNTRIES	SYRIOPOULOS, TC; SINCLAIR, MT	APPLIED ECONOMICS	1993	64	2.78
32		Do consumers not care about biotech foods or do they just not read the labels?	Noussair, C; Robin, S; Ruffieux, B	ECONOMICS LETTERS	2002	63	4.5
33			Cornelli, Francesca; Goldreich, David; Investor sentiment and pre-IPO markets	JOURNAL OF FINANCE	2006	60	6
34		The character of demand in mature	Wier, Mette; Jensen, Katherine	FOOD POLICY	2008	59	7.38

	organic food markets:	O'Doherty;				
	Great Britain and	Andersen, Laura				
	Denmark compared	Morch; Millock,				
		Katrin				
35		Seifert, Jan;	JOURNAL OF			
		Uhrig-Homburg,	ENVIRONMENTAL			
	Dynamic behavior of	Marliese; Wagner,	ECONOMICS AND			
	CO2 spot prices	Michael	MANAGEMENT	2008	59	7.38
36		Zahran, Sammy;				
		Brody, Samuel D.;				
	Climate change	Grover,	SOCIETY &			
	vulnerability and	Himanshu;	NATURAL			
	policy support	Vedlitz, Arnold	RESOURCES	2006	58	5.8
37	The robustness of		JOURNAL OF			
	Okun's law: Evidence		MACROECONOMI			
	from OECD countries	Lee, J	CS	2000	58	3.62
38	CORPORATE					
	RESEARCH-AND-					
	DEVELOPMENT					
	INVESTMENTS -		JOURNAL OF			
	INTERNATIONAL	BHAGAT, S;	ACCOUNTING &			
	COMPARISONS	WELCH, I	ECONOMICS	1995	56	2.67
39	Normative power		JCMS-JOURNAL			
	Europe: A credible	Scheipers, Sibylle;	OF COMMON			
	utopia?	Sicurelli, Daniela	MARKET STUDIES	2007	55	6.11
40	Vehicle choice					
	behavior and the		INTERNATIONAL			
	declining market share	Train, Kenneth E.;	ECONOMIC			
	of US automakers	Winston, Clifford	REVIEW	2007	53	5.89
41	An ecological, risk-					
	factor examination of	Perkins, DF;				
	adolescents' sexual	Luster, T;	JOURNAL OF			
	activity in three ethnic	Villarruel, FA;	MARRIAGE AND			
	groups	Small, S	THE FAMILY	1998	52	2.89
42	Determinants of	Brecard, Dorothee;	ECOLOGICAL			
	demand for green	Hlaimi, Boubaker;	ECONOMICS	2009	50	7.14

43	products: An Lucas, Sterenn; application to eco- Perraudau, Yves; label demand for fish Salladarre, in Europe Frederic Mansanet-Bataller, Maria; Pardo,	CO2 prices, energy Angel; Valor, ENERGY and weather Enric JOURNAL 2007 50 5.56 BROOKINGS
44	Elsby, Michael W. PAPERS ON The Labor Market in L.; Hobijn, Bart; ECONOMIC the Great Recession Sahin, Ayseguel ACTIVITY 2010 49 8.17	
45	Carbon futures and macroeconomic risk factors: A view from the EU ETS	Chevallier, Julien ENERGY ECONOMICS 2009 49 7
46	Pucher, J; Korattyswaropam, Urban transport crisis N; Mittal, N; TRANSPORT in India Ittyerah, N POLICY 2005 49 4.45	
47	A multilevel analysis of the determinants of recycling behavior in the European countries	Guerin, D; Crete, SOCIAL SCIENCE J; Mercier, J RESEARCH 2001 48 3.2
48	After Columbus: Explaining Europe's overseas trade boom, 1500-1800	O'Rourke, KH; JOURNAL OF Williamson, JG ECONOMIC HISTORY 2002 47 3.36
49	Threshold adjustment of deviations from the law of one price	Juvenal, Luciana; DYNAMICS AND Taylor, Mark P. ECONOMETRICS 2008 45 5.62
50	Growth and relational strategies used by the European logistics service providers:	Carbone, V; Stone, PART E- MA LOGISTICS AND 2005 45 4.09

Anexa 2 Clasamentul revistelor în SCImagoJr căutate după ”comportament european”

Nr. Crt.	REVISTA	N R . A A R T I C O L E	CL AS A M EN T	ISSN	SJR	H in d e x	Tot al Doc um ente (20 14)	Tot al Doc . (3a ni)	Refe rinte Tota l (3a ni)	Tot al Cit ari (3a ni)	Doc um ente care pot fi cita te(3 ani)	Cita ri / Doc.	Ref. / Doc.	Stat
1	Review of Economic Studies	1	46	ISSN 1467937 X	11.06 6	9 0	28	178	125 3	62 7	177	3.45	44.75	Marea Britani e
2	Journal of Financial Economic s	1	56	ISSN 0304405 X	10.11 6	1 5 4	118	440	448 9	21 93	412	4.56	38.04	Olanda
3	American Economic Review	1	65	ISSN 0002828 2	9.543	1 8 5	269	742	740 1	29 63	723	3.45	27.51	Statele Unite
4	Annual Review of Physiolog y	2	73	ISSN 1545158 5	8.732	1 6 5	28	78	356 5	12 76	76	18.2	127.3 2	Statele Unite
5	Journal of the European Economic	1	10 8	ISSN 1542477 4	7.238	5 2	59	156	226 0	58 6	148	3.53	38.31	Statele Unite

	Associatio n													
6	Brookings Papers on Economic Activity	1	16	ISSN 1533446 5	5.98	5	12	87	346	14	56	1.35	28.83	Statele Unite
7	Journal of Environm ental Economic s and Managem ent	1	67	ISSN 1096044 9	2.636	8	44	188	186	54	183	2.59	42.32	Statele Unite
8	Internatio nal Economic Review	1	68	ISSN 1468235 4	2.611	6	51	157	196	24	156	1.34	38.53	Marea Britani e
9	Journal of Economic Geograph y	1	76	ISSN 1468271 0	2.462	6	33	143	232	45	142	2.41	70.33	Marea Britani e
10	Journal of Common Market Studies	2	11	ISSN 1468596 5	1.937	5	87	246	384	48	241	1.9	44.23	Marea Britani e
11	European Economic Review	3	13	ISSN 0014292 1	1.838	8	121	285	512	45	279	1.28	42.38	Olanda
12	Journal of Economic History	1	15	ISSN 1471637 2	1.649	4	36	100	207	11	94	1.16	57.53	Marea Britani e
13	Ecological Economic s	3	16	ISSN 0921800 9	1.616	1	258	772	142	25	715	3.14	55.17	Olanda
14	Journal of Marriage	6	17	ISSN 1741373	1.542	1	71	249	383	52	241	1.9	54.07	Marea Britani

	and Family			7		7								e
15	Transport Policy	1	19 02	ISSN 0967070 X	1.49	4 8	144	359	548 1	85 0	341	1.93	38.06	Marea Britani e
16	Internatio nal Review of Environm ental and Resource Economic s	1	20 86	ISSN 1932147 3	1.413	1 1	4	23	357	43	23	1	89.25	Statele Unite
17	Economic a	1	24 31	ISSN 1468033 5	1.285	4 5	39	102	165 7	13 1	101	1.11	42.49	Marea Britani e
18	Food Policy	1	27 59	ISSN 0306919 2	1.192	5 5	136	296	665 2	82 3	291	2.05	48.91	Olanda
19	Journal of Productivi ty Analysis	1	31 51	ISSN 1573044 1	1.096	5 2	74	169	247 3	20 3	148	0.83	33.42	Olanda
20	Journal of Banking and Finance	2	33 12	ISSN 0378426 6	1.059	9 0	337	928	133 74	17 64	892	1.63	39.69	Olanda
21	Social Science Research	1	33 57	ISSN 1096031 7	1.047	5 0	92	368	613 6	61 3	355	1.38	66.7	Statele Unite
22	Pharmaco Economic s	1	35 42	ISSN 1170769 0	1.014	7 6	141	280	573 1	65 1	236	2.69	40.65	Marea Britani e
23	Transport ation Research	1	37 41	ISSN 1369847 8	0.976	4 8	145	230	625 6	46 8	227	1.71	43.14	Marea Britani e

Part F:
Traffic
Psycholog
y and
Behaviour

24	Journal of Comparati ve Economic s	1	38 53	ISSN 1095722 7	0.958	5 4	86	158	291 5	21 8	150	1.31	33.9	Statele Unite
25	Sociology of Health and Illness	1	40 13	ISSN 1467956 6	0.929	6 8	78	246	402 6	47 6	239	1.65	51.62	Marea Britani e
26	Journal of Economic Psycholog y	1	46 31	ISSN 0167487 0	0.838	5 5	76	279	412 9	42 0	269	1.42	54.33	Olanda
27	Society and Natural Resources	1	51 83	ISSN 1521072 3	0.763	5 7	105	298	406 1	44 0	294	1.38	38.68	Marea Britani e
28	Economic s Letters	1	61 00	ISSN 0165176 5	0.66	5 8	410	149 9	537 8	99 0	148 8	0.6	13.12	Olanda
29	Social Indicators Research	1	63 03	ISSN 1573092 1	0.642	5 7	480	750	201 33	81 1	646	1.19	41.94	Olanda
30	B.E. Journal of Macroeco nomics	1	66 34	ISSN 1935169 0	0.61	9	54	99	189 3	37	89	0.25	35.06	Statele Unite
31	Acta Sociologic a	1	67 94	ISSN 1502386 9	0.596	3 0	21	62	106 5	71	58	1.11	50.71	Marea Britani e
32	Internatio nal	1	77 77	ISSN 1099115	0.511	2 7	26	78	536	84	75	1.04	20.62	Marea Britani

	Journal of Finance and Economics			8										e
33	International Journal of Energy Economics and Policy	1	8248	ISSN 21464553	0.475	8	74	104	2362	112	104	0.84	31.92	Turcia
34	Applied Economic s	1	8967	ISSN 00036846	0.427	52	375	1146	12453	829	1136	0.7	33.21	Statele Unite
35	Asia-Pacific Journal of Accountin g and Economic s	1	1368	ISSN 16081625	0.22	5	29	72	648	27	63	0.4	22.34	China
36	Studies in Nonlinear Dynamics and Economet rics	1	1378	ISSN 15583708	0.217	19	28	91	986	24	89	0.23	35.21	Statele Unite
37	Indian Journal of Agricultur al Economic s	1	14726	ISSN 00195014	0.193	11	30	127	416	15	117	0.14	13.87	India
38	Internatio nal	1	1618	ISSN 1513718	0.158	8	18	36	438	12	36	0.21	24.33	Thailan da

Anexa 3: Contribuții științifice după căutarea referitoare la ”nevoia de informație” clasificate în funcție de numărul citărilor

Nr.	Titlu	Autori	Titlul publicației	Anul publicării	Total citări	Citări medii pe an
1	User acceptance of information technology: Toward a unified view	Venkatesh, V; Morris, MG; Davis, GB; Davis, FD	MIS QUARTERLY	2003	3039	233.77
2	ORGANIZATIONAL LEARNING: THE CONTRIBUTING PROCESSES AND THE LITERATURES OF MARKET-DRIVEN ORGANIZATIONS	Huber, George P.	ORGANIZATION SCIENCE	1991	1977	79.08
3	THE CAPABILITIES OF ORGANIZATIONS	DAY, GS	JOURNAL OF MARKETING	1994	1487	67.59
4	A partial least squares latent variable modeling approach for measuring interaction effects: Results from a Monte Carlo simulation study and an electronic-mail emotion/adoption study	Chin, WW; Marcolin, BL; Newsted, PR	INFORMATION SYSTEMS RESEARCH	2003	987	75.92
5	STICKY INFORMATION AND THE LOCUS OF	VONHIPPEL, E	MANAGEMENT SCIENCE	1994	939	42.68

	PROBLEM-SOLVING					
	- IMPLICATIONS					
	FOR INNOVATION					
	TASK-	GOODHUE,				
	TECHNOLOGY FIT	DL;				
	AND INDIVIDUAL-	THOMPSON,				
6	PERFORMANCE	RL	MIS QUARTERLY	1995	803	38.24
	A typology for the					
	classification,					
	description and					
	valuation of ecosystem	de Groot, RS;				
	functions, goods and	Wilson, MA;	ECOLOGICAL			
7	services	Boumans, RMJ	ECONOMICS	2002	768	54.86
	WORK AND OR FUN					
	- MEASURING					
	HEDONIC AND	BABIN, BJ;	JOURNAL OF			
	UTILITARIAN	DARDEN, WR;	CONSUMER			
8	SHOPPING VALUE	GRIFFIN, M	RESEARCH	1994	720	32.73
			STRATEGIC			
	Value creation in e-		MANAGEMENT			
9	business	Amit, R; Zott, C	JOURNAL	2001	680	45.33
	Modularity, flexibility,					
	and knowledge					
	management in product		STRATEGIC			
	and organization	Sanchez, R;	MANAGEMENT			
10	design	Mahoney, JT	JOURNAL	1996	636	31.8
	Using the balanced					
	scorecard as a strategic	Kaplan, RS;	HARVARD			
11	management system	Norton, DP	BUSINESS REVIEW	1996	585	29.25
	Service quality		JOURNAL OF THE			
	delivery through Web	Zeithaml, VA;	ACADEMY OF			
	sites: A critical review	Parasuraman, A;	MARKETING			
12	of extant knowledge	Malhotra, A	SCIENCE	2002	456	32.57
			EUROPEAN			
	Coordinated supply	Thomas, DJ;	JOURNAL OF			
13	chain management	Griffin, PM	OPERATIONAL	1996	448	22.4

RESEARCH

	Review: The resource-based view and information systems research: Review, extension, and suggestions for future research	Wade, M; Hulland, J March, James	MIS QUARTERLY	2004	441	36.75
14	LEARNING FROM SAMPLES OF ONE OR FEWER	G.; Sproull, Lee S.; Tamuz, Michal	ORGANIZATION SCIENCE	1991	428	17.12
15	Integrating R&D and marketing: A review and analysis of the literature	Griffin, A; Hauser, JR	JOURNAL OF PRODUCT INNOVATION MANAGEMENT	1996	425	21.25
16	Examining the technology acceptance model using physician acceptance of telemedicine technology	Hu, PJ; Chau, PYK; Sheng, ORL; Tam, KY	JOURNAL OF MANAGEMENT INFORMATION SYSTEMS	1999	393	23.12
17	Why some new products are more successful than others	Henard, DH; Szymanski, DM	JOURNAL OF MARKETING RESEARCH	2001	389	25.93
18	IT doesn't matter	Carr, NG	BUSINESS REVIEW	2003	353	27.15
19	Steps toward an ecology of infrastructure: Design and access for large information spaces	Star, SL; Ruhleder, K	INFORMATION SYSTEMS RESEARCH	1996	339	16.95
20	Technology Acceptance Model 3 and a Research Agenda on Interventions	Venkatesh, Viswanath; Bala, Hillol	DECISION SCIENCES	2008	334	41.75

	Reducing the cost of demand uncertainty through accurate response to early sales	Fisher, M; Raman, A	OPERATIONS RESEARCH	1996	334	16.7
22	Proofs and prototypes for sale: The licensing of university inventions	Jensen, R; Thursby, M	AMERICAN ECONOMIC REVIEW	2001	330	22
23	Productivity, business profitability, and consumer surplus: Three different measures of information technology value	Hitt, LM; Brynjolfsson, E	MIS QUARTERLY	1996	329	16.45
24	Exploring the factors associated with Web site success in the context of electronic commerce	Liu, C; Arnett, KP	INFORMATION & MANAGEMENT	2000	314	19.62
25	Extending the technology acceptance model with task-technology fit constructs	Dishaw, MT; Strong, DM	INFORMATION & MANAGEMENT	1999	311	18.29
26	The economy of qualities	Callon, M; Meadel, C; Rabeharisoa, V	ECONOMY AND SOCIETY	2002	301	21.5
27	TRUST AND THE VIRTUAL ORGANIZATION	HANDY, C	HARVARD BUSINESS REVIEW JOURNAL OF	1995	300	14.29
28	Consumer preference for a no-choice option	Dhar, R	RESEARCH	1997	299	15.74
29	INFORMATION-SYSTEMS	SWANSON, EB	MANAGEMENT SCIENCE	1994	296	13.45
30						

INNOVATION
AMONG
ORGANIZATIONS

	Strategizing throughout the organization:		ACADEMY OF MANAGEMENT REVIEW	2000	292	18.25
31	Managing role conflict in strategic renewal	Floyd, SW; Lane, PJ				
	Customer satisfaction, productivity, and profitability:	Anderson, EW;				
32	Differences between goods and services	Fornell, C; Rust, RT	MARKETING SCIENCE	1997	289	15.21
	Managing risk to avoid supply-chain breakdown	Chopra, S; Sodhi, MS	MIT SLOAN MANAGEMENT REVIEW	2004	287	23.92
34	Cognitive mechanisms in entrepreneurship: Why and when entrepreneurs think differently than other people	Baron, RA	JOURNAL OF BUSINESS VENTURING	1998	285	15.83
	A comprehensive conceptualization of post-adoptive behaviors associated with information technology enabled work systems	Jasperson, JS; Carter, PE; Zmud, RW	MIS QUARTERLY	2005	279	25.36
	Enticing online consumers: an extended technology acceptance perspective	Chen, LD; Gillenson, ML; Sherrell, DL	INFORMATION & MANAGEMENT	2002	271	19.36
36	Understanding user evaluations of information systems	Goodhue, DL	MANAGEMENT SCIENCE	1995	269	12.81
37						

38	A review and meta-analysis of country-of-origin research Why information technology inspired but cannot deliver knowledge	Verlegh, PWJ; Steenkamp, JBEM	JOURNAL OF ECONOMIC PSYCHOLOGY	1999	268	15.76
39	management WHATS MINE IS OURS, OR IS IT - A STUDY OF ATTITUDES ABOUT INFORMATION SHARING	McDermott, R	CALIFORNIA MANAGEMENT REVIEW	1999	262	15.41
40	Taking stock: A comparative analysis of payments for environmental services programs in developed and developing countries	CONSTANT, D; KIESLER, S; SPROULL, L	INFORMATION SYSTEMS RESEARCH	1994	262	11.91
41	Proximity and localization	Wunder, Sven; Engel, Stefanie; Pagiola, Stefano	ECOLOGICAL ECONOMICS	2008	260	32.5
42	COMPUTER-MEDIATED COLLABORATIVE LEARNING - AN EMPIRICAL-EVALUATION	Torre, A; Rallett, A	REGIONAL STUDIES	2005	244	22.18
43	Sociomateriality: Challenging the Separation of Technology, Work and Organization	ALAVI, M	MIS QUARTERLY	1994	243	11.05
44	MATERIAL MANAGEMENT IN	Orlikowski, Wanda J.; Scott, Susan V.	ACADEMY OF MANAGEMENT ANNALS	2008	242	30.25
45		LEE, HL; BILLINGTON,	OPERATIONS RESEARCH	1993	237	10.3

	DECENTRALIZED	C				
	SUPPLY CHAINS					
	Team mental models in					
	a team knowledge					
	framework: expanding					
	theory and		JOURNAL	OF		
	measurement across	Mohammed, S;	ORGANIZATIONAL			
46	disciplinary boundaries	Dumville, BC	BEHAVIOR	2001	235	15.67
	PATTERNS OF					
	COMMUNICATION					
	AMONG					
	MARKETING,					
	ENGINEERING AND					
	MANUFACTURING -					
	A COMPARISON					
	BETWEEN 2 NEW	GRIFFIN, A;	MANAGEMENT			
47	PRODUCT TEAMS	HAUSER, JR	SCIENCE	1992	234	9.75
	Shifting innovation to	von Hippel, E;	MANAGEMENT			
48	users via toolkits	Katz, R	SCIENCE	2002	232	16.57
	Sustainable					
	collaboration:					
	Managing conflict and					
	cooperation in					
	interorganizational	Kumar, K;				
49	systems	vanDissel, HG	MIS QUARTERLY	1996	232	11.6
	A strategic framework					
	for customer					
	relationship	Payne, A; Frow,	JOURNAL	OF		
50	management	P	MARKETING	2005	231	21

Sursa: Web of Science

Anexa 4: Clasamentul publicațiilor care conțin articole redactate după căutarea: ”nevoia de informație”

Nr. crt.	Clasament Wos	Publicația	Nr. articole	ISSN	SJR	H index	Total Citări (3ani)	Doc. Cit. (3ani)	Citari / Doc. (2ani)	Tara
1	37	Academy of Management Review	2	ISSN 03637425	11.91	178	1025	106	7.58	Statele Unite
2	65	American Economic Review	1	ISSN 00028282	9.543	185	2963	723	3.45	Statele Unite
3	81	Organization Science	2	ISSN 15265455	8.098	149	1642	295	4.17	Statele Unite
4	105	Journal of Marketing	2	ISSN 15477185	7.332	160	982	153	4.89	Statele Unite
5	140	Strategic Management Journal	2	ISSN 10970266	6.392	181	1193	247	3.87	Marea Britanie
6	185	Journal of Business Venturing	1	ISSN 08839026	5.561	102	851	129	4.62	Statele Unite
7	258	Journal of Marketing Research	1	ISSN 15477193	4.488	109	792	213	2.92	Statele Unite
8	280	Marketing Science	1	ISSN 1526548X	4.32	87	529	184	2.17	Statele Unite

9	331	Journal of Consumer Research	2	ISSN 15375277	3.98	109	896	234	3.43	Statele Unite
10	360	Journal of the Academy of Marketing Science	1	ISSN 00920703	3.769	108	840	140	5.36	Statele Unite
11	424	Management Science	5	ISSN 15265501	3.393	166	1494	441	2.81	Statele Unite
12	566	Journal of Organizational Behavior	1	ISSN 10991379	2.875	107	785	190	3.36	Marea Britanie
13	678	Information Systems Research	3	ISSN 15265536	2.62	108	889	181	4.49	Statele Unite
14	819	European Journal of Operational Research	1	ISSN 03772217	2.368	165	4867	154 7	2.92	Olanda
15	839	Journal of Management Information Systems	1	ISSN 07421222	2.326	98	469	120	3.23	Statele Unite
16	1147	Journal of Product Innovation Management	1	ISSN 15405885	1.975	90	733	250	2.25	Marea Britanie
17	1650	California Management Review	1	ISSN 00081256	1.616	88	214	86	1.63	Statele Unite
18	1652	Ecological	2	ISSN	1.616	117	2527	715	3.14	Olanda

		Economics			09218009						
19	2206	Decision Sciences	1	ISSN 15405915	1.369	75	239	105	1.7	Marea Britanie	
20	2612	Economy and Society	1	ISSN 14695766	1.233	60	190	88	1.72	Statele Unite	
21	2807	Information and Management	3	ISSN 03787206	1.179	108	560	140	3.21	Olanda	
22	2838	MIS Quarterly Executive	7	ISSN 15401979	1.172	14	142	51	2.85	Statele Unite	
23	3161	Regional Studies	1	ISSN 13600591	1.094	74	594	266	1.82	Marea Britanie	
24	4631	Journal of Economic Psychology	1	ISSN 01674870	0.838	55	420	269	1.42	Olanda	
25	4748	MIT Sloan Management Review	1	ISSN 15329194	0.822	65	279	151	1.49	Statele Unite	
26	5149	Operations Research for Health Care	2	ISSN 22116923	0.767	5	33	21	1.57	Marea Britanie	
27	7006	Harvard Business Review	3	ISSN 00178012	0.577	117	831	359	2.08	Statele Unite	

Sursa: Prelucrări proprii conform datelor culese din Web of Science, SCImago.

Anexa 5: Rezultatele căutării după cuvântul cheie ”crearea de cunoaștere” în Web of Science

Titlu	Autori	Publicația	Anul Publicării	Citări totale	Media pe an
Dynamic capabilities and strategic management	Teece, DJ; Pisano, G; Shuen, A	STRATEGIC MANAGEMENT JOURNAL	1997	5035	265
A DYNAMIC THEORY OF ORGANIZATIONAL KNOWLEDGE CREATION	NONAKA, I	ORGANIZATION SCIENCE	1994	3401	154.59
Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage	Nahapiet, J; Ghoshal, S	ACADEMY OF MANAGEMENT REVIEW	1998	3168	176
Toward a knowledge-based theory of the firm	Grant, RM	STRATEGIC MANAGEMENT JOURNAL	1996	3124	156.2
Review: Knowledge management and knowledge management systems: Conceptual foundations and research issues	Alavi, M; Leidner, DE	MIS QUARTERLY	2001	1714	114.27
Absorptive capacity: A review, reconceptualization, and extension	Zahra, SA; George, G	ACADEMY OF MANAGEMENT REVIEW	2002	1633	116.64
KNOWLEDGE OF THE FIRM AND THE	KOGUT, B; ZANDER, U	JOURNAL OF INTERNATIONAL	1993	1038	45.13

EVOLUTIONARY-
THEORY OF THE
MULTINATIONAL-
CORPORATION

BUSINESS STUDIES

The concept of ba: Building a foundation for knowledge creation	Nonaka, I; Konno, N	CALIFORNIA MANAGEMENT REVIEW	1998	994	55.22
KNOWLEDGE AND THE SPEED OF THE TRANSFER AND IMITATION OF ORGANIZATIONAL CAPABILITIES - AN EMPIRICAL-TEST	ZANDER, U; KOGUT, B	ORGANIZATION SCIENCE	1995	880	41.9
Why should I share? Examining social capital and knowledge contribution in electronic networks of practice	Wasko, MM; Faraj, S	MIS QUARTERLY	2005	805	73.18
Capturing value from knowledge assets: The new economy, markets for know-how, and intangible assets	Teece, DJ	CALIFORNIA MANAGEMENT REVIEW	1998	697	38.72
A pragmatic view of knowledge and boundaries: Boundary objects in new product development	Carlile, PR	ORGANIZATION SCIENCE	2002	661	47.21
Knowledge transfer: A basis for competitive advantage in firms	Argote, L; Ingram, P	ORGANIZATIONAL BEHAVIOR AND HUMAN DECISION	2000	657	41.06

PROCESSES

Successful knowledge management projects	Davenport, TH; De Long, DW; Beers, MC	SLOAN MANAGEMENT REVIEW	1998	651	36.17
Localised learning and industrial competitiveness	Maskell, P; Malmberg, A	CAMBRIDGE JOURNAL OF ECONOMICS	1999	646	38
Modularity, flexibility, and knowledge management in product and organization design	Sanchez, R; Mahoney, JT	STRATEGIC MANAGEMENT JOURNAL	1996	636	31.8
SECI, ba and leadership: a unified model of dynamic knowledge creation	Nonaka, I; Toyama, R; Konno, N	LONG RANGE PLANNING	2000	626	39.12
Knowledge management: An organizational capabilities perspective	Gold, AH; Malhotra, A; Segars, AH	JOURNAL OF MANAGEMENT INFORMATION SYSTEMS	2001	582	38.8
The strength of weak ties you can trust: The mediating role of trust in effective knowledge transfer	Levin, DZ; Cross, R	MANAGEMENT SCIENCE	2004	578	48.17
Beyond local search: Boundary-spanning, exploration, and impact in the optical disk industry	Rosenkopf, L; Nerkar, A	STRATEGIC MANAGEMENT JOURNAL	2001	574	38.27

Sursa: Web of Science

Anexa 6: Clasamentul publicațiilor care conțin articole redactate după căutarea: „crearea de cunoaștere” conform SCImagoJr

Nr. crt.	Loc	Title	Nr. de art.	ISSN	SJR	H index	Total Citari (3years)	Ciar i / Doc . (2an i)	Stat
1	29	Academy of Management Annals	1	ISSN 19416520	13.23	20	382	11.67	Statele Unite
2	37	Academy of Management Review	4	ISSN 03637425	11.91	178	1025	7.58	Statele Unite
3	67	Academy of Management Journal	2	ISSN 00014273	9.398	205	1532	6.35	Statele Unite
4	81	Organization Science	6	ISSN 15265455	8.098	149	1642	4.17	Statele Unite
5	105	Journal of Marketing	3	ISSN 15477185	7.332	160	982	4.89	Statele Unite
6	109	Journal of Management	2	ISSN 15571211	7.232	129	1627	6.37	Statele Unite
7	140	Strategic Management Journal	4	ISSN 10970266	6.392	181	1193	3.87	Marea Britanie
8	325	Journal of Management	1	ISSN	4.047	105	1094	4.57	Marea

		Studies			14676486					Britanie
9	331	Journal of Consumer Research	1	ISSN 15375277	3.98	109	896	3.43	Statele Unite	
10	424	Management Science	4	ISSN 15265501	3.393	166	1494	2.81	Statele Unite	
11	462	Journal of International Business Studies	2	ISSN 14786990	3.236	119	711	3.74	Marea Britanie	
12	600	Organizational Behavior and Human Decision Processes	1	ISSN 10959920	2.8	98	602	2.16	Statele Unite	
13	839	Journal of Management Information Systems	2	ISSN 07421222	2.326	98	469	3.23	Statele Unite	
14	843	Research Policy	4	ISSN 00487333	2.317	142	1701	3.91	Olanda	
15	1650	California Management Review	3	ISSN 00081256	1.616	88	214	1.63	Statele Unite	
16	2653	Long Range Planning	1	ISSN 00246301	1.221	61	249	4.36	Marea Britanie	
17	2838	MIS Quarterly Executive	1	ISSN 15401979	1.172	14	142	2.85	Statele Unite	
18	2959	Industrial and Corporate Change	1	ISSN 14643650	1.139	74	264	1.5	Marea Britanie	
19	3956	Cambridge Journal of	1	ISSN 14643545	0.938	54	293	1.49	Marea Britanie	

Economics										
20	4748	MIT	Sloan	1	ISSN	0.822	65	279	1.49	Statele
		Management			15329194					Unite
		Review								
21	5760	Futures		1	ISSN	0.697	51	429	1.35	Marea
					00163287					Britanie

Sursa: Prelucrări proprii în baza datelor preluate de la Web of Science și SCImagoJr

Anexa 7: Chestionar statistic

1. Scopul pentru care există Uniunea Europeană este: a) menținerea și extinderea păcii între statele sale membre; b) crearea cadrului necesar cooperării practice între țările europene; c) asigurarea securității cetățenilor europeni; d) promovarea solidarității economice și sociale; e) păstrarea identității și diversității europene în contextul globalizării; f) popularizarea valorilor europene comune. (Încercuiește ce consideri a fi corect)
2. Orice stat european care îndeplinește criteriile democratice, politice și economice poate adera la UE? da.....nu.....nu știu.....(Bifează unde consideri a fi cazul)
3. În prezent, Uniunea Europeană este formată din: a) 23 state, b) 27 state; c) 29 state; d) nu știu; e) orice alt răspuns.....(în cifre) (Încercuiește ce consideri a fi corect și/sau completează)
4. Fiecare tratat ce admite un nou membru: a) necesită aprobarea în unanimitate a tuturor statelor membre; b) necesită aprobarea majorității extinse a statelor membre; c) necesită aprobarea majorității statelor membre dar nu se poate admite fără acordul membrilor fondatori. (Încercuiește ce consideri a fi corect)
5. Înaintea fiecărei extinderi, UE trebuie să evalueze propria capacitate de absorbție a noilor membri, precum și abilitatea propriilor instituții de a funcționa corespunzător în continuare: a) da b) nu c) nu, pentru că, în aceste condiții nu ar mai fi necesare criteriile de convergență impuse de Bruxelles; d) nu știu (Încercuiește ce consideri a fi corect)
6. Consideri că extinderea Uniunii Europene a contribuit la întărirea și stabilizarea democrației și securității în Europa, precum și la dezvoltarea potențialului comercial și de creștere economică: a) da b) da, într-o oarecare măsură pe care eu nu o resimt personal; c) nu d) nu, în nici un caz, în ceea ce mă privește e) nu am nici un argument pro sau contra pentru că nu știu suficient încât să pot susține un punct de vedere f) nu știu și nu mă interesează deoarece.....(Încercuiește ce consideri a fi corect și/sau completează)
7. Alege ce consideri a fi plauzibil și important referitor la Piața unică: a) Piața unică reprezintă una dintre cele mai importante realizări ale Uniunii Europene; b) Între statele membre au fost eliminate, în mod treptat, restricțiile privitoare la comerț și libera concurență, ceea ce a contribuit la creșterea standardelor de viață; c) Piața unică nu a devenit încă o economie unică. Unele sectoare (în special serviciile de interes general) rămân încă sub incidența legilor naționale. Libertatea de a furniza servicii este benefică, deoarece stimulează activitatea economică; d)

Criza financiară din 2008 și 2009 a determinat UE să își întărească legislația financiară. De-a lungul anilor, UE a introdus mai multe politici (privind transporturile, concurența etc.) prin care a dorit să se asigure un acces cât mai larg al întreprinderilor și consumatorilor la piața unică. (Încercuiește ce consideri a fi corect)

8. Alege ce consideri corect pentru a ilustra rolul UE la nivel global: a) Pentru negocieri comerciale și pentru a îmbunătăți imaginea UE la nivel internațional, Consiliul European este condus de un președinte permanent și, de asemenea a fost desemnat un Înalt Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate; b) În domeniul apărării, fiecare stat membru al UE rămâne suveran, fie că este membru NATO sau neutru; c) Statele membre ale UE dezvoltă cooperarea militară în vederea misiunilor de menținere a păcii; d) UE este unul dintre cei mai importanți actori din domeniul comercial și cooperează pentru asigurarea unui comerț internațional deschis și reglementat în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC); e) Din considerente istorice și geografice, UE acordă o atenție deosebită continentului african (prin politici privind ajutorul pentru dezvoltare, preferințe comerciale, ajutor alimentar și promovarea respectului pentru drepturile omului).

9. România este stat membru al Uniunii Europene: da.....nu.....nu știu.....(X unde consideri a fi cazul)

10. România face parte din: (încercuiește toate răspunsurile pe care le consideri corecte) a) Spațiul Schengen: da.....nu.....nu știu..... (X unde consideri a fi cazul) b) Uniunea Monetară: da.....nu.....nu știu.....(X unde consideri a fi cazul) c) Piața Unică: da.....nu.....nu știu.....(X unde consideri a fi cazul)

11. Principalul avantaj al aderării României la UE este, din punctul tău de vedere: a) libertatea circulației persoanelor; b) accesul la piața unică de desfacere a produselor și serviciilor; c) eliminarea taxelor vamale; d) moneda unică Euro; e) altele (specifică)(încercuiește ce consideri a fi corect și/sau completează)

12. Principalul dezavantaj al aderării României la UE este: a) lipsa accesului la locurile de muncă din Europa din cauza: limitelor libertății circulației persoanelor.....; inegalității în ceea ce privește pregătirea profesională a capitalului uman.....; altele.....; b) creșterea prețurilor la utilități și alte bunuri și servicii din cauza: directivelor europene.....; acordurilor cu FMI și Banca Mondială.....corupției de la nivel local care deturbează fondurile europene.....altele.....c) mai multe reguli de respectat; d) mai multe taxe și impozite; e) altele (specifică, te rog).....(încercuiește litera și marchează cu X cel mai apropiat răspuns de propria ta opinie)

13. Ești cetățean european și, prin urmare deții o fracțiune din puterea de a decide soarta Uniunii Europene prin intermediul votului: danu.....nu știu.....(X unde consideri a fi cazul)
14. Ești interesat de Uniunea Europeană: a) într-o oarecare măsură deoarece: sunt afectat de creșterea prețurilor în condițiile unor venituri mult sub nivelul mediu al UE.....;beneficiez de libertate de circulație în spațiul european.....;pot să mă angajez oriunde în spațiul unic.....;alte motive (specifică, te rog).....; b) în foarte mare măsură deoarece: ești afectat de creșterea prețurilor în condițiile unor venituri mult sub nivelul mediu al UE.....;beneficiezi de libertate de circulație în spațiul european.....;poți să te angajezi oriunde în spațiul unic.....;alte motive (specifică, te rog).....c) în mică măsură sau deloc pentru că: nu ai suficiente informații..... nu te afectează în mod direct.....indiferent ce opinie ai avea, nu ai nici un fel de putere de decizie.....de obicei nu ai nici un fel de opinie personală, din diverse motive.....; (încercuiește și marchează cu X cel mai apropiat răspuns de propria ta opinie)
15. UE își dorește să promoveze valorile umaniste și progresiste și să garanteze că omenirea este beneficiarul și nu victima schimbărilor majore care au loc la nivel global: a) de acord; b) oarecum de acord; c) nu sunt de acord în totalitate; d) nimic mai fals din punctul meu de vedere; e) nu știu.
16. Nevoile cetățenilor pot fi satisfăcute doar prin intermediul mecanismelor de piață și prin acțiunile unilaterale ale unor țări: a) de acord; b) oarecum de acord; c) nu sunt de acord în totalitate; d) nimic mai fals din punctul meu de vedere; e) nu știu.
17. Valorile promovate de UE sunt, din punctul tău de vedere: a) democrația; b) pacea; c) toleranța; d) solidaritatea socială; e) libertatea întreprinderii; f) drepturile omului; g) distribuirea echitabilă a roadelor creșterii economice; h) dreptul la un mediu curat și protejat; i) respectarea diversității culturale, lingvistice și religioase; j) îmbinarea armonioasă a tradiției cu progresul; k) familia; l) alte valori (enumeră, te rog).....
18. Sistemul tău de valori conține, dintre valorile enumerate mai sus, de la cea mai importantă spre cea mai puțin importantă, următoarele:
.....
.....
.....
.....

19. Ce te-ar putea determina să te definești ca fiind european: a) moneda unică; b) cultura (limba, mâncarea, muzica, vestimentația, miturile, arta, istoria etc); c) instituțiile comune (reguli de comportament, legi, organisme, organizații etc.); d) spațiul geografic comun; e) piața comună; f) valorile asemănătoare; g) drapelul și imnul european (încercuiește răspunsurile pe care le consideri corecte)
20. Te consideri un bun european: da.....nu.....nu mi-am pus această problemă niciodată.....(marchează cu X)
21. Poți cuprinde, în maximum zece propoziții, ce înseamnă integrarea României la UE? a) da b) nu
22. Ești de acord cu aspectele referitoare la scăderea temporară a bunăstării proprii și poți considera acest lucru normal, chiar pozitiv: a) doar dacă, în cele din urmă vom ajunge cel puțin la nivelul de venituri medii ale UE; b) doar dacă se va menține libertatea circulației persoanelor în spațiul european; c) doar dacă pacea și securitatea sunt asigurate; d) doar dacă se va elimina corupția; e) desigur, în orice condiții; f) nu sunt de acord cu aderarea României la UE și cu procesul integrării. (încercuiește ce consideri a fi corect)
23. Principala dificultate în a argumenta și a te poziționa în raport cu procesul integrării este: a) lipsa experiențelor directe, de a călători, de exemplu, în spațiul comunitar; b) lipsa de comunicare din partea instituțiilor responsabile; c) lipsa accesului la informații credibile; d) lipsa de interes personal; e) informarea viciată calitativ; f) surplusul de informații și dificultatea de a sorta informațiile relevante; g) deficiențele sistemului educațional; h) altele.....
(un singur răspuns)
24. Principala dificultate în raport cu recunoașterea sau adoptarea comportamentelor care să susțină valorile comune este: a) lipsa experiențelor directe, de a călători, de exemplu, în spațiul comunitar; b) lipsa de comunicare din partea instituțiilor responsabile; c) lipsa accesului la informații credibile; d) lipsa de interes personal; e) informarea viciată calitativ; f) surplusul de informații și dificultatea de a sorta informațiile relevante; g) deficiențele sistemului educațional; h) altele..... (un singur răspuns)
25. Vulnerabilitatea pe care o resimți și lipsa de putere de decizie referitoare la procesul integrării o poți asocia direct cu: a) lipsa de informații; b) lipsa accesului la informații credibile; c) lipsa de interes ; d) informarea viciată calitativ; e) surplusul de informații și dificultatea de a sorta informațiile relevante; f) corupția și vicierea procesului democratic; g) lipsa generalizată de cultură și promovarea degradingoladei și derizoriului prin toate canalele de comunicare de masă h) altele.....i) nu mă simt vulnerabil sau lipsit de putere în nici un fel, referitor la procesul integrării. (selectează și sortează de la cel mai relevant, la cel mai puțin relevant)

26. Ce consideri că ar trebui întreprins la nivel european pentru a se reduce decalajele între România și UE: a) adoptarea unei monede unice pentru toate statele membre; b) adoptarea unei monede unice și colectarea taxelor și impozitelor la nivelul UE; c) stabilirea ”regulilor jocului” în mod unitar pentru toți membrii UE; d) simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene; d) sprijinul specialiștilor și al instituțiilor europene pentru lupta împotriva corupției; e) educarea populației pentru a susține procesul integrării; f) altele..... (selectează și sortează de la cel mai relevant, la cel mai puțin relevant).....
27. Faci o diferență între tine ca român și ca european deoarece, mai degrabă: a) nu ești suficient de competent; b) nu ești suficient de bogat; c) nu ești suficient informat; d) nu recunoști nici una dintre valorile europene ca fiind în legătură cu valorile românilor; e) nu ai comportamente adecvate valorilor acceptate la nivel european; f) sunt în aceeași măsură român și european, fără vreo diferență. (un singur răspuns)
28. Misiunea cea mai importantă a UE în raport cu nevoile tale este: a) stabilirea unui cadru instituțional (reguli, organisme publice) adecvat; b) recunoașterea capitalului uman din România; c) simplificarea procedurilor de accesare a fondurilor europene; d) sprijin împotriva corupției; e) promovarea unei societăți care să susțină valoarea umană, cultura și civilizația; f) promovarea unei societăți care să susțină bunăstarea materială; g) să asigure pacea și securitatea; h) să elimine corupția. (selectează și sortează de la cel mai relevant, la cel mai puțin relevant)
29. Drepturile pe care consideri că le ai în raport cu UE sunt: a) dreptul de a fi informat cu privire la sensul Uniunii Europene și avantajele și dezavantajele ce decurg din integrare; b) dreptul de a fi considerat bun european; c) dreptul de a avea acces la decență materială și promovarea elitelor, a cunoașterii și a culturii; d) dreptul de a avea o natură sănătoasă; e) am dreptul la reciprocitate în ceea ce privește comportamentul european la nivel economic, social, politic și cultural; f) altele.....
30. Obligațiile pe care le recunoști și consideri că e justificată respectarea lor sunt: a) plata taxelor și impozitelor și susținerea bugetului european; b) respectarea legislației comunitare; c) subscrierea comportamentelor la valorile comunitare; d) respectarea și protejarea mediului natural înconjurător; e) toleranța și nediscriminarea pe criterii sexuale, religioase, de apartenență etnică
31. Preferi: a) un venit peste media UE chiar dacă vei avea accesul restricționat la cunoaștere, cultură și informare; b) acces corect și complet la cultură și cunoaștere chiar dacă vei avea venituri sub media UE. (un singur răspuns)
32. Preferi: a) consumul de produse de lux (mașini scumpe, haine de firmă) chiar dacă va fi nevoie să renunți complet la consumul de produse culturale, informații și cunoaștere. b) consumul

de produse culturale, informații și cunoaștere, chiar dacă nu vei putea să consumi vreodată produse de lux. (un singur răspuns)

33. Preferi: a) un venit peste media UE chiar dacă va fi un grad mare de poluare în jurul tău; b) să trăiești într-un mediu curat, chiar dacă veniturile tale vor fi sub media UE.

34. Preferi: a) un venit peste media UE chiar dacă, în jurul tău vor fi din ce în ce mai mulți oameni săraci; b) orice om din jurul tău să aibă ce să mănânce, chiar dacă vei avea venituri sub media UE.

35. Preferi: a) un venit peste media UE chiar dacă va crește criminalitatea și, eventual, un război; b) un climat de securitate socială și pace, chiar dacă nu vei avea un venit peste media UE.

36. Preferi: a) un venit peste media UE chiar dacă nu vei avea drept de vot sau dacă va fi o corupție din ce în ce mai mare; b) un climat democratic sănătos, chiar dacă vei avea un venit sub media UE.

37. Care au fost principalele mijloace, căi, prin care ai accesat informații referitoare la UE: a) familia; b) prietenii; c) școala și universitatea; d) mass media; e) internet și rețele de socializare; f) cărți și documentare academică; g) experiențele directe în spațiul comunitar, peste granițe. h) altele.....(selectează și sortează de la cel mai relevant, la cel mai puțin relevant).....

38. Care poate fi calea pentru formarea (modelarea) comportamentelor subscrise valorilor europene: a) învățământul; b) mass media; c) legile și instituțiile publice, inclusiv cele europene; d) schimburile culturale și experiențele directe; e) rețelele de socializare și internet; f) altele.....

39. Peste câți ani consideri că va ajunge economia României la nivelul celor mai bogate economii din UE?.....(în cifre)

Sursa: Elaborat de autor